

Uudenmaan ELY-keskus

Helsingin sk	6 kk	Loviisan sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	+	Työttömyys	+

Raaseporin sk	6 kk	Porvoon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	+	Työttömyys	+

Uudellamaalla asui vuoden 2016 lopussa 1 638 469 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 18 208 henkilöllä. Vuoden 2016 lopussa työttömiä työnhakijoita oli 94 910 ja työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,3 %.

Uudenmaan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Uudellamaalla talous kasvoi 2000-luvulla yhtäjaksoisesti lähes kymmenkunta vuotta. Vuonna 2008 alkanut käänne näkyi toden teolla vuonna 2009, jolloin bruttokansantuote (jatkoissa BKT) vajosi yhtenä vuotena peräti neljä prosenttia. Heti seuraavana vuonna BKT kuitenkin jokseenkin elpyi (2,6 %). Ohut kasvu jatkui myös vuonna 2011 (+1,5 %). Vuodet 2012 (-0,3 %), 2013 (+2,4 %) ja 2014 (-0,2 %) kasvu aaltoili. Itse asiassa vasta vuonna 2013 BKT

(per asukas) ensimmäisen kerran 2010-luvulla ylitti vuoden 2008 tason. Vuonna 2014 BKT per asukas oli noin 49 000, mikä oli 30 prosenttia korkeampi kuin koko maan BKT per asukas.

Vuosien 2015 ja 2016 osalta BKT:en aluetietoja ei vielä ole saatavilla. Koko maassa BKT kasvoi vuonna sekä vuonna 2015 (+0,2 %) että vuonna 2016 (+1,4 %). Viime vuonna kasvu oli koko maassa pitkälti rakentamisen ja yksityisen kulutuksen varassa. Uudellamaalla on ollut kasvua kummallakin toimialalla jo pitkälti toista vuotta. Etenkin rakentaminen Uudellamaalla on kasvanut alueella selvästi koko maata enemmän. Palveluista mm. majoitus- ja ravitsemistoiminta, liike-elämän palvelut sekä informaatio ja viestintä ovat olleet Uudellamaalla vahvassa vireessä. Kaksi viimeksi kasvoivat jopa silloin kun muilla toimialoilla tuotanto laski. Pelkästään edellä mainittujen tekijöiden myötä onkin todennäköistä että Uudenmaan BKT kasvoi erityisesti viime vuonna koko maata enemmän.

Vuonna 2016 Suomen tavaraviennin arvo oli Tullin ulkomaankauppatilastojen ennakkolisten tietojen mukaan 52 miljardia euroa ja tavaratuonnin arvo 55 miljardia euroa. Viennin arvo laski neljä prosenttia vuodesta 2015, mutta tuonnin arvo säilyi suurin piirtein edellisvuoden tasolla. Viennistä ei kasvun veturia ei näin ollen toistaiseksi ole ollut. Lähes kaikkien päätoimialojen vienti oli alavireistä vuonna 2016. Metsäteollisuuden tuotteiden vienti laski kaksi prosenttia. Koneiden ja laitteiden vienti väheni neljä prosenttia. Kuljetusvälineiden vienti laski päätoimialoista eniten, 18 prosenttia. Myös metalliteollisuuden tuotteiden vienti väheni sillä laskua kertyi seitsemän prosenttia. Öljytuotteiden viennin arvo sen sijaan kasvoi 11 prosenttia, mutta muun kemianteollisuuden vienti pienentyi viisi prosenttia. Kojien ja mittareiden vienti nousi neljä prosenttia ja mobiiliteknologian verkkolaitteiden vienti suureni 14 prosenttia. Suomen suurimman vientituotteen, metsäteollisuuden, osalta Uusimaa ei vaikuta lukuihin käytännössä lainkaan. Öljytuotteiden viennin arvo johtuneen pitkälti öljyn hinnan kasvusta. Kokonaistuonti jäi viime vuonna edeltävän vuoden tasolle. Vuonna 2016 investointitavaroiden tuonti kasvoi kuusi prosenttia. Kulutustavaroiden tuonti nousi neljä prosenttia. Energiatuotteiden tuonti väheni kuusi prosenttia sekä raaka-aineiden ja tuotantohyödykkeiden tuonti laski kaksi prosenttia.

Uudellamaalla viennin arvo laski viime vuonna 555 miljoonaa euroa (-3 %). Uudenmaan osuus nousi aavistuksen 32 prosenttiin. Uudenmaan osuus koko tavaratuonnin arvosta oli 62 prosenttia viime vuonna. Maakunnan tuonnin arvo nousi kaksi prosenttia, ja osuus kokonaistuonnista kasvoi prosenttiyksikön verrattuna edellisvuoteen. Teollisuuden osuus Uudenmaan tavaraviennin arvosta oli 72 %, kaupan 19 % ja muiden toimialojen yhteenlaskettu osuus 9 %. Toisin sanoen vaikka teollisuus työllistää huomattavasti vähemmän kuin kauppa ja palvelut, niin vientieurot ja välilliset vaikutukset ovat alueella edelleen varsin huomattavat.

Euroopan komissio on nostanut helmikuussa ennustettaan euroalueen kasvusta hiukan ylöspäin. Euroalueen reaalin BKT on kasvanut 15 peräkkäisen vuosineljänneksen ajan, työllisyys kasvaa vahvasti ja työttömyys on edelleen laskussa vaikka onkin yhä talouskriisiä edeltänyttä aikaa korkeammalla tasolla. Yksityinen kulutus on edelleenkin talouden elpymisen taustalla. Investointien kasvu jatkuu heikompana. Euroopan komissio arvioi, että euroalueen BKT:n kasvu on 1,6 prosenttia vuonna 2017 ja 1,8 prosenttia vuonna 2018. Näistä ei luvuista ei kyllä mitenkään voi vetää johtopäätöstä että Suomi tai Uusimaa pääsee reippaaseen kasvuun tärkeimmän kauppaa-alueen euroalueen vetämänä. Suomen Pankki en-

nustaa Suomen kuluvan vuoden kasvuksi 1,6 % ja ensi vuodelle 1,5 %. EU-maiden osuus Suomen viennistä oli vuonna 2016 lähes 60 prosenttia (59,2 %).

Tosin taantumassa olleet maat, kuten Venäjä on vähitellen pääsemässä kasvu-uralle. Nähtäväksi jää, missä määrin poliittisen epävarmuuden lisääntyminen Yhdysvalloissa ja Euroopassa vaikuttaa tulevaan talouskasvuun. Suomi käy kauppaa Yhdysvaltain kanssa osana Euroopan unionia. Suomen Yhdysvaltain viennin ollessa vuositasolla noin 3,5 miljardia, on mahdollista että Uudenmaan osuus Yhdysvaltojen viennistä saattaa olla miljardin euron tai luokkaa tai jopa enemmän.

Kaikesta huolimatta Suomen pankki ennustaa kuluvalle vuodelle kasvun siirtyvän yksityisestä kulutuksesta viennin ja teollisten investointien puolelle. IMF ennustaa kuluvalle vuodelle maailmantalouden kasvuksi reilua kolmea prosenttia. Em. komission ennusteseen peilaten kasvu tulee kehittyneistä maista, Kiinasta, Intiasta ja kenties Venäjästä. Venäjän vientiin saattaa vaikuttaa kuluvana vuonna huomattavasti voimaan tuleva tuonnin korvausohjelma. Venäjä pyrkii hallituksen kärkihankkeen myötä vähentämään tuontia kehittämällä, tukemalla ja modernisoimalla kotimaista tuotantoa. Tämä toki saattaa myös tarjota mahdollisuuksia esim. korkean teknologian viennille. Toisin sanoen Venäjän viennin rakenne saattaa muuttua ohjelman myötä huomattavasti. Tavaraviennin arvosta Venäjän osuus on vajonnut viime vuonna viiteen prosenttiin. Venäjältä tuonti (6 miljardia euroa) oli viime vuonna noin puolet suurempi kuin sinne vienti (noin 3 miljardia euroa). Venäjän kauppa tuonnin osalta selkeästi virkosi viime vuoden lopulla. Viimeisellä neljänneksellä tuonnin arvo oli yli 30 prosenttia suurempi. Viennin arvo pysyi saman kuin vuotta aiemmin. Tämä johtunee pitkälti raakaöljyn hinnan noususta.

Kuluvalle vuoden osalta kaikkien päätoimialojen näkymät ovat Uudellamaalla jotakuinkin positiiviset, tosin uhkiakin kasvulle on näkyvissä. Kaupan lasku näyttää taittuneen, etenkin viime vuoden toinen ja kolmas kvartaali oli varsin hyviä. Teollisuudessa kemianteollisuuden hyvä vire saattaa yksistään kääntää Uudenmaan teollisuuden kasvu-uralle. Toisaalta teollisuudessa on kuitenkin kaksi toimialaa, jotka saattavat toimia kasvun esteenä. Kone- ja metalliteollisuudessa Turun Meyerin telakan hyvä vire ei välttämättä ole suuressa mittassa poikanut tilauksia Uudellemaalle. Pientä kasvua on aika ajoin Uudellamaallakin, mutta alan veturit ovat Turku ja Uusikaupunki. Vastaavasti elektroniikka- ja sähköteollisuuden osalta mm. 4G -investoinnit ovat pääosin takana. Kuluvana vuotena kasvu tulee olemaan varsin epätodennäköistä tai ainakin se on varsin vähäistä. Yksistään terveysteknologia ei tule riittämään kasvun ankkuriksi. ja niin kuin aiemmin tuli esille teollisuuden vientikäyrä ei ylipäättään osoita kasvun juuri merkkejä

Jalostuksessa rakentamisen osalta suurin kasvuvauhti saattaa olla takana, mutta alalla investoinnit ovat edelleenkin korkealla tasolla. Hyvin todennäköisesti alan kasvu on jatkossakin varsin Uusimaa-vetoista. Runsaasti uusia projekteja käynnistyy alueella kuluvan vuodenkin aikana (niin kuin seuraavassa osiossa on nähtävissä). Näyttää siltä työvoimapula saattaa olla yksi suurimpia kasvun esteitä lähitulevaisuudessa – tämä nähtiin jo viime vuonna erityisesti korjausrakentamisessa. Kulutuskysynnästä riippuvaiset palvelut, kuten matkailu- ja ravintolapalvelut ulkomaalaisten turistien myötä, viihde ja virkistys (kuluttajien parantuneen ostovoiman ja kuluttajaluottamuksen kautta), yrityspalveluista liike-elämän palvelut sekä informaatio ja viestintä (ohjelmistoalan kasvun myötä) tulevat todennä-

köisesti jatkamaan vahvassa vireessä. On hyvinkin mahdollista että Uudenmaan tuotanto kasvaa enemmän kuin koko maan vastaava.

Vuoden 2016 lopussa Uudellamaalla asui noin 1 640 000 ihmistä. Väkiluku on kasvanut 25 vuodessa noin 390 000 asukkaalla, keskimäärin prosentin vuodessa. Yli puolet kasvusta on johtunut muuttovoitosta, joista puolet on tullut ulkomailta. Etenkin taloudellisen taantuman aikoina 90- ja 2010 luvuilla väestö on pakkautunut pääkaupungin läheisyyteen.

Vuonna 2016 lähes 90 prosenttia maakunnan väestönkasvusta sijoittui pääkaupunkiseudulle, jossa asuu jo 70 prosenttia uusmaalaisista. Seudun luonnollinen väestönkasvu on pysynyt vuosikymmeniä tasaisena, ja nettosiirtolaisuuskin viimeiset kymmenen vuotta.

Muuttoliike muista Suomen kunnista pääkaupunkiseudulle on viime vuosina lisääntynyt merkittävästi. KUUMA-seudulla asuu noin 20 prosenttia maakunnan väestöstä. Alueen väestönkasvu on ollut tasaista, mutta taittunut hieman viime vuoden tapaan. Vuonna 2015 seudun väestönkasvu jäi alle prosenttiin (0,7 %) kun koko Uudenmaan keskiarvo kasvu oli hiukan yli prosentin, Läntisellä Uudellamaalla Lohja on kasvanut KUUMA-seudun tapaan, mutta kasvun taittuminen on ollut jyrkempää ja väkiluku on vähentynyt vuoden 2010 jälkeen, viime vuonna jopa 800 asukkaalla. Itäisen Uudenmaan väkiluku on kasvanut tasaisesti 90-luvun laman jälkeen. Viime vuosina kasvua on pitänyt yllä nettosiirtolaisuus, kun luonnollinen väestönkasvu on loppunut ja kuntien nettomuuttokin on vähentynyt.

Väestöennusteiden mukaan vuonna 2030 Uudellamaalla on 75 vuotta täyttäneitä ihmisiä 100 000 enemmän kuin nyt. Heistä 35 % tulee asumaan muualla kuin pk-seudun kunnissa. Tätä osaltaan tukee paitsi jo nykyinen ikärakenne, niin myös se, että nettosiirtolaisuus jatkossakin kohdentuu erityisesti pääkaupunkiseudulle. Väestön nopea ikääntyminen merkitsee hoivakustannusten ja palvelutarpeen nousua. Kunnallisalan kehittämissäätiö on arvioittanut (Pelacon Oy) tulevien maakuntien tulojen ja menojen kehitystä. Väestö- ja ikärakennemuutokset huomioiva laskelma osoittaa, että Uudellamaalla pitäisi leikata sote-kustannusten nousuvauhdista vajaat 600 euroa asukasta kohti vuoteen 2030 mennessä. Tämän sopeuttamistarpeen on arvioitu oleman valtakunnallisesti 2,5–3,0 miljardia. Tulevista maakunnista suurin sopeuttamistarve on Uudellamaalla.

Uudellamaalla työ ei kohtaa tekijää. Samoissa palvelualan ammateissa jäävät kuukaudesta toiseen paikat täyttymättä, tai vastaavasti niiden täyttymisaika on varsin pitkä. Tämä on ollut vallitseva ilmiö ennen ja jälkeen finanssikriisiä. Synkimpinä vuosina, jolloin työttömyys kasvoi vuodesta 2009 eteenpäin korkeammalle tasolle kuin kertaakaan sitten 90-luvun laman, työpaikkojen täytyminen osoittautui hankalaksi. Tähän ei ole tullut muutosta tähän päiväänkään mennessä. Merkittävimmät syyt ovat kannustinloukut ja korkeat asu-
miskustannukset. Näiden seikkojen takia osaavaa työvoimaa ei liiku tarvittavalla volyymillä. Vaikka myös omistusasuntojen hinnat ovat olleet nousussa, vuokrien hinnat ovat jo pitkään nousseet enemmän kuin vastaavasti omistusasuntojen.

Pääkaupunkiseudulla Helsingin vapaarahoitteisten vuokrien keskineliöhinta oli vuonna 2016 vajaa 19 euroa, Espoossa reilut 16 euroa ja Vantaalla vajaa 16 euroa. Vapaarahoitteisten vuokrien keskineliöhinnat ovat nousseet viidessä vuodessa pääkaupunkiseudulla neljänneksen. ARA-vuokrat ovat huomattavasti maltillisemmat, mutta niiden rakensu-
tamismäärät eivät ole riittävät. Esimerkiksi Helsingissä ARA-asuntojen osuus asuntokannasta on vain noin viidennes, mikä jää selvästi alle MAL-sopimuksen (30 %). Pääkaupun-

kiseudun ARA-asuntojen käyttöaste onkin lähes 100 %, ja kysyntää olisi selkeästi tarjontaa enemmän. Asuntojen hintojen nousua ovat tahoillaan myötävaikuttaneet seuraavat seikat:

- Institutionaalisten sijoittajien osuus rakennuttajista. Tähän on vaikuttanut mm. Tukholman asuntomarkkinoiden ylikuumeneminen jonka myötä uutta rahaa virtaa Uudellemaalle ja etenkin pääkaupunkiseudulle jossa tuotto-odotukset ovat korkeimmat.
- Varsin yleiset kaavavalitukset ja yleisesti hidas kaavoittaminen. Kaavavalitusten osalta on jo pidempään tarjottu yhtenä ratkaisuna kaavasta valittajille asetettua maksua.
- Kaavavarannon riittämättömyys. Kerrostalojen osalta esim. pääkaupunkiseudulla kaavavaranto on noin kolme vuotta. Alati keskustelua herättää, josko mm. toimitilavarantoa tulisi muuttaa asuntorakentamiseen ja nimenomaan kerrostalovarannoksi.
- Esteettömyysratkaisut ja autopaikkojen rakentaminen kaikille kotitalouksille nostavat huomattavasti asuntorakentamisen kustannuksia

Viime vuonna 2016 vuokrat nousivat Espoossa kolme prosenttia, Helsingissä kaksi prosenttia ja Vantaalla peräti neljä prosenttia. On syytä huomata että vaikka vuokra-asuntotarjontaa tulee lisää, nousevat vuokrat erityisesti voimassaolevien sopimusten korotuksiensa seurauksena. Kuluvanakaan vuokrat tuskin tulevat laskemaan. Pellervo ennakoii Helsingissä yli kahden prosentin, Espoossa (ml. Kauniainen) vajaan kolmen prosentin, sekä Vantaalla yli kolmen prosentin kasvua.

Asuntohintoja nopeamman vuokrien nousun taustalla on pitkään jatkunut talouden heikko tila. Viime vuoden suotuisat merkit ennakoivat kuitenkin positiivisempaa talouskasvua tänä vuonna. Epävarmuustekijöiden vähentyessä omistusasumisesta tulee houkuttelevampi vaihtoehto ja vuokrien nousu saattaa tulevaisuudessa hidastua. Samaan aikaan väestön muuttoliikkeen suunta kohti kaupunkeja jatkuu. Tämä tukee vuokra-asumisen kysynnän kasvua ja vuokrien nousua myös jatkossa. Kotitalouksien koon pieneneminen tarkoittaa myös, että yhä useampi asuu yksin ja pienten asuntojen kysyntä kasvaa tulevaisuudessa. Vuokralla asuvien asunnot ovat keskimäärin pienempiä kuin omistusasunnot. Onkin sanottu että tämä ajanjakso muistetaan etenkin Uudellamaalla ajanjaksona jolloin rakennettiin varsin pienikokoisia asuntoja.

Uudenmaan yritysten toimialarakenne on alueellisesti eriytynyt. Pääkaupunkiseutu on maailman metropolien tapaan vahvasti erikoistunut informaatioon ja viestintään, liike-elämän palveluihin, vähittäiskauppaan sekä rakentamiseen. Itäinen ja läntien Uusimaa ovat vahvoja teollisuusalueita, selvästi teollisempia kuin Suomi keskimäärin. Itä-Uusimaa on öljynjalostuksen myötä Suomen kemianteollisuuden keskittymä. Läntisen Uudenmaan vahvuuksia ovat kemianteollisuus, logistiikka ja kasvamassa määrin myös matkailu. Kone- ja metalliteollisuus, logistiikka sekä tukkukauppa ovat merkittäviä toimialoja KUUMA-seudulla (Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti). Maa- ja metsätalous on keskittynyt Itäiselle ja läntiselle Uudellemaalle, joskin elinkeinon aluetaloudellinen merkitys on näilläkin alueilla laskussa.

Uudenmaan työpaikkaomavaraisuus on varsin korkea, sillä nettomäärisesti (vuonna 2014) neljä prosenttia alueen työpaikoista täyttyy muista maakunnista pendelöijillä. Uudenmaan ulkopuolelta eniten alueella käydään töissä Lahdesta, Tampereelta ja Turusta,

ts. isoista radanvarren kaupungeista. Omassa kunnassaan Uudellamaalla eniten työskennellään Hangossa (84 %), Helsingissä (77 %), Raaseporissa (75 %) ja Porvoossa (65 %).

Perinteisten toimialojen raja-aita kuitenkin hämärtyy. Alusta- ja jakamistalous ovat Uudellamaalla ja etenkin pääkaupunkiseudulla vahvasti saamassa jalansijaa. Korkea väestötiheys luo mahdollisuuden yritysekosysteemeille, joita muutama vuosi sitten ei koettu välttämättä edes mahdolliseksi. Laki- ja asennemuutos ovat mahdollistaneet perinteisesti varsin säädetyille toimialoille, kuten taksialalle, finanssisektorille sekä majoituspalveluja tarjoavien yritysten tonteille palveluntarjoajia, jotka laittavat eurot täydelliseen uusjakoon. Lumipalloeffecti on jo lähtenyt liikenteeseen. Näin ollen hoiva-alalle on tullut jo pelkästään selustanturvaamiseksi yrityksiä muilta toimialoilta. Kilpailu on kiristynyt ja palveluiden loppukäyttäjähinnat ovat laskeneet lyhyessä ajassa merkittävästi. Edellä mainitut ilmiöt lähtevät kaikki kuluttajien tarpeesta, joita viranomaiset ovat regulaation löyhentämisen myötä tehneet mahdolliseksi. Useat näiden päälle rakennetut yritysideoit eivät välttämättä toimi muilla alueilla.

Uudellamaalla on satsattu kattavaan ja varsin toimivaan liikenneverkkoon. Satamista on jo varsin toimivat yhteydet sisämaan logistiikkakeskuksiin. KUUMA-alueen yritysalueilta (liikenne)yhteydet lentokentälle ovat erinomaiset. Vuosaaren satamasta satamatie liittyy sujuvasti kehä III -tiehen ja samalla Suomen päätieverkkoon. Myös junakuljetuksille on luotu hyvät edellytykset, sillä Keravalla päärrataan yhtyvä satamarata johtaa suoraan Vuosaaren sataman laitureille ja terminaaleille. Tosin Vuosaaren satama on viimeisten vuosien aikana osoittautunut varsin ruuhkaiseksi, ja jatkossa kenties Loviisan sataman profiili tulee kasvamaan. Kehäradan myötä lentoasema saatiin vihdoon liitettyä osaksi rataverkkoa muun Euroopan metropolien lailla. Kun Länsimetron aikanaan valmistuu, on Keilalahden teknologiaklusteri yhdessä Aalto-yliopiston luonteva osa muita yrityskeskittymiä. Helsingin ja Saksan Rostockin välinen tietoliikenneverkot yhdistävä merikaapeli valmistui keväällä 2016. Uuden yhteyden myötä on nyt alueelta nopean linkki pohjoisiin datakeskysympäristöihin sekä Aasian ja itäisimmän Euroopan markkina-alueille. Vastaavasti Länsi-Uudenmaan tietoliikenneyhteydet vahvistuvat vuonna 2018, kun Hanko liitetään Saksan datakaapeliin omalla suomenlahden edustalla olevalla haarautumalla. Länsi-Uudellemaal le tavoitteellaan tämän kautta paitsi uutta yritystoimintaa niin myös datakeskusinvestointeja.

Uudellamaalla on lukuisia yrityskeskittymiä, joissa synergiaedut ovat kansainväliselläkin mitta-asteikolla korkealla tasolla. Esimerkkejä tällaisesta ovat edellä mainitun Otaniemil/ Keilaniemen lisäksi Vallila, Aviapolis, sekä mm. KUUMA-seudun yritysalueet.

Uusimaa mielletään alueeksi, jossa koulutustaso on varsin korkea. Näin onkin ja tätä kehitystä jatkossakin edesauttaa varsin toimiva neljän yliopiston ja kuuden ammattikorkeakoulun korkeakouluverkosto, joilla yritysysteistyö on varsin korkealla tasolla. Kansainvälisissä vertailuissa mm. Helsingin yliopisto on pärjännyt vuodesta toiseen varsin hyvin. Kuitenkin noin viidesosalla alueen nuorista ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Myöskin toisen asteen oppilaitosten houkuttelevuutta täytyy tavalla tai toisella pystyä lisäämään, mikäli tuotanto ja työpaikat halutaan tulevaisuudessa täyttää alueen nuorilla.

Uusimaa on ottamassa vahvaa roolia ilmastopäästöjen vähentymiselle. Sitran Nordic Green to Scale -selvityksessä analysoitiin ilmastoratkaisuja, joista on eniten hyötyä hiili-dioksidipäästöjen vähentymiselle. Tehokkaimmaksi mallinnetun sähkön ja lämmön yhteis-

tuotanto on Helsingissä käytössä korkealla 90 % hyötysuhteella. Muita tehokkaita jo olemassa olevia ratkaisuja ovat mm. Yandexin palvelinkeskuksen hukkalämmön hyödyntäminen Mäntsälässä ja Vantaan energian sekajätteen polttaminen. Yandexin ratkaisu on vähentänyt maakaasun tarvetta kaukolämmössä ja näin ollen hiilidioksidipäästöjä 40 prosentilla. Vastaavasti Vantaalla rikkidioksidi- ja raskasmetallipäästöt ovat alentuneet murtoosaan sallituista päästörajoista. Innovatiivisia, suurten odotusten ratkaisuja edustaa mm. kunnianhimoinen Otaniemen maalämpöprojekti Deep Heat, jossa poraus on tosin ainakin toistaiseksi keskeytetty.

Kiertotalouden näkökulmasta Uudenmaan erityispiirteet - suuri väestöpohja ja pääkaupunkiseudun korkea asukastiheys, keskittynyt yritystoiminta ja monipuolinen teollisuus sekä tiheä liikenneverkko ja maatalousmaan korkea osuus pinta-alasta - ovat alueelle erityinen vahvuus. Toimintojen laajuus ja niiden keskittynyt sijoittuminen edistävät mm. kulutuksen, liikkumisen ja energiantuotannon uusien, kiertotaloutta edistävien palveluiden muodostumista. Samoin teollisuuden sivuvirtoja ja jätteenkäsittelyn lopputuotteita voidaan hyödyntää entistä tehokkaammin teollisissa ja biologisissa kierroissa.

Digitalisaatio mahdollistaa uusien ja tehokkaampien kiertotalouden ja cleantechin palveluiden syntyminen. Digitalisaatio tukee paitsi alueellisen kiertotaloushankkeiden toteuttamista, myös laajempien kiertotalouden palveluväylien muodostumista. Uudenmaan vahvaa digi- ja cleantech-osaamista voidaan vahvistaa tutkimus- ja pilottihankkeiden sekä start up-yritysten välisellä yhteistyöllä. Käynnistyneen Smart & Clean hankkeen tarkoituksena on rakentaa pääkaupunkiseudusta alusta kotimaisten ja ulkomaisten yritysten digitalisaatio- ja kiertotaloushankkeille vuoteen 2021 mennessä.

SOTE- ja maakuntauudistus on paraillaan Uudellamaalla esivalmisteluvaiheessa. Valmistelun osalta on perustettu viisi tiimiä; alueiden kehittäminen ja kasvupalvelut; alueiden käyttö, ympäristö ja liikennepelastus ja varautuminen, ympäristöterveys, sekä maatalous ja maaseudun kehittäminen. Uudenmaan osalta uudistuksen läpivienti tulee hyvin todennäköisesti viemään enemmän aikaa kuin muualla maassa. Näin ollen on hyvin epätodennäköistä, että koko paletti olisi toimintavalmis 1.1.2019.

Uudellamaalla tulee maakuntauudistuksen osalta olemaan muista alueista poiketen hyvinkin erillinen toteutus. Hallitus on hyväksynyt Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten esityksen maakuntauudistukseen liittyvästä erillISRatkaisusta kasvupalvelujen osalta. Kasvupalvelut koostuvat pääasiassa nykyisistä TE-toimiston palveluista ja ELY-keskuksen elinkeinopalveluista sekä kansallisista kasvupalveluista. Muilla Uudenmaan kunnilla on mahdollisuus liittyä kuntayhtymän jäseniksi kunkin kunnan omien päätösten perusteella. Ulkopuolelle jäävät kunnat hoitavat jatkossakin itse elinkeinopolitiikkansa. Koko paketin spekulointi on näin alkuvaiheessa hyvin hankalaa. Joka tapauksessa kaikille kunnille pääkaupunkiseutua myöten ja em. päätöksestä riippumatta jää paljon yritysten edellytyksiin vaikuttavia toimintoja, kuten kaavoitus, luvitus liikenne ja koulutus.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan (jatkossa T&K) menot olivat Uudellamaalla lähes 3 mrd. euroa vuonna 2015. Tämä on 48 % koko maan tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoista ja noin 4 % alueen bruttokansantuotteesta. Mielenkiintoista on että tämä on jopa hiukan korkeammalla tasolla kuin vuonna 2008, ts. vuonna kun elektroniikkateollisuusklusteri oli Uudellamaalla vahvimmillaan. Myös yrityssektorin T&K-menot vuonna 2015 (1 977

miljoonaa euroa) olivat verrokkivuotta (1 966 miljoonaa euroa) korkeammalla tasolla. Tätä selittää se, että muilla kuin elektroniikkateollisuuden toimialoilla T&K-menot ovat huomattavasti nousseet. Toimialoittaisen muutoksen tarkastelua hankaloittaa eräiden yritysten muutuneet toimialaluokitukset, mutta kasvavia toimialoja ovat arkkitehti- ja insinööripalvelut, ohjelmistoala, sekä rahoitus ja vakuutus. Tosin huolestuttavaa on että yrityssektorin T&K-menot ovat vuodesta 2011 lähtien kaikesta huolimatta olleet laskevalla uralla.

Viime vuonna tosin eniten tutkivat suomalaiset yritykset kasvattivat T&K-investointejaan vuoteen 2015 nähden. Suurimmat investoinnit olivat Nokialla (kasvua 107 %), Koneella (kasvua 16 %), Wärtsilällä (muuttumaton) ja ABB:llä kasvua 6 %) sekä Orionilla (kasvua 9 %). On syytä kuitenkin huomioida että usein suurten yritysten kohdalla euromäärät eivät välttämättä kerro koko totuutta alueellisesta T&K toiminnasta. Esimerkiksi (Nokian) Alcatel-Lucentin hankinta ei edellisvuonna lisännyt tutkimustyötä Suomessa, vaan päinvastoin, sillä Nokian suomalaisten tutkijoiden työpaikat vähenivät.

Toisin kuin yrityssektorin notkahdus vuoden 2011 jälkeen, korkeakoulusektorin T&K menot ovat Uudellamaalla jatkaneet kasvua koko 2000-luvun lähes yhtäjaksoisesti. Vuonna 2015 korkeakoulusektorin T&K-menot olivat 600 miljoonaa euroa, tämä on 7 % enemmän kuin 2011 ja 27 % enemmän kuin vuonna 2008. Ainakin Suomen Akatemian panostukset korkeakoulusektorille ovat olleet kasvussa, mikä osittain selittää tätä kehitystä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Viime vuonna Suomen talouden kasvu lepäsi pitkälti kulutuskysynnän, yrityspalveluiden ja rakentamisen varassa. Rakennusteollisuuden arvion mukaan rakentamisen vaikutus oli jopa kolmannes viime vuoden 1,4 prosentin BKT:n kasvusta. Rakentamisen osalta Uudenmaan painoarvo voi hyvinkin olla lähes puolet. Vuoden alussa kansainvälinen valuuttarahasto IMF ennusti maailmantalouden kasvuprosentiksi kuluvalle vuodelle 3,4 prosenttia ja ensi vuonna kasvutahti olisi IMF:n ennusteen mukaan aavistuksen suurempi. Suomen viime vuoden bkt kasvu ei yllättäen jäänyt paljoakaan jälkeen Yhdysvaltojen BKT:n kasvuvauhdista (1,6 %). Euroopan komissio ennustaa kuluvalle vuodelle Suomelle vaatimatonta 1,2 prosentin kasvua eikä esim. Saksallekaan ennusteta kasvua kuin 1,4 prosenttia. Muissa tärkeissä vientimaissa, Ruotsissa ja Yhdysvalloissa kuluvalle vuodelle ennakoidaan reilua kahden prosentin kasvua.

Yritysten ulkomaankaupan kehitys viime vuonna osaltaan osoittaa, miksi panostukset pk-yrityksiin ovat varsin tärkeää. Pk-yritysten viennin arvo oli Tullin mukaan vajaat 2 mrd. euroa heinä-syyskuussa 2016 ja tuonnin arvo vajaat neljä mrd. euroa. Pk-yritysten viennin arvo kasvoi visi prosenttia vuoden 2015 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna ja tuonnin arvo puolestaan pysyi ennallaan. Pk-yritysten osuus viennin kokonaisarvosta oli 15 prosenttia ja tuonnin kokonaisarvosta 29 prosenttia. Suurten yritysten viennin arvo supistui seitsemän prosenttia ja tuonnin arvo kaksi prosenttia vuoden 2015 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Palveluiden ulkomaankaupan arvo on noin kolmannes sekä viennin että tuonnin osalta ulkomaankaupasta. Palveluviennin suurin yksittäinen erä, televiestintä-, tietotekniikkapalvelut laski vuoden 2016 jokaisena neljänneksenä edellisen vuoden vastaaviin neljänneksiin verrattuna. Vuoden viimeisellä neljänneksellä laskua oli yli neljä prosenttia edellisvu-

teen verrattuna. Vuonna 2016 kyseisen erän vienti laski 735 miljoonaa euroa, mikä merkitsee 10 prosentin laskua vuoteen 2015 verrattuna. Myös kuljetuksen ja tuotannollisten palveluiden viennit laskivat edellisvuoteen verrattuna. Palveluiden vienti kasvoi muun muassa rakentamisessa ja projektitoimituksissa, muualla luokittelemattomissa rojalteissa ja lisenssimaksuissa, yritysten ja liikkeenjohdon konsultointipalveluissa sekä muissa palveluissa.

Matkailun tuonti kasvoi vuoden jokaisena neljänneksenä vuodentakaisiin vastaaviin neljänneksiin verrattuna. Vuoden 2016 viimeisellä neljänneksellä se oli 196 miljoonaa suurempi kuin vuoden 2015 vastaavalla neljänneksellä. Palvelutuonnin kasvua hillitsi kuitenkin rakentamisen ja projektitoimitusten tuonnin laskeminen. Kyseisen palveluerän tuonti tippui vuoden jokaisena neljänneksenä edellisen vuoden vastaaviin ajankohtiin verrattuna päättyen 90 miljoonan euron laskuun vuoden viimeisellä neljänneksellä. Palveluiden viennin osalta ei ole saatavilla maakuntakohtaista tietoa. Karkeasti voitaneen arvioida että Uudenmaan osuus Suomen palvelualojen liikevaihdosta vastaa suurin piirtein myös Uudenmaan osuutta palveluiden ulkomaankaupan euromäärästä.

Uudenmaan bruttokansantuotteen (tai liikevaihdon) osalta pienin toimiala on alkutuotanto. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstietojen mukaan maatalous-, metsätalous ja kalatalous muodostivat vuonna 2014 noin prosentin alueen toimialojen yhteenlasketusta liikevaihdosta. Toimiala työllisti vuonna 2014 noin 3700 yksityisen sektorin työntekijää, tämä on seitsemän prosentin koko maan maatalous- metsätalous ja kalataloustoimialan liikevaihdosta. Valtaosa tällä alalla toimii yrittäjänä. Maataloustuotantoa harjoittavien tilojen määrän oletetaan laskevan edelleen jonkin verran. Joskin viljelty ala säilyy kuitenkin ennallaan. Investointeja tulevaisuuteen tehdään rohkeasti, joiden seurauksena tuotantoon jatkavien tilojen keskikoko ja niillä tehtävän työn määrä kasvaa. Samaan aikaan maatalouden taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut entistä vaikeammin ennakoitavaksi tuotteiden sekä tuotantopanosten hintojen aikaisempaa suuremman vaihtelun vuoksi ja myös tuotannon kannattavuus on heikentynyt, erityisesti kotieläintaloudessa, tuotantopanosten hintojen noustua tuotteiden hintoja nopeammin – eikä näihin kehityssuuntiin ole odotettavissa pikaista suunnan muutosta. Uudenmaan maatilojen, liitännäiselinkeinojen ja muiden maaseutuyritysten toimintaedellytyksiä ja kannattavuutta kehitetään laajasti tuotantosuunnittain järjestämällä yrittäjille koulutusta erityisesti toiminnan johtamiseen, liiketoimintaosaamiseen, uusiin innovaatioihin ja työkaluihin liittyen (Elinvoimainen maatilatalous Uudellamaalla-, Uusurakka-hanke). Viljelijöiden ikääntymisen, raskaan työn ja toimintaympäristön jatkuvan epävarmuuden johdosta maatalousyrittäjien fyysiseen ja psyykkiseen jaksamiseen on kiinnitettävä runsaasti huomiota (Tarmo-hanke).

Teollisuudessa oli työvoimatutkimuksen tietojen mukaan vuonna 2016 Uudellamaalla keskimäärin noin 78 000 työllistä (kvartaalien 1-4 ka.). Tämä on saman verran kuin vuotia aiemmin, mutta noin 11 000 henkeä vähemmän kuin vuonna 2008.

Vuonna 2016 teollisuuden liikevaihto Uudellamaalla laski alkuvuonna (tammi-huhtikuu) edellisvuoden tapaan, mutta toukokuusta eteenpäin liikevaihto kääntyi nousuun. Näin ollen 2. ja 3. kvartaalin liikevaihto olikin aikaisempaa korkeammalla tasolla. Finanssikriisin jälkeen Uudenmaan teollisuuden liikevaihto on laskenut voimakkaasti. Vuoden 2008 syyskuussa teollisuuden liikevaihto oli Uudellamaalla 30 prosenttia korkeammalla tasolla kuin syyskuussa 2016. Alalla lähivuosina eläköityy suhteellisesti enemmän työntekijöi-

tä kuin muilla toimialoilla. Vuonna 2014 yli 45-vuotiaiden osuus toimialan työllisistä oli alueella 46 % ja yli 55-vuotiaiden 18 %. Kummassakin ikäryhmässä luvut ovat kasvaneet viimeisen viiden vuoden aikana. Voi hyvinkin olla että liikevaihdon kasvukaan ei välttämättä enää jatkossa käännä työllisten määrää ainakaan suureen kasvuun. Lisäksi eläköityvien tilalle avautuvien työtehtävien sisältö on jatkossakin IoT:n ja ylipäättään digitalisoitumisen myötä varsin erilainen.

Uudenmaan merkittävimmät teollisuudenalat ovat teknologiateollisuuden kone- ja metalliteollisuus, sekä elektroniikka- ja sähköteollisuus sekä kemianteollisuus. Teknologiateollisuuden kuuluvat lisäksi seuraavat palvelut: suunnittelu ja konsultointi sekä tietotekniikka-ala.

Teknologiateollisuudessa Uudenmaan osuus vuoden 2014 aluetietojen mukaan on koko maan toimipaikkojen määrästä noin kolmannes. Vuonna 2015 Uudenmaan osuus koko maan liikevaihdosta oli 36 % ja henkilöstön määrästä kolmannes. Teknologiateollisuuden osuus oli alueen koko viennistä 47 % ja tutkimus- ja kehittämistoimien investoinneista noin kaksikolmasosaa. Vuonna 2015 alalla työskenteli Uudellamaalla 96 200 henkilöä ja alan liikevaihto oli vajaat 25 miljardia euroa. Tämä on kolme miljardia vähemmän kuin vuonna 2008. Vuonna 2016 (kk 1-9) liikevaihto pysyi Uudellamaalla edellisvuoden tasolla.

Teknologiateollisuuden yritysten vientiluvut eivät kohentuneet loppuvuonna 2016. Teknologiateollisuus ry:n mukaan yritykset eivät edelleenkään investoi riittävästi. Taloustutkimuksen selvityksessä yli 90 % kyselyyn vastanneista kokee tarpeen kiinteisiin investointeihin. Jopa 95 % katsoo, että henkilöstöön ja osaamiseen pitäisi investoida. Alalla odotetaan viennin hiukan kasvavan kuluvana vuonna. Etenkin pienillä ja keskisuurilla teollisuusyrityksillä on hankaluuksia saada rahoitusta. Rahoituksen ehdot ovat aiempaa tiukemmat, koska pankkeihin kohdistunutta sääntelyä on tiukennettu. Rahoituksen saannin ongelmia on ollut 60 %:lla 1-10 hengen yrityksistä ja 45 %:lla 10-50 hengen yrityksistä.

Kone- ja metalliteollisuudessa suurimmat investoinnit kuluvanakin vuonna konkretisoituvat muualle Suomeen, erityisesti Äänekoskelle, Uuteenkaupunkiin ja Turun telakalle. Joskin meriklusteri-osaamista on tosin Uudellamaallakin suhteellisen paljon. Suomen 3200 meriklusteriyrityksestä Helsingissä on peräti 460 ja Vantaallakin 105. Uudellamaalla on vahvaa off-shore osaamista mm. älykkäiden potkurijärjestelmien ja jäänmurtajien rakentamisen osalta. Suomen meriteollisuus näyttäisi olevan suurin menettäjä Venäjän tammikuun alussa voimaan tulleen tuonninkorvausohjelman takia. Tosin Helsingin telakka todennäköisesti kärsii muita vähemmän, sillä venäläisvarustamot ovat tilanneet laivat ulkomaisten tytäryhtiöiden (mm. Arctech Helsinki Shipyard) lukuun. Venäjän meriteollisuuden tilaukset kohdistuvat ylipäättään etupäässä Uudellemaalle.

Kone- ja metalliteollisuudessa alihankinta on suurempaa kuin teollisuudessa keskimäärin. Samoin henkilöstöstä yli 60 % on töissä pk-yrityksissä. Näin ollen Uudellamaalla vahva hissijärjestelmien, satamanostureiden, tehdasrobottien, kaivosteollisuuden koneiden ja em. laivarakennuksen isojen yritysten tilauskanta kertoo vain osan koko toimialan tilauskannasta. Mm. KUUMA-alueen yritysalueiden ja sekä Lohjasta länteen ulottuvan alihankinnan tilauskanta on varsin merkittävässä osassa Uudenmaan teollisuuden liikevaihdon ja työllisyyden määrittäjänä. Alueen kone- ja metalliteollisuudessa tilauskanta on edelleen pitkän keskiarvon alapuolella, joskin tilauskantaa on kääntynyt aavistuksen kasvuun. Kaiken lisäksi uusimaalaiset yritykset kärsivät huomattavaa aluetukien johdosta kilpailuetua

muun maan metalliklustereihin verrattuna. Kysymysmerkki on, mitä tapahtuu, kun isot investoinnit laitekantaan tulevat seuraavan kerran ajankohtaiseksi. Vaarana on että kotipaikkakunta muuttuu nykyisestä joko pohjoisemmaksi tai esimerkiksi Viroon halvempien tuotantokustannusten vuoksi.

Edelleen voimakkaasti kasvavan Kiinan teolliset investoinnit ovat kohdentuneet ja tulevat ilmeisesti lähitulevaisuudessa kohdentumaan pääasiassa Suomessa Uudenmaan ulkopuolelle. Mielenkiintoista on että nosteessa olevan telakkateollisuuden viimeaikainen suomalaisvarustamon laivatilaus meni paitsi Helsingin niin myös Rauman sekä Turun telakan ohi Kiinaan.

Konepajat ovat vastapakotteiden johdosta siirtäneet tuotantoa Pietariin. Tämä koskettaa etupäässä yrityksiä, joilla Venäjän viennin merkitys on ollut suuri, tai jotka vastaavasti haluavat kasvattaa markkinaosuuttaan Venäjällä. Ilmeisesti uusimaalaiset yritykset eivät ainakaan merkittävässä määrin ole tehneet vastaavaa ratkaisua.

Alan työntekijät ovat keskimäärin suhteellisen iäkkäitä. Noin 35 prosenttia kone- ja metalliteollisuuden työntekijöistä on yli 50-vuotiaita.

Elektroniikkateollisuudessa suurimpia kasvunäkymiä heikentää se että 4g-investoinnit on jo tehty. Tulevat 5g-verkot häämöttävät vasta 2020-luvulla. Kasvumahdollisuudet ovat kuitenkin huomattavat. Mm. China Mobile on ilmoittanut investoivansa muutaman vuoden sisällä 40 miljardia euroa 5 g-verkkoon joten teknologian kasvumahdollisuudet ovat merkittävät. Testiverkkoja on toki tällä hetkelläkin Espoossa.

Elektroniikkateollisuudessa pääkaupunkiseudun merkitys on Espoossa edelleen huomattava, vaikkakin Microsoftin toiminnan lähes täydellinen lakkauttaminen vähensi merkittävästi alueen merkitystä. Alueelle tärkeän terveysteknologian kaksinumeroisen liikevaihdon kasvun ja em. 5 g verkkojen myötä saattaa olla että elektroniikkateollisuus lähtee Uudellamaalla selkeään kasvuun.

Terveysteknologian osalta Uusimaa on selkeästi tärkein alue Suomessa. Merkittävin terveysteknologian keskus on Helsingin Vallilassa. Vallilassa toimii useita startup -yrityksiä, vajaat 700 ammattilaista ja alan vakiintunut toimija GE Healthcare. Myös VTT:n ja Otanien merkitys on terveysteknologiassa Vertical- yrityskiihdyttämön ja VTT:n osalta eri hyvinvointiteknologioiden myötä huomattava. Terveysteknologiassa on tulossa paljon mielenkiintoisia kasvumahdollisuuksia, sillä mm. robottikameroiden ja älyvaakojen kasvumahdollisuudet ovat useiden muiden ratkaisujen ohessa vielä realisoitumatta. IoT:n myötä onkin alueella syytä siirtyä kehittämään IoT:tä (eli ihmisten biologisten ja kemiallisten sensoreiden hyödyntäminen), jotta kunnon ja terveyden seurannassa päästään yksi pykälä nykyisestä eteenpäin. Tosin on hyvinkin mahdollista että Otaniemessä tätä kehitetään. Paljon alan kehityksestä riippuu mm. siitä, minkä verran terveydenhuollon panostuksista saadaan 5 vuoden tähtäimellä terveysteknologian edistämiseen. Samoin kuin kone- ja metalliteollisuudessa, ovat työntekijät suhteellisen iäkkäitä. Yli 50-vuotiaiden osuus on yhtäläillä 35 prosenttia alan työntekijöistä.

Suunnittelu- ja konsultointialalla liikevaihto on kasvanut kuluneen vuoden tammi-huhtikuussa 11 % vuotta aiempaan verrattuna. Alan yritykset tarjoavat mm. teollisuuden ja rakentamisen konsultointipalveluja. Ala kasvaakin pitkälti rakennusalan kanssa myötä, joskin myös teolliset hankkeet vaikuttavat omalta osin kehitykseen. Vaikka aluekohtaista tie-

toa ei olekaan saatavilla, on Uudellamaalla kasvua rakentamisen korkeista volyyymeista johtuen ollut koko maata enemmän. Selkeästi alan liikevaihtoa ja tilauskantaa ovat nostattaneet vuoden 2015 lopusta lähtien suuret rakennushankkeet, suurimpina meneillään olevat Länsimetro jatkeen, Keski-Pasilan ja Kalasataman miljardiprojektit. Yksistään Uudenmaan rakennusprojektien lukumäärän korkean volyymin perusteella liikevaihto vähintäänkin pysyy edellisvuoden tasolla. Alalla oli etenkin vuonna 2016 merkittäviä useiden satojen ammattilaisten suurekrytointeja. Koulutusaste on alalla varsin korkea. Yli 50-vuotiaiden osuus alan työntekijöistä on 31 prosenttia. Suunnittelu ja konsultointi sisältyvät palvelualoilla liike-elämän palveluihin.

Tietotekniikka-alalla kasvu on jatkunut jo useamman vuoden, huolimatta mm. Fujitsun, CGI:n sekä aiemmin Tiedon huomattavista irtisanomisista. Tietotekniikka-alan osalta Uudellamaalla on tapahtunut osittain tilastollista vääristymää, sillä elektroniikkateollisuudesta Nokialta ja sittemmin Microsoftilta työnsä menettäneet työllistyivät hyvinkin pian pitkälti tietotekniikka-alalle. Näin ollen elektroniikkateollisuus aikoinaan kyllä menetti huomattavan paljon työvoimaa, mutta tämä kompensoitui työvoiman määrän lisääntymisenä kokonaan uudella toimialalla. On huomattavaa että peliteollisuus, ja sieltä kaksi yritystä (Supercell ja Rovio) painavat huomattavasti tietotekniikka-alan liikevaihdon vaakakupissa. Toisin sanoen näiden yritysten tuotteiden menekki määrää hyvinkin paljon alan kehityksen, vaikka tosin henkilöstömäärässä tilanne on toisin. Näyttää siltä että kyberuhkat ja tietoturva ylipäättään on ala jolla kasvumahdollisuudet ovat erittäin suuret. Tämä näkyy myös yritysten rekrytoinneissa. Ala on varsin pääkaupunkikeskeinen, samoin kuin elektroniikkateollisuus ennen vuotta 2009. Alan työntekijöistä 27 prosenttia on yli 50-vuotiaita. Tietotekniikka-ala kuuluu palvelualoilla informaatio ja viestintäsektorin alle.

Kemianteollisuus investoi vuonna 2015 ennätyselliset Suomeen 1,2 miljardia euroa ja hyvä investointivauhti jatkui myös viime vuonna. Tutkimus- ja tuotekehitysinvestointien osuus kokonaisinvestoinneista on vuositasolla noin 400 milj. euroa. muokkaa. Kemianteollisuuden arvonlisäys kasvoi 5 % tammi-syyskuussa 2016. Vastaavasti koko vuoden liikevaihto kasvoi kahdeksan prosenttia, eli enemmän kuin millään muulla teollisuuden toimialalla. Vuoden 2014 yritysten rakenne- ja tilinpäätöstietojen mukaan Uudenmaan liikevaihto kattoi vajaat 60 %

Liikevaihdon kehitys Uudellamaalla riippuu pitkälti öljyn ja kaasun maailmanmarkkinahinnan kehityksestä. Tärkeimmät vienti- sekä tuontimaat vuonna 2015 olivat Ruotsi, Venäjä ja Saksa. Myös Britannian merkitys kemian viennin osalta on huomattava. Tuonnista 50 % oli öljyä ja peruskemiala - lääkkeiden osuus oli vastaavasti 20 %. Yhdysvallat on merkittävä vientimaa erityisesti uusiutuvien öljytuotteiden osalta. Pohjois-Amerikan markkinat vastaavatkin noin kolmanneksen verran myyntivolyyymista.

Kemianteollisuuden vientitulot vuonna 2015 olivat: Kemikaalit ja kemialliset tuotteet 4,4 miljardia euroa, dieselpolttoaineet 3,4 miljardia euroa, kumit ja muovituotteet 1,4 miljardia euroa ja lääkkeet 0,9 miljardia euroa. Porvoon kemianklusterin, Vantaan vahvan maailanteollisuuden sekä mm. Espoon lääkevalmistuksen myötä Uudenmaan merkitys kemiassa on huomattava koko maan kemian liikevaihdosta. Tämän jälkeen tosin alalla on nähty merkittäviä lisäinvestointeja. Neste on investoinut 60 miljoonaa Naantalın jalostamoon, sekä yhdessä Veolian ja Borealixen kanssa 400 miljoonaa Porvoon lämpö- ja sähkövoimalaan

Peruskemian kysynnässä kotimaan teollisuuden pitkän aikavälin keskiarvoa alhaisempi tuotanto ei ole näkynyt juurikaan millään lailla. Etenkin viime vuosi oli peruskemian osalta äärimmäisen hyvä, vaikka tehdasteollisuuden investoinnit eivät kasvaneetkaan. Jätteistä ja tähteistä valmistettavien uusiutuvien polttoaineiden suurin jalostamo on Porvoossa. Yli-päättään kemianteollisuuden merkittävin klusteri on Porvoon Kilpilahdella. Uusiutuvien polttoaineiden näkymät ovat säilyneet suhteellisen vakaina.

Maaliteollisuus on Uudellamaalla keskittynyt Vantaan Tikkurilaan. Parantunut markkinatilanne Suomessa, Ruotsissa, Venäjällä ja Puolassa ennakoi kuluvalle vuodelle yrityksen tiedotteen mukaan liikevaihdon kasvua. Maaliyhtiö Tikkurila kävi vuonna 2015 raskaat yt-neuvottelut. Yhtiön vuoden 2016 liikevaihto laski 12 miljoonaa euroa 572 miljoonaan euroon. Henkilöstön määrä väheni vajalla 70 hengellä 3 030:en. Ilmeisesti Venäjän toiminnot edelleen rasittivat vuoden 2016 tulosta. Kosmetiikka työllisti tuoreimman saatavilla olevan vuoden 2014 tietojen mukaan Espoossa noin 400 henkeä (Lumene). Kosmetiikkamarkkinoiden Euroopan koko on yli 72 miljardia euroa ja ala on äärimmäisen kilpailtu. Suurten toimijoiden käyttävät markkinointisatsaukset ja mm. tuotekehitysmenot tekevät kansainvälisen läpimurron (uudelleen)saavuttamisen Suomesta käsin varsin haastavaksi.

Lääketeollisuus on Suomessa vahvasti keskittynyt lähinnä Uudellemaalle ja Varsinais-Suomeen. Suomessa toimii kaksi varsinaista T&K toimintaa harjoittavaa lääkeyritystä. Näistä Orion operoi Espoossa ja Bayer vastaavasti Espoossa ja Turussa. Orionin liikevaihto on ollut jo useita vuosia päälle miljardin euron ja liiketulos on ollut vahvasti positiivinen lähes koko 2000-luvun. Orionin patenttituotteet näyttävät pärjänneen hyvin markkinoilla generisten tuotteiden aiheuttamasta kilpailusta huolimatta. Yhtiö on tuomassa markkinoille astman ja keuhkohtauman yhdistelmälääkkeen. Ilmeisesti tuotteen myyntilupahakemus jätetään ensimmäisen kvartaalin aikana. Suomen toiseksi suurin lääkeyritys, Bayer Nordic investoi vuosittain noin 50 miljoonaa euroa. Bayer työllistää Suomessa noin 800 henkilöä, Turussa ja Espoossa. Muut Espoossa olevat monikansalliset lääkeyritykset kuten Pfizer, Novartis, Roche yms. ovat tosiasiallisesti maahantuontiryhtyksiä, jotka toki tekevät jonkun verran kliinistä tutkimusta Suomessa. Lääketeollisuuden henkilöstössä tuskin on ainakaan laskupaineita kuluvaan vuoteen osalta.

Kemianteollisuus on merkittävä toimiala Uudenmaan bio- ja kiertotalousekosysteemisissä. Porvoossa on jo pitkään ollut teollista symbioosia. Esimerkiksi öljyn sivutuotteena syntyntä muoviteollisuuden raaka-ainetta on yritystoiminnassa tullut hyödynnettyksi. Uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineet syntyvät pienistä sivuvirroista kuten elintarvike- ja kasviöljyteollisuuden sivutuotteina. Vastaavasti mm. Espoossa lietettä hyödynnetään biokaasun valmistuksessa.

Kemianteollisuus ry:n mukaan työllisten määrässä ei alalla ole tapahtunut juurikaan muutosta. Lähitulevaisuudessa suurempia rekrytointipaineita ei Kemianteollisuus ry:n mukaan ole, vaikka alalla onkin pientä vaihtuvuutta. Ongelmana on ollut ja uhkakuvana myös lähitulevaisuudessa näyttää olevan, että ala ei vedä tarpeeksi nuoria. Ensisijaishakijoiden määrä on melko alhainen ja työntekijöiden keski-ikä suhteellisen korkea. Lisäksi oppimistason laskua pidetään suurena ongelmana, minkä takia yritysten täytyykin pitkälti kouluttaa itse työntekijät.

Kaupan alan liikevaihto kääntyi Uudellamaalla viime vuoden toisella ja kolmannella kvartaalilla kasvuun. Tätä ennen kaupan liikevaihto oli laskenut vuodesta 2012 eteenpäin jokai-

sella kvartaalilla. Heikon maaliskuis- (- 5 %) ja heinäkuun (-7 %) takia tammi-syyskuun liikevaihto Uudellamaalla jäi nollakasvuun. Vastaavasti koko maan liikevaihto aavistuksen kasvoi samalla ajanjaksolla. Uudenmaan kaupan alan yrityskertymä oli viime vuonna (q3/2016) 13760. Tämä vastaa kolmasosaa koko maan yrityskertymästä. Työvoimatutkimuksen mukaan työllisten määrä Uudellamaalla oli viime vuonna keskimäärin 110 000. Tämä on 2 000 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kuluvana vuonna Kaupan liitto ennakoii, että liikevaihto koko maassa kasvaa sekä vähittäis- (1,5 %) että tukkukaupassa (3 %). Tämä saattaa olla varsin realistinen ennuste myös Uudellemaalle. Toisaalta kuluttajien luottamus omaan talouteen oli viime vuonna korkeammalla kuin useaan vuoteen, ja luottamus on säilynyt korkealla myös alkuvuonna 2017 (oman talouden tilanne 12 kk kuluttua, saldoluku +10). Lisäksi Uudenmaan työllisyystilanne ja tätä myöten palkkasumma (+3 % viime vuonna Helsingin seudulla) ovat kasvussa.

Vähittäiskaupassa oli Uudellamaalla viime vuoden ensimmäisellä puolivuotisjaksolla 396 aloittanutta ja 325 lopettanutta yritystä. Tukkukaupassa vastaavat luvut olivat 243 ja 247 ja moottoriajoneuvojen tukku- ja vähittäiskaupassa 159 ja 115. Näin ollen aloittaneiden yritysten määrä (798) ylitti selkeästi lopettaneiden määrän (687). Vähittäiskaupassa tyypillinen ilmiö on, että yrittäjien määrä vähenee, kun työmarkkinat alkavat vetää, eli työllistyminen palkansaajaksi helpottuu. Tätä ei viime vuoden lukujen valossa Uudellamaalla tapahtunut.

Uuttamaata koskevia yt:t/irtisanomiset

- Keskon 570:tä henkeä koskettavat yt:t neuvottelujen myötä lakkautettiin Uudelta- maalta yhteensä kymmenen Valintataloa ja Siwaa.
- Seppälä ilmoitti tammikuussa sulkevansa 14 myymälää ja aloittavansa yt-neuvotte- lut. Jo viime vuonna Seppälä sulki 30 myymälää. Kaikkiaan Seppälällä on Suomes- sa sata myymälää ja työntekijöitä on yli 500. Seppälällä on Uudellamaalla kaikkiaan kymmenessä kunnassa vähintään yksi liike. Pääkaupunkiseudun kunnissa Kauni- aista lukuun ottamatta, on yhteensä 8 liikettä
- Hong Kong hakeutui velkasaneeraukseen. Hong Kongin liiketiloista 26:sta liiketilas- ta kuusi on Uudellamaalla. Lisäksi Vantaalla on myös yhtiön pääkonttori. Näin ollen 530 ihmisen työpaikasta Uudellamaalla on varovaisen arvion mukaan satakunta.

Kauppakeskuslaajennuksia tapahtui alueella viime vuoden aikana. Näin ollen myös eri- koiskaupoissa työllisten määrän kasvua tapahtui paikoittain. Toisaalta kuihtuvista ostos- keskuksista samaan aikaan vapautui alalta työvoimaa, joten kokonaisvaikutusta ei pysty aukottomasti vahvistaa.

Näyttää siltä Uudellamaalla hyvinkin laajasti kaupat ovat hyödyntäneet lakimuutosta kauppojen avoinna oloajan vapauttamisesta. Uudellamaalla isoilla toimijoilla jopa hyper- marketeissa ja näitä pienemmissä marketeissa aukioloajat useilla paikkakunnilla ovat pi- dentyneet puoleenyöhön. Ainakin yksi hypermarketti on jatkossa auki jo ympärivuorokau- tisesti. Vielä viime vuonna aukioloaikojen vapauttaminen näkyi Uudellamaalla ainoastaan palkkasumman kasvuna, mutta vuoden lopulla alkoi työllisten määrä monen alavireisen vuoden jälkeen kääntymään kasvuun. Tämän johtuu pitkälti päivittäisruokakauppojen ja hypermarkettien rekrytoinneista.

Päivittäistavarakaupan liikevaihto kasvoi viime vuonna Tilastokeskuksen tietojen mukaan vain hiukan (0,4 %). Osa yrittäjävetoisista ruokakaupoista ja kioskeista lopetti toimintansa sekä vuosina 2015 että 2016. Päivittäistavarakaupan liikevaihto on kasvanut 2010-luvulla kaikkina vuosina vuotta 2015 lukuun ottamatta. Päivittäistavarakauppa on ylipäänsä kestänyt taantumaa useita muita kaupan alan sektoreita paremmin koko 2010-luvun ajan. Isommat marketit ja hypermarketit päätyivät viime vuonna rekrytointeihin aiemmin toteutettujen lisätyötuntein (osa-aikaisille) tarjoamisen lisäksi.

Tavaratalokaupassa tilanne on kaksijakoinen. Hypermarkettien (pl. päivittäistavaratuotteiden myynti) ja muutaman sekatavarakaupan volyymit näyttävät kasvavan. Anttilan konkurssi alkoi jo loppuvuonna näkymään joidenkin muiden tavaratalojen toimintaedellytyksissä. Ainakin Hong Kong tavaratalossa Anttilan konkurssi lisäsi tavarantoimittajien luottovuokuttajien varovaisuutta, mikä näkyi vakuutuksien saamisten vaikeutena.

Muutamalla merkittäväällä tavarataloketjulla tuoteryhmien lukumäärä on selkeästi pienentynyt. Esimerkiksi viihde-elektroniikan myynnissä tavaratalot ovat useimmiten luopuneet kokonaan. Stockmann ilmoitti vuoden 2016 tilinpäätöstiedotteessa, että paitsi myymäläverkosto vähenee, niin myös tuotevalikoima tulee edelleen muuttumaan. Stockmannin tiloissa jo aikaisemmin leluja ja elektroniikkaa ovat myyneet ulkopuoliset kaupan alan yritykset. Anttilan (ja Kodin 1) liiketilat ovat useilla paikkakunnilla siirtyneet muiden liikkeiden käyttöön. Mm. Tokmanni ja Lidl ovat vuokranneet toimitiloja joiltakin paikkakunnilta Uudeltamaalta. Kaikesta huolimatta tavaratalokaupan liikevaihto koko maassa kasvoi (1,8 %) viime vuonna (edellisvuoteen verrattuna) ensi kertaa sitten vuoden 2012.

Vaatekaupan liikevaihto on laskenut vuodesta 2013 eteenpäin kaikkina vuosina. Tästä huolimatta ulkomaalaisten toimijoiden määrä on lisääntynyt. Viime vuoden laajennusten (Ainoa, Iso Omena) myötä tuli jälleen ainakin Uudellemaalle uusia ulkomaalaisia vaateliikkeitä. Pasilaan vuosien päästä avautuvaan Triplaan nyt sovitusta vuokralaisista selvästi yli puolet tulee Suomen ulkopuolelta. Vaatekaupan arvo oli Suomessa 2,7 miljardia euroa. Supistuvilla markkinoilla ja varsinkin taantumassa uusien brändien tulo markkinoille tarkoittaa sitä, että se on pois jonkun muun myynnistä. Vaatekaupan liikevaihto on laskenut kolme peräkkäistä vuotta. Vuonna 2016 liikevaihto laski 2 % edellisvuodesta.

Kodintekniikan kaupan osalta kilpailu on Uudellamaalla kenties edelleenkin kiristynyt. Myös myymälöiden määrä on Uudellamaalla hiukan kasvanut. Uudellamaalla markkinat ovat pitkälti keskittyneet kolmen toimijan taholle, joista kaksi ovat ulkomaisessa omistuksessa. Kaikkien toimintamallissa korostuu kivijalkakaupan ja verkkokaupan yhdistelmä. Hintarobottien käyttö on tullut alalle. Kaikki em. toimijat käyttävät click and collect toimintoa. Myös 24/7 aukioloaika on ainakin yhdellä toimijalla käytössä. Tilastokeskuksen tietojen mukaan liikevaihto kasvoi viime vuonna 4 prosenttia edellisvuoden tapaan. Kodintekniikkakaupan suurimpia kasvulukuja nähtiin viime vuonna ultra hd -televisioissa (128 %), langattomissa bluetooth-kaiuttimissa (56 %), tv-ääntä parantavissa soundbar-kaiuttimissa (44 %), hifi- ja mobiilikuulokkeissa (33 %) sekä älykelloissa (37 %). Positiivinen vire jatkuu myös älypuhelimien (2 %) ja isojen kodinkoneiden (2 %) kaupassa.

Urheiluvälinekaupassa ulkomaalaiset toimijat laajentavat Uudellamaalla myyntiverkostaan. Myös urheiluvälinekaupassa kivijalkamyymälöiden yhdistäminen verkkokauppaan näyttää olevan paras toimintamalli myös lähitulevaisuudessa. Liikkeiden määrässä tulee

todennäköisesti olemaan enemmän kasvu- kuin laskupaineita. Tilastokeskuksen tietojen mukaan liikevaihto kasvoi viime vuonna 4 prosenttia. Vuodesta 2012 lähtien liikevaihto on noussut kaikkina vuosina.

Rautakaupan kokonaismyynti oli viime vuonna kolmen prosentin kasvussa. Koko maassa sähkötarvikkeiden kauppa kasvoi viisi prosenttia ja lvi-tarvikkeiden (lämpö-, valaistus- ja ilmastointitarvikkeet) neljä prosenttia. Uudellamaalla kasvu on ollut todennäköisesti suurempaa rakentamisen korkeista volyyymeista johtuen. Tosin alue-eriteltyä tulosta ei ole saatavilla. Rautakaupan paras myyntivuosi on toistaiseksi ollut 2011, jolloin alan kokonaismyynti oli 4,3 miljardia euroa. Viime vuonna myyntiä kertyi enää 3,8 miljardia. Kesko on Uudellamaalla ja Suomessa ylipäätään selkeä markkinajohtaja.

Joulukaupan merkitys on ylipäätään erikoisliikkeille verrattain suuri. Esim. elektronikan ja kodinkoneiden kaupasta 25 % syntyy marraskuun lopun ja tammikuun puolivälin välisenä aikana.

Tukkukaupan hinnat olivat viime vuonna Helsingin seudulla edellisvuoden tasolla. Tämä heijastanee pitkälti myös Uudenmaan tilannetta. Tilastokeskuksen tietojen mukaan viime vuonna koko maan tukkukauppa oli nollakasvussa (-0,1 %). Viime vuonna kasvun esteeksi muodostui raaka-aineiden, tuotantohyödykkeiden sekä energian tukkuhintojen johdosta. Kuluvana vuonna koko maan tukkukauppa kasvaa (3 %) Kaupan liiton mukaan vähittäiskauppaa (1,5 %) enemmän. Liikevaihdoltaan tukkukaupan sektori on Uudellamaalla huomattavasti vähittäiskauppaa suurempaa. Sen sijaan yritysten, toimipaikojen ja henkilöstön määrä on vähittäiskauppaa pienempi. Tosin tukkukauppakin työllisti Uudellamaalla yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilaston mukaan vuonna 2014 noin 45 000 henkeä. Kulutustavara-, päivittäistavara- ja tekninen tukkukauppa kattavat kukin noin viidenneksen koko tukkukaupan liikevaihdosta. Mm. rakennustarvikkeiden lisääntyneistä volyyymeista johtuen tukkukaupan hinnat kääntyivät Helsingin seudulla vuoden 2016 toisella kvartaalilla nousuun. Tukkukaupan liikevaihtoon yksistään tämän artikkelin voimakkaan kysynnän vuoksi tuskin on kuluvan vuonna painetta hintojen laskuun. Tukkukaupan henkilöstömäärä on huomattavasti vähemmän suhdanneriippuvainen kuin vähittäiskaupan.

Kaupan alan kovin kasvu viime vuonna oli autokaupalla. Jokaisella vuosineljänneksellä kasvua edellisvuodesta oli vähintään kuusi prosenttia. Koko vuoden liikevaihdon kasvuksi tuli peräti yhdeksän prosenttia. Autokaupan liikevaihto kasvoi myös vuosina 2014 ja 2015. Uudellamaallakin verkosto kasvoi jonkin verran, ja muutamat toimijat siirtyivät uusiin toimivampiin tiloihin. Joskin mm. Länsimetro ei ole mm. Niittykummussa edes jättänyt muuta vaihtoehtoa, kuin liikkeen sulkemisen tai muuton toisaalle. Viime vuoden aikana autokaupan saralla ilmestyi muutama toimija, jossa kuluttaja voi koko ostoprosessin suorittaa verkossa. Kuitenkin näissä tapauksissa liikkeillä on myös kivijalkakauppa pääkaupunkiseudulla. Autokauppa edelleenkin puhtaana verkkokauppana on ehkä hiukan hankala yhtälö. Valtaosa kuluttajista haluaa luonnollisesti koeajaa auton. Vuoden alkupuolella autokaupalle mustan varjon asetti hallituksen liikennekaarihanke, joka tosin ainakin toistaiseksi peruttiin. Saattaa olla että kuluvana vuonna kasvu-uralle pääseminen on kuitenkin erinäisten epävarmuustekijöiden vuoksi aikaisempia vuosia haastavampaa. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstietojen mukaan Uudenmaan osuus oli vuonna 2014 yli 50 prosenttia autojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen liikevaihdosta.

Ostoskeskusten purkaminen on jatkunut Uudellamaalla ja lisää kohteita on tullut aivan loppusyksystä eteenpäin. Mm. uusien kauppakeskusten tai vastaavasti isojen kaupan yksiköiden osalta on selkeästi intressejä avata uusia kohteita kasvukeskuksien keskustassa, joissa tavoitettavuus on helppo julkisia liikennevälineitä käyttäen. Esim. ulkomaalaiset Gigantti ja XXL ovat ilmoittaneet avaavansa liikkeet Helsingin keskustaan. Tosin mm. niin sanoen peltomarkettialueiden kuten Lommilan kauppakeskuksen toteuttamisessa on ollut enemmänkin kyse viranomaisten vastustuksesta, samoin kuin edelleen tapetilla olevan Porvoon Länsirannan hypermarketin ja aiemmin Vihdin Nummelan Ideaparkin osalta.

Rakentaminen kasvoi viime vuonna enemmän kuin mikään muu toimiala. Uudellamaalla rakentamisen liikevaihto nousi tammi-syyskuun välisenä aikana kaikkina kuukausina (vuotta aiempaan verrattuna) maaliskuuta lukuun ottamatta. Ensimmäisen puolivuotisjakson osalta kasvua oli noin 9 prosenttia. Koska kolmannella kvartaalilla kasvua oli noin 11 prosenttia, tulee vuosikasvu olemaan todennäköisesti vähintään kymmenisen prosenttia. Liikevaihdon indeksiluku on kasvanut yhtäjaksoisesti maaliskuusta 2012 lähtien. On syytä huomata että vaikka liikevaihto onkin ollut kasvu-uralla jo pidempään, ylitti työllisten määrä vuoden 2008 määrän Uudellamaalla vasta viime. Yrityskertymä oli viime vuoden kolmannella kvartaalilla noin 11 100. Tämä on vajaat 30 prosenttia koko maan yritysistä.

Kuluvan vuoden osalta mm. Rakennusteollisuus ennakoi liikevaihdon kasvun pienentyvän, joskin liikevaihto jatkuu RT:n mukaan edelleen kasvu-uralla. On syytä huomioda että suurimmat tiedossa olevat projektit (Redi, Pasila, keskustakirjasto, Olympiastadion ja Länsimetron jatkeen rakentaminen) ovat pitkälti jo käynnissä, mikä saa aikaan sen että kuluvalle ja todennäköisesti ensi vuodelle kasvu hyvinkin tasaantuu. Toisaalta niin kuin jäljempänä on eritelty, investointeja on suunnitteluvaiheessa sekä alkamassa varsin paljon. Kasvua kuluvalle vuodelle ennakoi ns. Nostokurki-indeksi sekä mm. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos. Myös valtaosa isoista rakennusliikkeistä ennakoi alan liikevaihdon kasvavan.

Vaikka viime vuosi oli asuntorakentamisen osalta varsin vilkas (asuntoaloituksia oli noin 16 300 yksistään Helsingin seudulla), asuntoja rakennetaan keskimäärin vuositasolla Uudellamaalla aivan liian vähän. Niin kuin aikaisemmassa osiossa on nostettu esiin, on tähän useita vaikuttavia tekijöitä.

Viime vuonna valmistui huikeasti liiketilaa; yksistään pääkaupunkiseudulle rakennettiin 83 000 neliötä, mutta vuodenvaihteessa sitä oli edelleen rakenteilla peräti 230 000 neliötä. Tyhjää toimitilaa yksistään pääkaupunkiseudulla on miljoona neliötä. Vastaavasti tyhjän ja vajaakäyttöisen toimitilan yhteismäärä on peräti 2 miljoonaa neliötä. Ennätykselliseksi kohonnut 14 prosentin vajaakäyttöaste kertoo krooniseksi paisuneesta tilan ylitarjonnasta. Pitkään ongelmana oli etupäässä ydinkeskustan ulkopuolella olevia vanhanaikaisia, hukkaneliöiden tiloja. Kuitenkin moderneja, merkittävän vajaakäytön toimitiloja saa Helsingin seudulta jopa niinkin halvalla kuin 500–1 000 eurolla. Tämä kielii markkinatilanteen vaikeudesta. Selkeästi liikekiinteistöissä on tällä hetkellä ns. ostajan markkinat.

Monen toimiston purkaminen on usein järkevämpää kuin paljon puhuttu käyttötarkoituksen muutos. Selkeästi ajattelutapa on pääkaupunkiseudulla muuttunut muuntorakentamisesta kohti purkamista, ja näin ollen uuden rakentamista tilalle. Tähän on myös usein syynä edelleen olevan tiukat käyttötarkoituksen muutosta estävät kaavamääräykset. Toisaalta toimitilamarkkinoiden olematonta kysyntää ydinkeskustan ulkopuolella kuvastaa ns.

Haapiksen virastotalon purku. Suunniteltu uuden tilan rakentaminen ei edennyt edes perustuksiin vaan rakentamispäätös jätettiin kokonaan jäihin. Purettavien toimitilojen keskimääräinen ikä on Suomessa 36 vuotta ja asuntojen 62 vuotta. Toimitilojen purkamissyitä ovat useimmiten paitsi edellä mainittu tilatehokkuus niin myös sijoittajien tuottovaatimukset. Viimeisimpiä toimistojen purkupäätöksen kohteena on Tikkurilan kirkko, Kaisaniemen säätytalo, sekä Haukilahden toimistotalo. Espoo kaupungintaloakin todennäköisesti uhkaa purkaminen. Näin ollen purkutyöt työllistävät kuluvanakin vuonna alueella vähintään edellisvuoden tasolla

Maa- ja vesirakentaminen on ollut kasvussa vuodesta 2013 lähtien. Viime vuonna infrarakentamisen arvo oli koko maassa vuoden 2010 hinnoin reilusti yli miljardin euron. Uudellemaalle merkittävää nostetta ovat antaneet jo päättynyt Kehäradan rakentaminen ja käytännössä päättynyt Länsimetron ensimmäisen vaiheen rakentaminen. Paraillaan käynnissä ovat Lentoaseman laajennus sekä Länsimetron jatke Kivenlahteen. Infrarakentamisen kasvuun selkeästi on uskoa, sillä työttömien insinöörien muuntokoulutusta alalle on eri tahojen yhteistyön kautta yritetty toteuttaa jo ainakin vuoden verran. Kasvua tulee jatkossa tuomaan: Kruunusillat, sekä suunnitteluvaiheessa olevat Raidejokeri ja Klaukkalan ohitustie. Tosin ainakin Raidejokerin nytkähtäminen liikkeelle kuluvana vuonna näyttää epätodennäköiseltä.

Viime vuonna korjausrakentamisen liikevaihto jäi useammasta aiemmasta vuodesta poiketen uudisasuntotuotannon alapuolelle. Tämä ei niinkään johtunut kysynnän puutteesta, vaan yksi merkittävimmistä syistä oli pula ammattimaisesta työvoimasta. Taloyhtiöitä vielä hankalampaa remonttien toteuttaminen oli yksittäisillä kotitalouksilla. Korjausrakentamisen liikevaihtoon odotetaan tulevaisuudessa kasvua paitsi perinteisten putkiremonttien ja julkisivuremonttien osalta, niin myös hissien jälkiasennusten kasvusta. Hissien määrää on pyritty lisäämään valtakunnallisella hankkeella Hissi - Esteetön Suomi 2017. Taloyhtiöille on ollut tarjolla merkittäviä avustuksia hissien rakentamiseen. Koko maan tasolla vuositulo on ollut 500 hissiä, josta on toistaiseksi jääty jälkeen. Pk-seudulla ja kasvukeskuksissa on runsaasti 3–5 kerroksisia taloja, joihin jälkiasennuksia on kuitenkin yhä enenevässä määrin lisätty. Uudenmaan reuna-alueilla on paikoittain ollut ongelmana että taloyhtiöt eivät aina ole saaneet rahoitusta linjasaneerauksiin. Mm. Rakennusliitto ennakoi että kuluttajien korjaushankkeiden tilanne tulee olemaan hiljainen vielä parin vuoden ajan.

Ammattimaisella korjaamisella tilanne on parempi kuin kuluttajapuolella. Taloyhtiökorjauksille Rakennusliitto ennakoi ohutta kasvua. Julkisivu-, katto-, ikkuna-, piha- ja talotekniikkakorjauksissa tilanne on ollut hyvä. Korjaamisen hinnat olivat ainakin kotitalouksien taholla viime vuonna varsin korkealla. Tällä hetkellä sekä uudisasunto- että korjausrakentamisen markkinan arvo valtakunnan tasolla on suunnilleen 13 mrd. euroa.

Rakentamisen osalta mielenkiintoista tulee olemaan, vaikuttavatko ikäihmisten tarpeet uudistuotantoon. Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen (tammikuussa julkaistussa) teettämässä kyselyssä lähes puolet pian eläköityvistä vastaajista haluaisi muuttaa hyvissä ajoin, ennen toimintakyvyn heikkenemistä, vanhuusvuosia varten suunniteltuun asuntoon. Yhteisöllinen asuminen kiinnosti eniten pääkaupunkiseudulla asuvia naisia, joista joka toinen oli kiinnostunut tällaisesta asumisesta. Muuttoa toiselle paikkakunnalle suunnitteli vain harva kyselyyn vastanneista. Näin ollen hoiva-asumiseen vanhenevalla väestöllä tietyin rajaehdoin näyttää jatkossakin olevan kysyntää Uudellamaalla.

Puurakentamisen tulosta kerrostaloasumista on spekuloitu pitkän aikaa. Nyt Wood City -puukerrostalojen elementtien asennus on käynnistynyt Helsingin Jätkäsaarella. Wood City -kortteliin nousee asuntokäyttöön kaksi puukerrostaloa, hotelli ja toimistorakennus.

Kyseisissä puutaloissa käytettävä massiivipuurakentamisen menetelmä on Euroopassa laajalti käytössä. Puuelementtien käytön etuna pitkälti pidetään rungon nopeaa pystytystä. LVL-rungon kokonaisasennusaika on arviolta alle seitsemän viikkoa jatkuvaa työaikaa. Lisäksi massiivipuurunko voidaan asentaa ilman sääsuoja. Myös Vantaalle on kaavailtu puurakentamista täydennysrakentamisena Raidejokerin varteen. Yksi puutalorakentamisen yleistymisen suuri este on toistaiseksi ollut elementtitalorakentamista korkeat rakentamiskustannukset. Ekologisuusnäkökulmia mm. elementtitaloon verrattuna on puolesta ja vastaan.

Uudenmaan investoinneista ei ole tähän mennessä tehty kattavaa selvitystä. Alla on viimeisen puolen vuoden julkisuuteen meneillään ja suunnitteilla olevat investoinnit. Asuntojen rakentaminen on jätetty pois listauksesta. Uudellamaalla on paraillaan menossa asuntojen uudistuantoa lähes kaikissa kunnissa.

Hoivarakentaminen

- Helsingin Malminkartano (suunnitteilla)
- Vihdin kirkonkylän senioriasunnot (suunnitteilla). Kustannusarviota ei vielä ole tehty.
- Mäntsälään palvelutalo (kustannusarvio on 14,2 milj. euroa)
- Vantaan Päiväkumpuun 20 asukaspaikkaa mielenterveys- ja päihdekuntoutujille
- Lapinjärvi (rakenteilla)
- Vantaan Asolan palvelutalo. Asunnot valmistuvat joulukuussa 2017.
- Palvelutalo Inkooseen (Rakentaminen alkaa kuluvaan vuoden keväällä)
- Hyvinkään Hämeenkadulle palvelutalo (valmistumisajankohta joulukuu 2017)

Energiasektorin/teolliset investoinnit

- Caruna ryhtyy uusimaan sähkönsiirtoverkkoaan Länsi- ja Keski-Uudellamaalla (yhteensä 75 miljoonaa euroa)
- Hyvinkään Palopurolle biokaasulaitos (suunnitteilla)
- Mäntsälän Biokaasulaitos (Työ- ja elinkeinoministeriön rahoitus 3,7 milj. euroa)
- Espoon Blominmäen jätevedenpuhdistamo valmistuu 2020. Sidotut kustannukset 86,6 milj. euroa.
- SSAB:n putkitechdas Hangon Lappohjassa (kapasiteetin kasvattaminen vuonna 2017)
- Vantaan Energia suunnittelee Martinlaakson voimalaitoksen uudistamista. Muutostyöt on tarkoitus aloittaa kesällä 2017, ja uusi kattila ottaa käyttöön vuoden 2019 alussa. Investoinnin arvo on 30–40 miljoonaa euroa.
- Metsä Wood on uudistamassa parhaillaan Lohjan Kerto-tehtaan tuotantolinjoja. Investoinnin myötä tehtaan tuotantokapasiteetti kasvaa 30 prosenttia vuodessa. Valmistuu kuluvaan vuonna.
- Parma kasvattaa Tuusulan tehtaan kapasiteettia. Yhtiö tiedottaa kyseessä olevan ”miljoonainvestointi”.

Kaupan rakentaminen

- Keravalle rakenteilla (4 500 m²) Motonet-tavaratalo. Valmistumisajankohta loka-mar-raskuussa 2017
- Vihdin Prisman laajennus. Nykyistä liiketilaa saneerataan, kun uusi osa on valmistu-nut. Laajennusosa valmistuu keväällä 2018 ja koko hanke jouluksi 2018.
- Rajamäen Kylänpään kauppakeskus (suunnitteilla)
- Nurmijärven kirkonkylään Lidl (suunnitteilla)
- Keravan kauppakeskus Karuselli valmistuu loppuvuonna 2019
- Porvoon kaupunginvaltuusto on hyväksynyt uuden K-citymarketin, hotellin ja asun-tojen rakentamisen länsirannalle Taidetehtaan viereen (mahdollisia valituksia hallin-totuomioistuihin)
- Kauppakeskuksen rakentaminen Lohjan Sokos-kortteliin. Kustannusarvio 20-30 milj. euroa (valmistumisajankohta 2019). Edellyttää Sokoksen purkamista.
- Lidl rakentaa myymälän Helsingin Jätkäsaareen
- Consi toteuttaa paraillaan kauppakeskus Jumbon tilauudistuksen Vantaalla. Hank-keen kokonaisinvestointi on noin 8 milj. euroa, Projekti valmistuu jouluksi 2017

SOTE

- Järvenpään uusi sosiaali- ja terveyskeskus Just avautui vuoden 2017 alussa. Kes-kuksen rakentaminen maksoi 60 miljoonaa euroa.
- Tuusula remontoi Hyrylän terveysaseman. Remontti alkoi tammikuun alussa ja se valmistuu syyskuun 2017 loppuun mennessä.
- Helsingin Meilahden Siltasairaala. Sairaalalla korvataan nykyinen Töölön sairaala ja valtaosa Syöpätautien klinikasta. Siltasairaalan on määrä valmistua vuonna 2022. (suunnitteilla)
- Uusi Lastensairaala valmistuu Helsingin Meilahteen kokonaisuudessaan kesäkuus-sa 2018. (Kustannusarvio 175 miljoonaa euroa)
- Hyvinkään sairaalan laajennustyöt. (Kustannusarvio 31 miljoonaa euroa). Urakan on määrä valmistua elokuussa 2018.
- Lastensuojelu- ja perhekuntoutuspalvelujen keskuksen rakentaminen Vihdissä Num-melan Linnanniittuun. Investoinnin arvo on noin 2,8 miljoonaa euroa. 2017. Työpaik-koja tulee aluksi kymmenen ja kaikkiaan työpaikkoja voi tulla 22–25.

Koulut/päiväkodit

- Tuusulan Hyrylään: lukion, kansalaisopiston, musiikkiopiston sekä kuvataide- ja kä-sityökoulu (suunnitteluvaiheessa). Hankkeen kustannusarvio on noin 22 miljoonaa euroa
- Keravan Kurkelan koulun laajennustyöt. Kustannusarvio 18,5 miljoonaa euroa.
- Mäntsälän elinkaarihanke (17 miljoonaa euroa). Ainakin Hyökännummen koulun laa-jennus (valmistumisajankohta 2018) sekä Ehnroosin koulun rakentaminen (valmis-tumisajankohta 2019).
- Espoon Joutsenkaaren kouluun tehdään sen elinkaarta pidentävä korjaus. Valmis-tumisajankohta vuosi 2018.

- Tenava-päiväkoti Espoossa (Kustannusarvio 13 miljoonaa euroa osana Tampereen päiväkotihanketta).
- Espoon kristillinen koulu ja päiväkoti Matinkylässä. (Kustannusarvio 16 milj. euroa). Valtuuston päätöksen tulos vahvistamatta.
- Vantaan Martinlaakson päiväkoti. Hankkeen kustannusarvio on 4,3 miljoonaa euroa. Valmistumisajankohta 2018
- Vantaan Aurinkokiven koulun kakkosvaiheen rakentaminen vuosina 2018–2019. Hankkeen kustannusarvio 14,3 miljoonaa
- Helsinki Tapanilaan uusi koulu, 1–2 päiväkotia, leikkipuistoa ja liikuntapuisto (suunnitteilla)
- Siuntion Aleksis Kiven koulun kunnostaminen (suunnitteilla)
- Lohjan Nummen koulun rakentaminen (kustannusarvio 2,8 miljoonaa euroa).
- Nurmijärven Yhteiskoulussa korjaustoimenpiteet (käyntiin kuluvana vuonna)
- Loviisan Koskenkylän ja keskustan koulujen rakentaminen. (Kustannusarvio 21 miljoonaa euroa).
- Helsingin Arabian peruskoulun korjaustyöt aloitetaan maaliskuussa 2017. Kustannusarvio 3 milj. euroa.
- Vantaan Tikkurilaan päiväkoti (kustannusarvio on vajaat 8 miljoonaa euroa). Suunnitteilla
- Vantaa rakentaa laajennusosan Ylästön koululle. Rakennustyöt alkavat vuonna 2018, ja uudet tilat valmistuvat vuonna 2019. (kustannusarvio on 4,8 miljoonaa euroa).
- Porvoossa Linnankosken Lukion korjaustyöt. (kustannusarvio on 11 miljoonaa euroa). Valmistumisajankohta 2018.
- Metropolia ammattikorkeakoulun kampus Helsingin Myllypurossa
- Stadin ammattiopisto Helsingin Roihupellossa
- Helsingin Jätkäsaaren koulun laajennus
- Helsingissä Alppilan lukion peruskorjaus. Kustannusarvio 22 miljoonaa euroa. Hanke kestää vuoden 2019 alkuun.
- Helsinki rakentaa päiväkodin Kruunuvuorenrantaan. Valmistumisajankohta syksyllä 2018

Infrarakentaminen

- Helsingin Herttoniemeen Suunnittelijankadun kohdalle rakennetaan uusi silta Itäväylän ylitse
- Nurmijärven Viirinlaakson alueen katujen ja vesihuollon rakennusurakointi. Alkanut helmikuussa (vahvistamaton tieto) 2017 ja valmistuu syksyllä 2018. Hankkeen kustannus 13,5 miljoonaa euroa.
- Esisuunnitelma Kehä III:n parantamiseksi Espoon Mankin ja tie 51:n välisellä osuudella Kirkkonummella valmistunut. Urakan hinta-arvio 73 miljoonaa euroa.
- Raidejokeri (Hankesuunnitelma). Kustannusarvio 275 miljoonaa euroa
- Vesihuoltoverkoston rakentaminen Kauniaisissa
- Tuusulan ja Sipoon yhdysvesijohtohanke. (kustannusarvio 6,6 miljoonaa euroa). Rakentamisajankohta aikavälillä 2018–2019

- Carunan verkonparannustyöt Järvenpäässä ja Tuusulassa. Kaikkineen Keski-Uudellamaalla kaapeloidaan vuosina 2017–2019 noin 500 km sähköverkkoa. Investointien arvo on yhteensä noin 30 milj. euroa.
- Caruna maakaapeloi noin sähköverkkoa Tytyrin ja Vasarlan ympäristössä Lohjalla. Hanke työllistää noin 27 henkilöä ja on arvoltaan noin 2,7 milj. euroa.
- Klaukkalan ohikulkutie (suunnitteluvaiheessa). Kustannusarvio 38 miljoonaa euroa.
- Suomenlinnan tunnelin (kunnallistekniikkaniikka) korjaus alkaa maaliskuussa. Kustannusarvio 7 miljoonaa euroa.
- Liikennevirasto hakee Sipoossa lupaa purkaa vanha Nikkilän ratasilta ja lupaa rakentaa uusi silta Sipoonjoen yli. Aloitussajankohta vuoden 2017 aikana. Kustannus 7,5 miljoonaa euroa
- Vermontien eteläosan ja sen sivukatujen rakennustyöt (helmikuu 2017–lokakuu 2018). Kustannusarvio noin 14,5 milj. euroa.

Liikuntapaikat

- Järvenpäässä suunnitellaan uuden monitoimihallin rakentamista Kartanon hiekkakentälle
- Espoossa Ämmäsuon kaatopaikan viereen moottoriurheilukeskus (suunnitteilla mutta hankkeessa on paljon epävarmuustekijöitä)
- Olympiastadionin perusparannuksen ja uudistamisen arvioidaan valmistuvan vuoden 2019 aikana (kustannusarvio yli 200 miljoonaa euroa)
- Keravan uimahallin peruskorjaus. Kustannusarvio 14 miljoonaa euroa.
- Tapiolan uimahallin peruskorjaus. Kustannusarvio yli 10 miljoonaa euroa.

Purku

- Vihdin Nummelaan Asematie 1:n korttelin liiketila
- Espoon Haukilahden Kiiskitien ja Haukilahdenkadun kulman toimistotalo
- Järvenpään Kinnarin koulun vanha 1950-luvulla valmistunut osa puretaan vuoden 2017 aikana.
- Espoon Tapiolan WeeGee-talon kortteli (toimistoja). Paikalle asuntoja ja mahdollisesti toimistoja
- Kulosaaren ostoskeskus. Sen paikalle rakennetaan liiketilaa ja asuntoja.
- Tikkurilassa sijaitsevat VVO:n kerrostalot. Paikalle rakennetaan viisi uutta kerrostaloa
- Vantaan Kaivokselan ns. Sarlinin entinen pumpputehdas osittain. Sen paikalle rakennetaan liiketilaa ja asuntoja.
- Helsingin Laajasalon ostoskeskus puretaan. Tilalle rakennetaan uusi ostoskeskus ja myöhemmin asuntoja. Aloittaminen toukokuussa 2017 (vahvistamaton tieto).
- Kaisaniemen Säätytalon purkaminen. Tilalle rakennetaan toimistoja (suunnitteilla).
- Helsingin Oulunkylän Ns. VR:n korttelin purkaminen. Tilalle asuntoja 800:lle hengelle. Esisopimus tehty.
- Kauniaisten kaupungin Tammikummun terveystieteiden sairaala puretaan keväällä 2017 (vahvistamaton tieto). Tilalle rakennetaan kerrostaloja

- Helsingin Kannelmäen ostoskeskuksen purkaminen. Tilalle rakennetaan asuntoja (purku aloitettu tammikuussa 2017)
- Järvenpään keskustan liike/toimitilakortteli puretaan kuluvana vuonna. Tilalle rakennetaan 15 kerroksinen asuintalo.
- Mäntsälän (tyhjillään oleva) S-market puretaan ja tilalle suunnitellaan asuntoja
- Espoon Westendin liikekeskus puretaan. Tilalle rakennetaan viisi asuinkerrostaloa. Talojen katutasoon tulee vähintään tuhat neliötä liiketilaa.

Logistiikka

- Posti rakentaa noin 26 000 kerrosneliön suuruisen lajittelukeskuksen Vantaan Viinikkalaan. Valmistumisajankohta kesällä 2018. Investoinnin arvo arviolta 29 miljoonaa euroa.
- Sinebrychoff kaavailee arviolta yli 5 milj. euron arvoisia laiteinvestointeja logistiikka-automaatioon
- Tanskalainen logistiikkakonserni DSV rakentaa 50000 m2 logistiikkakeskuksen Vantaan Hakkilaan. Valmistumisajankohta 2018 aikana.
- Tieto laajentaa jälleen datakeskustaan Espoossa. Valmis kokonaisuudessaan vuonna 2022 (kustannusarvio 17 milj. euroa)
- Konecranes on hakenut rakennuslupaa kahden teollisuushallin rakentamiseen (yht. noin 1 000 kerrosneliömetriä) Hangossa
- Finnair Cargon uusi lentorahtiterminaali otetaan Helsinki-Vantaalla käyttöön vaiheittain loppukesästä 2017. Investoinnin arvo 80 miljoonaa euroa.

Muut:

- Pasilan Tripla (kauppakeskus, asuntoja hotelli, liiketilat (ustannusarvio yli miljardi euroa)
- Kalasataman Redi (8 tornitaloa, liike/toimistotilat, mahdollisesti hotelli). Kustannusarvio yli miljardi
- Keravalle suunnitellaan uutta avovankilaa. Avovankilan rakentaminen voisi alkaa jo vuoden 2018 alussa, jolloin se valmistuisi vuoden 2018 lopussa.
- Hartela rakentaa Rambollin uuden pääkonttorirakennuksen Espoon Leppävaaraan Turunväylän ja Kehä I:n tuntumaan. Pääkonttoria aletaan rakentaa kevään 2017 lopussa ja se valmistuu vuoden 2018 lopussa.
- Allas Sea Poolin päärakennuksen rakentaminen Helsingin Katajanokalle
- Jätkäsaaren meriuimala (suunnitteilla)
- Helsingin Kalasatamassa sijaitsevaan Verkkosaareen kelluvaa uimala (suunnitteilla)
- Helsingin Kaapelitehtaan kulttuuritalon rakentaminen. Hankkeen arvo on 35 milj. euroa, ja talon on määrä valmistua syksyn 2020 aikana. (Vahvistamaton tieto)
- Helsingin Malmitalon vesikatto korjataan. Korjaus maksaa 2,8 miljoonaa euroa. Talossa on ollut vesivuotoja ja kattoon on tehty hätäpaikkauksia.
- Helsingin keskustakirjasto. Valmistuu 2018.
- Amos Rex taidemuseo Helsingissä (meneillään mm. Lasipalatsin museotilojen rakentaminen). Valmistuu 2018

- Helsinki–Vantaan lentoaseman laajennus. Eteläsiipi valmistuu kesällä 2017 ja länsisiipi vuonna 2020. Kustannusarvio 170 miljoonaa euroa
- Vantaalla Hotelli Flamingon laajennus. Hanke käynnistyy keväällä 2017.
- Hyvinkään hotelli ja kylpylä. Hanke on käynnissä ja valmistuu kokonaisuudessaan vuonna 2018 (kustannusarvio 5 miljoonaa euroa).

Muuntorakentaminen:

- Koneen pääkonttori asunnoiksi
- Korkeavuorenkatu 21 asunnoiksi (Kustannusarvio 20 milj. euroa.)
- Koskelan sairaala-alueelle asuntoja noin 3 000 ihmiselle. Vanhat rakennukset suojellaan

Palvelut

Yksityisten palvelualojen liikevaihto on kasvanut Uudellamaalla yhtäjaksoisesti vuodesta 2012 kaikilla kvartaaleilla. Tammi-syyskuussa 2016 liikevaihto Uudellamaalla nousi kolme prosenttia vuotta aikaisempaan verrattuna. Tuoreimman kvartaalitiedon, q3/2016 osalta kasvua oli vajaat 5 %. Uudellamaalla kasvu on ollut pääsääntöisesti voimakkaampaa kuin koko maassa. Joskin vuodesta 2015 eteenpäin koko maan palveluiden kasvunopeus on pitkälti kääntynyt hiukan suuremmaksi. Palvelualoilla (pl. koulutus ja sekä terveys- ja sosiaalipalvelut) oli Uudellamaalla työvoimatutkimuksen mukaan keskimäärin 349 000 työntekijää. Tämä on yli 40 prosenttia koko maan palvelualojen työllisistä. Koulutus ja SOTE-ala mukaan lukien palvelualojen työllisten määrä oli viime vuonna keskimäärin noin 514 000. Tämä vastaa 62 prosenttia alueen työllisistä.

Palvelualojen työnantajat (Palta) ennakoivat kuluvana vuonna liikevaihdon kasvavan koko maan tasolla 5 %. EK:n helmikuun luottamusindikaattorikyselyssä palvelualojen lähikuukausien myyntiodotukset ovat varsin korkealla tasolla (saldoluku +25). Myyntiodotukset ovat pitkän aikavälin keskiarvoa (saldoluku +20) korkeammalla tasolla.

Rahoitus- ja vakuutusala (Toimiala K) investoinnit digitaaliseen toimintaympäristöön ovat kenties suuremmat kuin millään muulla toimialalla. Tosin kentässä on tapahtunut paljon laajentumista muille toimialoille. Mm. OP ilmoitti jo viime vuonna panostavansa digitalisaatioon vuosittain jopa 400 miljoonaa euroa. Alalla on lähitulevaisuudessa yhä enemmän paineita henkilöstörakenteen muuntamiseen. Kuluttajat ovat alkaneet vaatia pankeilta muutakin kuin pelkkiä konttoripalveluita. Samaan aikaan monet innovatiiviset startupit ovat luoneet uudenlaisia finanssialan palveluita. Pankeissa kehitetään ja testataan tulevaisuuden toimintamalleja kuumeisesti. Nopeimmat saavat etulyöntiaseman kilpailussa, joka käydään uusin ”asein.” Etenkin fintech/lohkoketjut laittavat toimialan lyhyessä ajassa täysin uusiksi.

Työvoimatutkimuksen mukaan palvelualan työllisten määrä oli Uudellamaalla (kvartaalien keskiarvo) noin 39 000 vuonna 2016. Tämä on peräti 3000 enemmän kuin vuotta aiemmin ja neljä vuotta enemmän kuin vuonna 2008. Ala on siitä poikkeuksellinen, että työllisten määrä kasvoi myös vuonna 2009 edellisvuoteen nähden. Toisin sanoen työttömyyden kasvu kosketti varsin vähän Uudenmaan finanssisektoria. Alalla on ollut 2010-luvulla irtisanomisia, mutta työntekijöitä on palkattu samaan aikaan aivan toisenlaisiin työte-

täviin. Asiakaspalvelussa verkon merkitys on kasvanut merkittävästi. Toimialalla koneälyn hyödyntäminen lisääntyy pankkien visioiden perusteella jo kuluvana vuonna voimakkaasti. Kotimainen finanssisektori on toistaiseksi pitänyt hyvää huolta tehokkuudestaan mm. konttorimäärien rajun karsimisen myötä. Ylipäättään digitaalisessa myllerryksessä pankit joutuvat kynsin hampain pitämään kiinni nykyisistä asiakkaistaan. Esimerkiksi varainhoitoon erikoistuneet, robottitekniikalla toimivat uudet kilpailijat tarjoavat edullista palvelua, jonka kustannus asiakkaalle voi olla pieni osa nykyisestä. Tekoäly ja kyberuhkat tulevat jatkossa työllistämään yhä enemmän. Nordean viimevuotiset suuret rekrytointimäärät todennäköisesti ainakin osittain kohdistuivat näiden uhkien tunnistamiseen.

Logistiikassa Uudenmaan satamien konttimäärät ovat olleet vuoden 2016 aikana pääosin kasvussa. Uudenmaan satamista lähtee merkittävä osa ulkomaanrahdista. Uudenmaan yritysten viennin ja tuonnin suhteellinen osuus Suomen tavaraviennistä pysyi vuoden 2015 tasolla. Uudenmaan satamien (ainakin Helsinki, Hanko ja Inkoo) konttimäärät ovat alueella pääasiassa kuluvan vuoden aikana nousseet. Tämä selittyy sillä, että esim. Helsingin satamasta lähtevässä viennissä huomattava määrä muodostuu muun muassa muualta Suomesta tulevista metsäteollisuuden tuotteista. Ulkomaankaupasta valtaosa on merirahdista. Pitkään spekuloidun rikkidirektiivin kuljetuskustannuksia lisäävä vaikutus on toistaiseksi tullut pitkälti kompensoiduksi polttoaineen hinnan laskulla. Öljyn hinta on kuitenkin jonkun verran noussut viime vuoden pohjalukemista, joten todennäköisesti kuljetuskustannukset ovat hiukan kasvussa.

Posti- ja kuriiripalveluiden lasku jatkui viime vuonna koko maan tasolla noin neljä prosenttia. Kokonaisuudessaan kuljetusyritysten alamäki alkoi jo vuosien 2008–2009 taantumasta, jolloin bisneksestä hupeni jopa neljännes. Kirjepostin lasku on jatkunut 10 prosentin vuositasolla. Vuonna 2015 Posti ilmoitti toimittavansa Suomen kautta noin 20 % kaikista globaalien verkkokaupan AliExpressin Venäjän lähetyksistä. Kokonaisuudessaan pakettikuljetukset kasvavat noin 15–20 prosenttia vuodessa. PostNord ilmoitti pakettikuljetusten kilpailun olevan jo varsin epäterveellisellä pohjalla. Näyttää näin ollen siltä että verkkokauppayhtiöiden kanssa tehdyt sopimukset ovat tiputtaneet katteet varsin pieneksi. Suomessa pakettijakelusta puolet on **Postilla**. PostNord jakaa toista puolta **Matkahuollon**, **DB Schenkerin** sekä **Bring Expressin** kanssa. On hyvinkin mahdollista että taksiyhtiöiden merkitys jakeluketjussa jatkossa kasvaa.

Henkilöstöodotukset posti- ja kuriiritoiminnassa ovat edelleen heikonlaiset. Posti on jo käynyt muutaman viime vuoden aikana lukuisat yt-neuvottelut, joissa Uudenmaan henkilöstöä on vähennetty huomattavasti.

Kokonaisuudessaan logistiikka-alan liikevaihto pysyi vuonna 2016 edellisvuoden tasolla. Kuluvalla vuodelle PALTA ennustaa ainakin alkuvuoden osalta kasvua. Logistiikka-alalla kasvunäkymiä tuo mm. lisääntyvä logistiikkaverkosto (Tuusula, Sipoo ja Vantaa) ja merirahdin kasvu (mikäli vienti- ja tuontimäärät kääntyvät ennakoidulla tavalla kasvuun).

Informaatioissa ja viestinnässä kustannustoimialalla printin tilaajamäärissä on Uudellamaalla edelleenkin laskupainetta. Tähän osittain vaikuttaa hiukan edullisempi verkkotilaus, mutta etenkin internetin valtava tietotulva. Ilmaisjakelussa olevien paikallislehtien lukijamäärät jatkavat laajalla rintamalla kasvu-uralla. Tätä selittää pitkälti että ihmisten lukutottumukset siirtyvät kohti verkkojulkaisuja. Mm. Helsingin Uutisten lukijoista

2/3 seuraa etenkin verkkosivuja. Myös Mäntsälän Uutisten, Vihdin Uutisten ja Vantaan Uutisten lukijamäärät ovat kasvussa, pitkälti juuri digiversioiden ansiosta. Mainonnassa sanomalehtien merkitys jatkoi viime vuonna laskevalla uralla. Toimittajarobotit tulevat todennäköisesti isoimmillakin toimijoilla kuluvana vuonna käyttöön. Optimistisissa arvioissa koneet voivat ainoastaan korvata osin journalistista työtä, kun samalla toimittajat pääsevät keskittymään varsinaista lisäarvoa tuovaan tekemiseen. Näyttää siltä että toimittajien työnkuva on selkeästi laajentunut mm. taittamiseen, editointiin ym. Freelancer toimittajien osuus toimittajien kokonaismäärästä lisääntyy. Viime vuonna saatiin päätökseen Alma Median ja Sanoman yt:t.

Televiestinnässä on kolme vahvasti Uudellamaalla toimivaa yritystä. Tulovirtaan saat-
taa tulla kuluvasta vuodesta lähtien merkittävä lovi kun EU-parlamentti ja -neuvosto päät-
tivät verkkovierailun tukkumaksuista (operaattorit perivät toisiltaan kun yhden operaattorin
asiakas vierailee toisen verkossa). EU päätti, että erilliset roaming-maksut poistuvat iso-
jen datapakettien osalta niin sanotun ”kohtuullisen nettikäytön” osalta. On kuitenkin aikais-
ta spekuloida, vaikuttaako tämä ainoastaan palveluiden hinnan nousuun vai myös henki-
löstön vähennyksiin. Alan toimijoiden tulovirtaa on kuluvanakin vuonna kasvattanut pilvi-
palvelut, uudet työntekeksen tavat ja mm. videopalveluihin liittyvät palvelut.

Informaatio- ja viestintäpalvelujen liikevaihto kasvoi PALTAn ennakkotietojen mukaan
koko vuonna kaksi prosenttia. Tietojenkäsittelypalveluiden (sis. ohjelmistoalan) liikevaiht-
to nousi kolme prosenttia. Ennakkotietojen mukaan vuoden 2016 viimeisen neljänneksen
osalta kasvu oli todella vahvaa (9 %). Pelialan osalta mikään ei toistaiseksi viittaa kuluvan
vuoden osalta laskuun. Päinvastoin, näyttää siltä että kotimaisten toimijoiden osalta kump-
panuusverkostoista on kovakin kysyntä. Pääasiassa alan uutiset ovat olleet menestystari-
noita toisensa jälkeen. Maaliskuussa helsinkiläisen pelitalon listautuminen (First North lista)
keskeytettiin viikon jälkeen sen alkamisesta. Näin ollen yhtiöt kiinnostavat valtavasti myös
suurta yleisöä. Ohjelmistoalalla on ollut useita irtisanomisia muutaman viime vuoden aika-
na. Tästä huolimatta mm. Teknolוגiateollisuuden tietojen mukaan henkilöstön määrä on
ollut jo vuosia yhtäjaksoisesti kasvussa. Tilastokeskuksen tietojen mukaan alan kasvu on
pitkälti aikaisemmin (vuonna 2015) tullut keskisuurten yritysten (50–250 työllistävät) kautta.
Mielenkiintoinen arvio ohjelmistoalan vaikuttavuudesta on tullut Tieto- ja viestintätekniikan
ammattilaisten järjestö Tivialta. Tivian mukaan alan työvoiman osaamispulan myötä kan-
santaloudellinen kustannus on 3–4 miljardia euroa vuodessa. Kustannus syntyy siitä, että
Suomeen ostetaan 1–2 miljardilla ohjelmistoja ulkomailta, minkä lisäksi menetetään vien-
ti- ja verotuloja täyttämättä jäävien paikkojen takia. Alan työmarkkinanäkymiä on käsitelty
tarkemmin osiossa Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeen näkymät.

Kustannustoiminta ja televiestintä ylsivät koko vuonna lähes edellisen vuoden tasolle.
Vuodelle 2017 PALTA ennakoi informaatio ja viestintäalalle ennakoi noin kolmen prosen-
tin kasvua.

Informaatiossa ja viestinnässä oli työvoimatutkimuksen tilastojen mukaan Uudellamaal-
la töissä viime vuonna 101 000 työntekijää. Tämä on peräti 5 000 vähemmän kuin vuotta
aiemmin. On tosin huomattava että työllisten määrä on ollut vuodesta 2010 lähtien yhtä-
mittaisella kasvu-uralla aina vuoteen 2016 saakka. Lisäksi viime vuonnakin työllisiä oli noin
6 000 enemmän kuin vuonna 2008 (ts. ennen työttömyyden kääntymistä kasvuun).

Liike-elämän palvelut (Toimialat M ja N) on Uudellamaalla ja erityisesti pääkaupunkiseudulla ollut jo pitkään kasvuala, mm. Mm. henkilöstöpalveluyritysten kasvu jatkuu edelleen voimakkaana. Vuokratyövoiman käyttö on viime vuodesta lähtien kasvussa kaupan alalla, matkailu- ja ravintola-alalla sekä erityisesti rakennusosalalla. Kuluvan vuoden alussa alalla tapahtui merkittävä yritysosto, kun Barona osti Opteamin. Alalla on tyypillistä että yritykset keskittyvät usein tietyille toimialoille. Henkilöstöpalveluyritysten kokonaisliikevaihto oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2016 noin 1,6 miljardia euroa. Yritysten vetovoimasta kertoo että pääomasijoitusyhtiöt ovat aktivoituneet yrityskaupoissa. Suurin liikevaihto alalla muodostuu henkilöstöpalveluista, ennen henkilöstövuokrausta. Ulkoistuspalvelut, rekrytointipalvelut ym. ovat näihin verrattuna marginaalista liiketoimintaa. Useilla toimialoilla vallitseva kysynnän voimakkaat heilahtelut pitävät henkilöstöpalvelualan kasvua yllä. Parhaiten ovat pärjänneet yritykset, jotka ovat nopeimmin hyödyntäneet digitalisaatiota ja palveluiden mobiilikäyttöä rekrytointivälineenä. Alalla on ollut joitakin merkittäviä yritysostoja kuluvan vuoden aikana. On hyvin todennäköistä että henkilöstöpalvelualan yritykset ovat suurimpia hyötyjiä, kun maakuntauudistus 2019 astuu voimaan.

Isoilla tilintarkastus- ja konsulttitaloilla (ns. Big Four) finanssialan digimurros, kyberuhkat, yritysjärjestelyt, veroneuvonta- ja palvelut ovat edelleenkin kannattavia ja liikevaihtoa lisääviä. Konsultoinnin osuus tuo suurimman osuuden liikevaihdosta kolmella neljästä Big Four yhtiöstä. Alalla on edelleen paljon yritysostoja. Suurilla yrityksillä ja julkisella sektorilla valmisohjelmistot, tuki- ja ylläpitopalvelut, käyttäjien koulutukset, sekä järjestelmään liittyvät kokonaisvaltaiset asiantuntijapalvelut ostetaan ulkoa, mikä näyttää edelleen kasvattavan alan liikevaihtoa. Alalla on edelleen kasvunäkymiä useiden toimijoiden sähköisen järjestelmän alhaisesta käyttöasteesta johtuen. Paperilaskutuksen käyttö mikroyrityksissä on edelleenkin varsin yleistä. Tosin pääkaupunkiseudulla skannattujen laskujen osuus on vähentynyt vuodessa (välillä 2015–2016) noin 50:stä 35 prosenttiin kaikista laskuista. Muu Suomi tulee tässä hieman pääkaupunkiseudun jäljessä. – Monet pienyrityksetkin ovat viime aikoina joutuneet siirtymään verkkolaskutukseen, kun yhä useammat julkishallinnon toimijat ja isot yritykset yksinkertaisesti kieltäytyvät vastaanottamasta enää muita kuin verkkolaskuja. Ylipäätään sähköinen taloushallintaratkaisu on mm. kuljetusalan yrityksissä (alle 50 %) edelleenkin varsin alhaisessa käytössä. Taloushallinnon alalla toimii edelleenkin paljon tili-toimistoa ja kirjanpitoa harjoittavia pienyrittäjiä, joilla keski-ikä on varsin korkea. Varsinainen sukupolvenvaihdos ei ole kovinkaan yleistä. Kirjanpitäjien ja tilintarkastajien ammattien tulevaisuudennäkymät ovat vähintäänkin haastavia. Veroneuvontapalveluissa kilpailua ovat lisänneet lakiasiantuntijoiden näytävä esiinmarssi kilpailemaan suurimmista asiakkaista. Toimialojen väliset raja-aidat ovat entisestään hämärtymässä, kun alan suurimmat konsulttiyhtiöt hankkivat enenevässä määrin ohjelmisto-osaamista muutenkin kuin yksittäisten rekrytointien kautta.

Suomessa on noin 2 000 mainostoimistoa, mutta suuri osa niistä melko pieniä. Mainostoimistot ovat keskittyneet vahvasti pääkaupunkiseudulle. Voidaan sanoa että toimistoista 25 vastaa suurimmasta osasta maan mainontaa ja toimintaa. Mainostoimistot ovat aktivoituneet viestintätoimistojen ostossa vuoden 2016 aikana. Mediamainonnassa ei viime vuonna juurikaan ollut kasvua. Vajaan 1,2 miljardin euron kokonaispotista käytettiin digimainontaan reilut 300 miljoonaa euroa. Digimainonnan kasvu jatkui vahvana vuoden 2016

loppuun saakka ja kasvuvauhti lähes tuplaantui 13 prosenttiin. TNS Gallupin arvion mukaan digitaalisen mainonnan osuuden perinteisestä mediamainonnasta arvioidaan kasvavan noin 40 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

Suurena uhkana paikallisille yrityksille ovat suuret kansainväliset toimijat (suurimpina Youtube, Facebook), jotka vievät digimainospoteista tällä hetkellä vajaat puolet. Digimainonnassa yhä enemmän tulee olemaan merkitystä reaaliaikaisuudella; asiakkaiden analysointi, sekä markkinointisäätö ja kanavavalintojen nopea muuttaminen tarpeen vaatiessa. Luovan osaamisen (brändääminen ja sisällöntuotanto) joustava yhdistäminen tekniseen osaamiseen (data, analytiikka, teknologia) tulee asettamaan yhä suuremman vaatimuksen alalla menestyksekkäälle toiminnalle. Televisiomainonnan tulovirta on edelleen huomattavasti nettimainontaa suurempi. Tämä on yksi tekijä että mm. Facebook haluaa voimakkaasti televisioalalle. Mainonnan panostukset painetuissa sanomalehdissä vähenivät, mutta laskeva trendi on loiventunut. Printin ja nettimainonnan välinen hintakuilu on kasvanut huomattavan suureksi. Tämä todennäköisesti jatkossakin ohjaa mainoseuroja pois lehtimainonnasta. Mainostoimistoissa yleinen toimintamalli on että kulurakenne pidetään kevyenä ja työvoiman tarve täytetään useinkin freelancereilla.

Liike-elämän palveluihin kuuluu myös kasvussa oleva teknologiateollisuuden suunnittelu- ja konsultointiala, jonka tilanteesta on mainittu aiemmin Teknologiateollisuus osiossa. Ehkä suurin yllätys kuluvana vuonna tulee olemaan vuokraus- ja leasingtoiminnan osalta järeiden rakennusvälineiden vuokraus verkon kautta. Tämä toimintamalli tulee kuluvana vuonna tulemaan mahdolliseksi yli kymmenellä paikkakunnalla Uudellamaalla. Nähtäväksi jää miten toimintamalli tulee laajenemaan myös muihin raskaisiin artikkeleihin. Rakennusvälineiden vuokrauksen liikevaihto oli Uudellamaalla tuoreimman saatavilla olevan vuoden 2014 tietojen mukaan vajaat 200 miljoonaa euroa. Alueella oleva voimakas rakentaminen näkyy paitsi asiantuntijapalveluiden tilauskannassa, niin myös koneiden ja laitteiden liikevaihdon kasvuna. Nosturien vuokrausaste on korkea etenkin pääkaupunkiseudulla. Ainakin isot työmaat ostavat osan nostureista.

Liike-elämän palvelut työllistivät Uudellamaalla vuonna 2016 keskimäärin 115 000 henkeä. Tämä on ensimmäinen vuosi 2010-luvulla kun työllisten määrä on laskenut edellisvuoteen verrattuna. Kuitenkin viime vuonna ala työllisti 8000 henkeä enemmän kuin vuonna 2008. Vuonna 2016 Uudenmaan osuus koko maan työllisistä oli 42 %.

Alan liikevaihto oli koko maassa viime vuonna 1,6 miljardia euroa. Liike-elämän palveluista liikevaihto kasvoi eniten työväilypalveluissa (+17 %), arkkitehti- ja insinööripalveluissa (+10 %) sekä muissa liike-elämän palveluissa (+12 %). Vuosina 2010–2016 liikevaihdon vuosikasvu on ollut keskimäärin viisi prosenttia.

PALTA ennustaa kuluvan vuoden osalta mm. rakentamisliitännäisten palvelujen kasvun jatkuvan, mutta hidastuvan hieman. Suomalaisten yritysten odotusten PALTA ennakoii parantuvan ja markkinointipanosten tämän myötä lisääntyvän. Liikevaihdon kasvu alalla kokonaisuudessaan pysyy yleistä talouskehitystä nopeampana mm. yritysten ulkoistamiskäytännön jatkuessa.

Viihde ja virkistyspalvelualaa (toimialat R-U) voidaan pitää Uudellamaalla selkeästi tulevaisuudessa yhtenä kasvupotentiaalisimpana alana. Ripeintä kasvu on viime vuonna ollut liikuntapalveluja tarjoavilla toimialoilla. Uudet muotilajit näyttävät löytävän hyvin no-

peasti kuluttajat. Kuntosalien jäsenmäärät jatkavat kasvua, samoin personal trainer-palvelut. Jälkimmäisessä toimintamalli on usein sivuluontoinen työ toiminimellä. Viiden suurimman kuntosaliketjun osalta kaikki ovat ennakkotietojen perusteella vuonna 2016 onnistuneet kasvattamaan liikevaihtoaan. Sisäliikunta/huvipuistoja alueella on jo kymmenkunta. Keväällä avataan Vantaalle yksi lisää. Lisäksi ainakin muutama toimija on ilmoittanut lähiaikoina mahdollisista lisäinvestoinneista.

Toimialan yrityskannasta suurin työllistäjä on nimenomaan urheilu-, huvi- ja virkistyspalvelut. Rahapeliyhtiötä lukuun ottamatta alan yritysten henkilöstö painottuu kuitenkin mikroyrityksiin. Valtiollinen toimija Veikkaus Oy kohtaa yhä voimakkaampaa kilpailua kansainvälisten peliyhtiöiden taholta. Ulkomaalaisten rahapeliyhtiöiden tehokas sähköposti/bannerimarkkinointi aloitusbonuksineen on myötävaikuttanut kilpailun kiristymiseen. Joskin jo kymmenen vuoden takainen nettipokeribuumi antoi ulkomaalaisille yrityksille huomattavasti näkyvyyttä.

Vuonna 2016 alalla oli Uudellamaalla keskimäärin noin 57 000 työllistä. Tämä on 2 000 työpaikkaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Kasvua syntyy erityisesti yksityisellä sektorilla. Vuoden 2017 osalta PALTA ennakoi liikevaihdon kasvavan noin 4 prosenttia edellisvuodesta.

Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät

Avoimien paikkojen määrä on Uudellamaalla ollut jo vuosia kasvussa. Mikäli Uudenmaan alueen BKT kasvaisi takavuosien normaalitahia eli noin kolme prosenttia vuodessa, työvoimapula olisi jo huutava. Tällä hetkellä teollisuuden tilaukset eivät juurikaan ole kasvussa ja kasvu on ollut lähinnä rakennusalan ja yksityisten palvelusektorin varassa. Toisaalta vaikka esim. teollisuudessa ei liikevaihto ole alueella kasvussa, tietyissä tehtävissä näyttää olevan siitä huolimatta pulaa. Useilla aloilla, erityisesti kuitenkin teollisuudessa, työntekijöiden keski-ikä on varsin korkea. Jatkossa rekrytoitavien osaamisvaatimukset ovat täysin aikaisemmasta erilaisia. Toisaalta on myös paljon esimerkkejä aloista joissa työtehtävien sisältö on pysynyt jo vuosikymmeniä hyvinkin samanlaisena, vaikkakin välineistö on täysin uusiutunut. On syytä huomioida että työ- ja elinkeinotoimiston luvut työvoiman kysyntäpuolella ovat varsin ohjeelliset. Näyttää siltä että muiden rekrytointikanavien yhteenlaskettu markkinaosuus on suhteellisen lyhyessä ajassa kasvanut. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistoon ilmoitettujen avoimien paikkojen määrä on viimeisen kahden vuoden aikana ainoastaan neljänä kuukautena ollut pienempi verrattuna vuotta aiempaan.

Isännöinti ja kiinteistöhoitoalalla kasvu jatkuu edelleen. Jo muutama vuosi sitten isännöintialan toimijat nostivat esiin ajatuksen, että ala kaipaasi oman korkeakoulututkinnon. Tämän toteutuminen ainakin lähitulevaisuudessa tuntuu kuitenkin varsin epätodennäköiseltä. Tällä hetkellä isännöitsijäksi valmistutaan kenties yleisimmin talouden ja hallinnon peruskoulutuksella (lisättyä mahdollisesti isännöintialan peruskoulutuksella). Yksi alan suurimmista toimijoista, Realia Isännöinti on palkannut parhaimpina vuosina toista sataa työntekijää vuositasolla. Alan kasvunäkymiä luonnollisesti lisää yksi megatrendeistä, kaupungistuminen. Taloyhtiöiden peruskorjaustarve, energiatehokkuustavoitteet ja alan korkea eläköityminen lisäävät tarvetta työvoimalle jo tälläkin hetkellä. Uusimaa on edelleenkin merkittävä kasvumarkkina alan yrityksille. Pelkästään isännöintiin erikoistuneet yritykset ovat

pitkälti 1-4 hengen mikroyrityksiä. Suuret toimijat alalla sen sijaan tarjoavat isännöinnin ja kiinteistöhuollon kombinaatiota. Näillä suurilla yhtiöillä palkkalistoilla onkin näin ollen myös mm. kiinteistöhuoltomiehiä. Kiinteistöhuoltomiestä on Uudellamaalla ollut jo pitkään pu-
laa, ja tämä on näkynyt myös ammattibarometrin tuloksissa. Uudellamaalla kiinteistöhuol-
tomiesten uusia avoimia paikkoja oli viime vuoden lopulla (kk 9–12) keskimäärin 409, mikä
on 177 paikkaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Isännöitsijöiden paikkoja oli keskimäärin
45, mikä on suurin piirtein samalla tasolla kuin vuotta aiemmin

Tällä hetkellä tilanne metallialan osalta on äärimmäisen hankala. Yritykset eivät pk-
seudun kehyskunnissa löydä kotimaasta ammattimaista työvoimaa. Ongelmana on perin-
teisesti ollut että oppilaisten ensisijaishakija määrät ovat olleet liian alhaiset. Vähemmäl-
le huomiolle on jäänyt että oppilaitosten koneet eivät yksinkertaisesti ole ajan tasalla. Op-
pilaitokset eivät millään omien budjettien rajoissa pysty opetuskäytössään hyödyntämään
koneita, joita alan yritykset tuotannossaan käyttävät. Yrityskäytössä olevat robottileikku-
rit maksavat 200 000:sta ylöspäin. Mikäli tähän halutaan yhdistää teollisen tason printteri,
nousee hinta karkeasti kolminkertaiseksi.

Em. syistä johtuen yritykset suosivat oppisopimuskoulutuksia, jotta koulusta valmistuvil-
la on ajantasaiset tekninen osaaminen. Alueella toimivissa amerikkalaisyrityksissä on ran-
tautettu Suomeen lean-järjestelmä tuottavuuden ja työterveyden ylläpitämiseksi ja paran-
tamiseksi. Tällä hetkellä yritykset alueella rekrytoivat paljon ammattimiehiä Puolasta ja Vi-
rosta. Ilmeisesti opetuksen taso on Suomen ulkopuolella varsin kilpailukykyistä. Ulkoma-
laiset työntekijät palkataan pitkälti henkilöstöpalveluyritysten kautta.

Joissakin metallialan yrityksissä on siirrytty nelipäiväiseen työviikkoon, jolloin viikkotun-
nit tehdään täyteen jo maanantain ja torstain välisenä aikana. Ns. sinikaulusammateista
hitsaajat/koneistajat ovat edelleen yksi parhaiten palkatuista ammateista.

Ylipäätään näyttää siltä että vientivetoisia, kasvuhakuisia ja rekryongelmia kokevia yri-
tyksiä on kuitenkin lukujen takana huomattavissa määrin, eikä näin ollen missään määrin
voida puhua kriisialasta. Teknologiateollisuus on pyrkinyt tahollaan edistämään nuortentyö-
tuntemustasoa käyttämällä säännöllisesti vierailuja paikallisiin metallialan yrityksiin Uudel-
lamaalla. Uudellamaalla hitsaajien avoimia paikkoja oli viime vuoden viimeisellä kvartaalilla
(keskimäärin kk. aikana) 64 kappaletta. Tämä on 19 paikkaa enemmän kuin vuotta ai-
emmin. Koneistajien paikkoja oli viime vuoden viimeisellä kvartaalilla 20 kappaletta. Tämä
on 15 paikkaa vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Kone, metalli- ja energiatekniikan uusia opiskelijoiden määrä oli Uudellamaalla vuon-
na 2015 reilut 510. Tämä on suurin piirtein saman verran kuin kymmenen vuotta aiemmin.
Vuonna 2008 jolloin määrä oli korkeimmillaan (vuodesta 2004 eteenpäin) uusien opiskeli-
joiden määrä oli 660. Vuonna 2014 uusien opiskelijoiden määrät olivat alhaisimmillaan 380.

Logistiikka-alla kuljetustehtävissä työvoiman kysyntä on Uudellamaalla varsin korkealla
tasolla. Alan toimijoiden taholta on tullut palautetta, että koulutuksen suorittaneiden taho-
ta ammattipätevyys/kiinnostus ammattia kohtaan on melko alhainen sekä tavarakuljetuk-
sen että linja-autonkuljetuksen osalta. Kuorma-auton ja yhdistelmäajoneuvon kuljettajilla
tyypilliset työnantajat ovat: kaupan ala, teollisuus, maanrakennusala sekä hiukan harvem-
min huolinta-alan yritykset. Julkisen sektorin osuus on laskenut ja lasku hyvin todennäköi-
sesti jatkaa laskua. Näyttää siltä että tavarakuljetuspuolella kaupan virkoaminen on näky-

nyt entistä enemmän mm. suurten kaupan alan toimijoiden kuorma-autonkuljettajien rekrytinnin kasvuna. Logistiikkaklusterin laajentuminen Uudellamaalla tulee lisäämään kuorma-auton ja tavaraviennin elpyminen yhdistelmäajoneuvokuljettajien tarvetta entisestään. Useimmiten tavaraliikenteen opiskelijoilla on C-kortti jo ennen opintojen alkamista, mutta edellytys se ei missään nimessä ole. Tulevaisuuden työvoimatarvetta tulee lisäämään nykyisten kuljettajien ikärakenne. Näyttää siltä että varman työllisyyspolun oppisopimuskoulutuksen ohella myös perinteinen koulutuspolku työllistää varsin hyvin. Epäsäännölliset työajat on yksi merkittävä este koulutukseen hakeutumiseen. Oppilaitoksesta on tullut viestiä että huolintayritysten kanssa yhteistyötä koulutuksen osalta ei ainakaan Uudellamaalla.

SKAL-ammattibarometrin helmikuun tuloksissa volyymien muutos ei lähitulevaisuudessa tule juurikaan kasvamaan. Kyselyyn vastanneet yritykset ovat ilmoittaneet investoivansa lähitulevaisuudessa uuteen kalustoon (suhdeluku +16). Liikevaihto on viime vuode syys-joulukuussa ollut kasvussa (suhdeluku +8). Toisaalta liikevaihto ja ajosuoritteiden suhdeluku ei ennakoivalle kasvua. Perinteisesti Etelä-Suomen ja Helsingin luvut ovat tosin olleet maan kärkitasoa kasvun osalta. Kuorma-auton- ja erikoisajoneuvojen kuljettajien uusia avoimia paikkoja oli viime vuoden viimeisellä kvartaalilla (kk 9–12) 234 kappaletta. Tämä on 102 paikkaa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Linja-auton kuljettajien kuljettajilla tilanne saattaa olla jokseenkin haastavampi. Tosin oppilaitokset arvioivat että paikkoja on lähitulevaisuudessa erittäin paljon. Samoin kuin tavarapuolella, myös linja-autonkuljettajien keski-ikä on varsin korkea. Tämä osaltaan on yksi merkittävä tekijä siihen, että lähitulevaisuudessa kysyntä alalla on edelleen varsin korkealla tasolla. Ilmeisesti koulutuksen aloittajien osalta c-kortti on jopa yleisempää kuin tavarakuljetuksessa. Linja-autonkuljettajien työehdoissa on tullut selkeästi parannusta muutaman viime vuoden aikana. Kaupunkiliikenteen kilpailutuksessa häviäjien irtisanoessa työntekijät, kilpailutuksen voittanut osapuoli palkkaa yleisesti kuljettajat ns. vanhoina työntekijöinä. Pääkaupunkiseudun liikennöinnissä maksimi sidonnaisuusaika on 13 tuntia päivässä, josta ns. loppoaikaa on pisimmillään 3,5 tuntia. Ilmeisesti tilausajon houkuttelevuus on normaalliliikennöintiä suositumpi vaihtoa. Tämä jokseenkin vaatii hiukan erilaista persoonallisuutta kuin esimerkiksi kaupunkiliikenteen kuljettaja. Vuoden 2016 viimeisellä kvartaalilla oli Uudellamaalla avoimia paikkoja (keskimäärin kk aikana) 20 kappaletta. Tämä on 44 paikkaa vähemmän kuin vuotta aiemmin. Tosin viimeinen neljännes näyttää alalla olevan hyvinkin hankala, sillä vuoden 2016 ensimmäisellä kvartaalilla paikkoja oli auki lähes sata. Ylipäänsä vuoden lopulla palkataan vähemmän linja-autonkuljettajia kuin esimerkiksi alkuvuonna.

Vaikka sekä matkahuolto että Posti ovat ilmoittaneet verkkokaupan lisänneen huomattavasti pakettikuljetuksia, ei tämä ole näkynyt juurikaan pakettiautokuljettajien rekrytointimäärissä. Potentiaalisen asiakaskunnan Uudellamaalla yksistään väestöpohjan määrällä tarkasteltuna pitäisi olla erittäin korkea. Venäjän verkkokaupan kasvu ja Alibaban pakettien kuljetus Suomen kautta Venäjälle eivät myöskään ole toistaiseksi näkynyt rekrytointeina (vaikka toimintamalli on ollut jo vuoden verran pystyssä). Saattaa olla että kuljetuskaupasteetti on aikaisemmin toiminut vajaateholla, tai että aikaisemmat kotiinkuljetukset kansainvälisten lähettipalvelujen taholta ovat osittain korvautuneet noutopalveluiksi. Kysymyksiä herättää, kuinka suuren kasvun pitää olla, jotta tämä näkyy lisärekrutointina. Vuoden 2016 viimeisellä kvartaalilla Uudellamaalla oli avoimia henkilö-, taksi- ja pakettiautonkul-

jettajien paikkoja (keskimäärin kk aikana) 132 kappaletta. Tämä on 25 paikkaa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Uusien, entistä toimintaa korvaavien logistiikkakeskusten valmistuminen tulee hyvinkin todennäköisesti vähentämään varastotyöntekijöiden rekryointitarpeita niin johtamaan myös irtisanomisiin. Hyvänä esimerkkinä tästä on tiedossa oleva Inex Partnersin muutto Sipooseen ja aikaisemmat Tukon irtisanomiset Keravalla. Myöskin Stockmann jo vuonna 2015 ilmoitti, ettei se tulisi palkkaamaan muutama kuukausi sitten valmistuneeseen Tuusulan logistiikkakeskukseen talon ulkopuolista väkeä. Markkinat jakautuvatkin tulevaisuudessa kahtia. Kuljetusalalla työtehtävät lisääntyvät ja varastotyöntekijöiden osalta kehitys saattaa olla täysin päinvastainen. Ulkomaisina esimerkkeinä lähes miehittämättömistä jakelukeskuksista käyvät Amazonin logistiikkakeskukset Yhdysvalloissa sekä BMW:n tuotantolinjat Saksassa. Tosin vielä tällä hetkellä varastomiesten rekrytoinnit ovat suhteellisen korkealla tasolla. Vuoden 2016 viimeisellä kvartaalilla (keskimäärin kk aikana) Uudellamaalla oli avoimia varastotyöntekijöiden paikkoja peräti 713 kappaletta. Tämä 152 paikkaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Paikkojen määrä on ollut kasvussa kolmella perättäisellä kvartaalilla Q2, Q3 ja nyt siis Q4). Nuorilla työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaila varastyö on yleensä ensimmäinen ammatti, mikä mainitaan hakupöytäkirjoissa. Varastotyö on huomattavasti esim. rakennusalaan yleisempi ammatti, johon koulun penkiltä, ilman tutkintoa pyritään.

Helsingin Taksiautoilijat ry:n mukaan taksien kysyntä on Helsingissä alkanut piristyä lievästi pitkän hiljaisen ajan jälkeen. Taksinkuljettajien paikat Uudellamaalla ovat olleet muuttaman viimeisen vuoden aikana 65–100 paikan haarukassa (uudet avoimet paikat) kvartaaleista riippuen. Vuoden 2016 viimeisellä kvartaalilla paikkoja oli auki lähes sata kappaletta, joten jonkinasteista piristymistä lukujen valossa toki on. Taksiala on hyvin pirstaleinen, ja toimijoiden joukkoon mahtuu vain kourallinen isompia yrityksiä. Tämäkin houkuttaa pääomasijoittajia, koska yritysjärjestelyt merkitsevät tehostusmahdollisuuksia. Yritysjärjestelyjä puoltaa sekin, että moni olisi valmis myymään, mutta on tähän saakka ollut taksilupansa kanssa jumissa. Vielä toistaiseksi taksiluvat ovat yritys- ja autokohtaisia. Käytännössä vain Helsingin alueella on enää myynnissä niin sanottuja vanhoja taksilupia (jotka yksittäiset oikeushenkilöt ovat saaneet ennen vuoden 1991 maaliskuuta). Nämä ovat vaihtaneet joitakin vuosia sitten omistajaa parhaimmillaan jopa 200 000 eurolla. Jo muutamia vuosia sitten pelikenttää on sekoittanut Uber-taksit.

Kun raskaan kaluston logistiikkakeskus Volvo Truck Center avattiin lokakuussa Vantaan lentokentän läheisyyteen, osoittautui että raskaan kaluston mekaanikkojen osalta oli rekryointivaikeuksia. Kaluston uusiminen, huolto ja mm. linja-autojen sähköistyminen tulevat muuttamaan mekaanikkojen osaamistarpeita. Näyttää siltä että mm. sähköalan koulutus tulee olemaan yhä tärkeä osa tulevaisuuden mekaanikkotarpeita ajatellen. Ylipäätään moottoriajoneuvojen asentajien paikat ovat olleet kasvussa. Vuoden 2016 viimeisellä kvartaalilla oli kuukauden aikana keskimäärin 147 uutta avointa paikkaa. Tämä on 54 paikkaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Määrät ovat olleet Uudellamaalla kasvussa kolme peräkkäistä kvartaalia.

Varhaiskasvatuksessa lähitulevaisuuden on selkeästi pulaa lastentarhanopettajista, tapainhoitajista ja ylitarjontaa koulunkäyntiavustajista. Pula lastentarhanopettajista

on Uudellamaalla ollut jo pidempään krooninen. Vastaavasti nykyään lähihoitajakoulutuksen käyneillä lähihoitajilla rekrytointiongelmia ei juurikaan ole. Koulunkäyntiavustajien osalta Uudellamaalla on jo jonkin aikaa ollut työntekijöistä ylitarjontaa. Lyhyt, puolentoistavuoden koulutus on ollut viimeiset vuodet varsin suosittuja, sillä aiemmin lähes varmaan työpaikkaan. Vaje lastentarhanopettajista on kasvanut vuosi vuodelta ja näkyy nykyisin myös vakituisissa työpaikoissa, ei pelkästään sijaisuuksissa. Pääkaupunkiseudulla jo viime vuoden keväällä Lastentarhanopettaliitto ilmoitti pulaa olevan jopa 500 työntekijästä. Keväällä 2016 yliopistot ja opetus- ja kulttuuriministeriö sopivat tutkinnon suorittavien tavoitemääristä vuosille 2017–2020. Koulutusmääriä lisättiin kuluvalle vuodelle kolmanneksella eli valtakunnallisesti 160 paikalla. Tavoitteena on nyt, että lastentarhanopettajia valmistuisi vuosittain 590 ja erityislastentarhanopettajia 195. Tällä hetkellä koulutusta annetaan Helsingin, Itä-Suomen, Jyväskylän, Oulun ja Turun yliopistot sekä Åbo Akademi. Helsingin yliopistossa uudistuksen myötä aloituspaikkojen määrä nousi 140:en vuonna 2017. Toisin sanoen paikkoja lisättiin ainoastaan 20:llä paikalla. Näin ollen paikkojen määrän lisäys ei ollut ollenkaan tarvepaikoittainen, sillä suhteellisesti Helsingin paikkalisäys muuhun maahan verrattuna on selkeästi alhaisempi. Vajetta osaltaan paikkaa se että ammattikorkeakouluista valmistuu paraillaan Uudellamaalla melko hyvin sosionomeja. Lisäksi pääkaupunkiseudulle saapuu jonkin verran eläkeikää lähestyviä päteviä lastentarhanopettajia lastensa ja lastenlastensa perässä. On selkeää että pula työntekijöistä tulee jatkumaan myös jatkossa, sillä muutoksiin reagointi näyttää toteutuvan liian hitaasti ja toisaalta liian vähäisesti. Sekä lähihoitajien että koulunkäyntiavustajien työvoimatarpeen muutokseen on helpohko reagoida hyvinkin lyhyellä aikavälillä. Vuoden 2016 viimeisellä kvartaalilla Uudellamaalla kuukauden aikana keskimäärin 132 uutta avointa lastentarhanopettajan paikkaa. Tämä on ainoastaan muutama paikka enemmän kuin vuotta aiemmin. Määrät ovat olleet Uudellamaalla kasvussa kahdeksan peräkkäistä kvartaalia (ts. kaksi vuotta). Lisäksi on syytä ottaa huomioon että todennäköisesti varhaiskasvatuksen paikkoja välittävät myös muut tahot kuin työ- ja elinkeinotoimistot. Koulunkäyntiavustajien avoimet paikat ovat olleet suhteellisen vähäisiä. Kvartaalitasolla avoimien paikkojen määrät ovat 25–40 paikan välillä. Keväisin luvut tosin nousevat parhaimmillaan lähes sataan paikkaan.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin sairaaloissa (HUS:in) suorat rekrytointimäärät ovat sekä lääkärin, sairaanhoitajien että lähihoitajien osalta jo muutaman viime vuoden ajan vähentyneet. Kuitenkin henkilöstöpalveluyritysten rekrytointien kautta ”seinien sisällä” olevien työntekijöiden määrät ovat kasvamassa. Tämä on yksi merkittävä syy että kuntien ja kuntayhtymien osuus sote-alan työntekijöistä on lasku-uralla. Sairaanhoitajien oppilaitosten opiskelijamäärät eivät ole 2010-luvulla nousseet kuin muutamalla sadalla. Näin ollen riittävää reagointia väestörakenteen muutokseen ei alueella vielä ole tehty, etenkin kun tekijöitä ei löydy edes nykytasolle riittävästi. Kaikkein hitainta reagointi on lääkäri- ja hammaslääkäritarpeeseen. Käytännössä katsoen jokaiselle ammatti- ja kielitaitoiselle lääkärille/hammaslääkärille on Uudellamaalla töitä. Listojen työttömät koostuvat pääasiassa ulkomaalaista työnhakijoista. Ylipäättään SOTE-ammateissa on työvoimapula vahvasti elinkeinoharjoitteisia fysioterapeutin ja hierojan ammatteja lukuun ottamatta.

Lähihoitajien työvoiman kysyntää ei voida tarkastella yleisellä tasolla, vaan täytyy ottaa huomioon että erikoistuminen valmistaa varsin erityyppisiin ammatteihin, esimerkiksi edel-

lä mainittu lastenhoito. Lisäksi lähihoitajat voivat työskennellä hammashoitajina, vanhustenhuollossa sekä ambulanssien ensiavussa. Vanhustenhuollossa palvelutaloissa ja kotihoidossa työvoiman tarve on kummassakin varsin suuri. Viimeksi mainitussa kyseessä on käytännössä takuuvarma työpaikka alalta valmistuneille. Usein työtehtävään rekrytoidaan jo työssä oppimisjakson aikana, toki työnantajat pääsääntöisesti suosittelevat opintojen loppuun suorittamista. Työntekijöiden pula etenkin kotihoidossa on varsin suuri, johtuen paitsi työn raskaudesta niin myös ajoittain puutteellisista työoloista. Vanhustenhoidossa työnantaja saattaa olla sairaala, palvelutalo tai kotihoito. Yksityisessä palvelutalotoiminnassa on tapahtunut paljon yritysostoja. Muutama suuri sote-alan yritys on ostanut pieniä toimijoita pois markkinoilta. Keikkatyö on varsin yleistä ja yksityinen sektori näyttää maksavan kunnallista toimijaa alhaisempaa palkkaa.

Hankalinta työllistyminen Uudellamaalla on selkeästi alueella ollut hammashoitajilla. Pienten opiskelijakiintiöiden takia, vain verraten harva pääsee suorittamaan tämän opintolinjan. Paradoksaalista on ollut, että työpaikan saanti on ollut pääkaupunkiseutua myöten varsin haastavaa, vaikkakin suunhoidossa hammaslääkäreille töitä näyttää riittävän.

Sote-alan toisen asteen opiskelijoiden aloitusmäärät ovat Uudellamaalla kasvaneet selkeästi kymmenessä vuodessa. Vuonna 2005 sosiaali-, terveys ja liikunta-alan uusien opiskelijoiden määrä (pl. kauneushoitoala) oli 3 290. Vuonna 2015 luku oli kasvanut jo 5 200:an. Aloitusmäärä on kymmenessä vuodessa noussut enemmän kuin millään muulla toisen asteen opintoalalla.

Uusia sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan AMK-opiskelijoita oli vuonna 2015 Uudellamaalla 2 970. Näistä 1 300 oli Metropoliasissa, 1 000 Laureassa sekä 380 Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Tilastointiajanjaksolla 2010–2015 määrät ovat vuosittain olleet kasvussa, joskin luvut ovat nousseet varsin maltillisesti. Aikavälillä 2010–2015 opiskelijamäärän kasvu oli 370.

Uudellamaalla oli vuoden 2015 lopussa noin 102 000 työikäistä terveys- ja sosiaalialan (Tilastokeskuksen luokitus) koulutuksen suorittaneita. Näistä kolmasosa oli yli 50-vuotiaita ja reilut 20 % yli 55-vuotiaita. Mm. HUS:n palveluksessa olevien (yli 22 000 työntekijää) osalta yli 50-vuotiaita vuonna 2015 oli 36 %.

Rakennusosalalla työvoimatarve tulee säilymään korkealla tasolla. Kuten aikaisemmas-ta investointilistasta käy ilmi, projekteja on menossa Uudellamaalla lähes kaikissa kunnissa. Todennäköisesti suurimmat kasvuluvut ovat Uudenmaankin osalta jo takana, mutta volyymit säilyvät edelleenkin vuosia varsin korkealla tasolla. Lyhyen ajan ennakkoinnin osalta on varsin helppo todeta, että lähes kaikissa ammateissa rekrytointitarpeet pysyvät korkealla tasolla. Lähinnä kyse on miten tästä eteenpäin työnteon muodon ja nuorten pääsemisessä työelämään toteutetaan. Etujärjestöjen taholta ovat lisääntyneet oppi-poika-mestari tyyppiselle perehdyttämismuodolle. Tämän myötä myös varttuneempi polvi pystyisi jatkamaan työmaalla aikaisempaa pidempään. Aikaisemmin suunnitteluasteella oleva muiden alojen insinöörien muuntokoulutus rakennusosalalle ei ole edennyt vielä eduskuntakäsittelyyn saakka. Viime vuonna mm. putkiremonttien hinnat nousivat pääkaupunkiseudulla korkeammalle kuin kertaakaan 2010-luvulla. Osasyynä tähän näytti olevan, että uudisrakentaminen työllisti paljon putkiasentajia sekä rakennussähköasentajia jotka olivat siirtyneet korjausrakentamisesta uudisrakentamisen puolelle. Kenttäkartoituksen tuloksena on käynyt ilmi, että syynä ilmiöön ei niinkään ole ollut palkkaus, vaan

useimmiten epäkiitolliset asiakkaat. Kuluvalle vuodelle tilanteen on etujärjestötahojen lausuntojen mukaan ennakoitu pienenevän. Rakennusala on, SOTE-alan ohella, ulkomaalaisten rekrytointi ollut todistettavasti korkealla tasolla. Keski-Pasilan Tripla on uudistuotannosta kenties vakuuttavin esimerkki tästä. Parhaimmillaan perustuksia teki YIT:n mukaan työntekijöitä 40 eri maasta ja ulkomaalaisten osuus työntekijöistä oli 40 %. Yhtiön mukaan kuluvana vuonna rekrytoidaan työmaalle satoja uusia ammattimiehiä. Jostain syystä myöskään rakennusala ei houkuta tarpeeksi nuoria, kuten Raklin maaliskuun rakennusalan kartoituksessakin kävi ilmi. Paitsi opintojen aloittajien osalta, keskeytysten määrä on toisen asteen oppilaitoksissa huolestuttavan suuri. Opetushallinnon Vipunen -tietokannan mukaan vuonna 2014 Uudenmaan 46 000:sta työpaikasta noin 34 000 oli talonrakennuksessa ja 12 000 infrapuolella. Infrapuolella julkinen sektori on työnantajana huomattavasti yleisempi (15 %) kuin talonrakennuspuolella (ainoastaan prosentti). RT:n tammikuun työvoimakyselyn tietojen mukaan rakennustyömaalla Uudellamaalla joka neljäs työntekijä oli ulkomaalainen, kun kolme vuotta sitten ulkomaalaisten osuus oli kolmannes. Korjausrakentamisen merkittävä toimija Consti on ilmoittanut, että pulaa on ollut etenkin vastaavista mestareista, työnjohtajista ja tarjouslaskijoista. Rakennusliiton taholta peräänkuulutetaan mestari-kisällimallia. Tässä katseet kohdistuvat ammattikoulusta saatavaan työvoimaan. Etenkin Rakennusliitto ilmoittaa pulaa olevan raudoitajista. Rakennuslalle syntyi viime vuonna 10 000 työpaikkaa. Tänä vuonna työpaikkoja ennustetaan tulevan vielä lähes 4 000. Ensi vuonna työvoima ei enää kasva, vaan jää 182 000:een. Uudenmaan ELY-keskus kuitenkin ennakoi, että käynnistymässä olevien projektien myötä työpaikkoja syntyy alueelle myös jatkossa.

Talotekniikan uusiminen työllistää yhä enemmän paitsi perinteisiä rakennusalan ammattilaisia, niin myös lämmityslaitteasentajia. Lämmitys- ja jäähdytyslaitemarkkinat ovat kasvaneet jo useana peräkkäisen vuotena. Ilma-vesi lämpöpumppuja myytiin viime vuonna 3 500 kappaletta (30 % enemmän kuin vuotta aiemmin). Poistolämpöpumppuja myytiin 2 200 kappaletta (20 % enemmän kuin vuotta aiemmin).

Myös asennukset isoihin kohteisiin, kuten kerrostalot, palvelurakennukset ja teollisuushallit, kasvoivat yli 1 000 lämpöpumppuun. Suomen Lämpöpumppuyhdistyksen tilastojen mukaan maalämpöpumppujen vuosimyynti oli viime vuonna 8500 kappaletta. Noin puolet vuonna 2016 rakennetusta 6 000 uudesta pientalosta varustettiin maalämmöllä. Loput 5 500 maalämpöpumppua korvasivat öljy- ja sähkölämmitystä sekä jonkin verran kaukolämpöä. Tosin viranomaisrajoitukset ovat viime vuosien aikana vaikuttaneet laskevasti maalämpöasennuksien volyymeihin samoin kuin energiatukien poistot.

Ilmalämpöpumppujen asennuksissa valmistajat ja Tukes edellyttävät ammattilaisen käytön. Uudenmaan eri oppilaitoksista on ilmoitettu, että kylmäasentajan ammattitutkinnon suorittaneilla on varsin hyvä todennäköisyys työllistyä opintojen suorittamisen jälkeen. Paitsi talotekniset ratkaisut, myös kauppojen jäähdytyslaitteet ja suurimmillaan jäähallien jäähdytyskoneistukset tuovat työmahdollisuuksia alalta valmistuneille. On syytä huomioda että jo ennestään asennettujen lämmitysratkaisujen kokonaismäärä pelkästään kotitalouksissa on niin suuri, että alan ammattilaisia työllistää jatkossakin huomattavasti myös huoltotehtävät. Ilmastointi- ja jäähdytyslaitteasentajien avoimet paikat Uudellamaalla ovat kvartaalitasolla viimeisen vuoden aikana vaihdelleet vajaasta 30 vajaaseen 60 paikkaan.

Kuitenkin alalta ainakin toistaiseksi valmistuu melko vähän opiskelijoita, joten työmahdollisuudet saattavat olla lähitulevaisuudessa suhteellisen hyvät.

Matkailu- ja ravintolapalvelut työllisti Vipunen tietokannan mukaan vuonna 2014 Uudellamaalla noin 32 000 työntekijää. Näistä noin 27 100 oli kahvila/ravintolatyössä, 3 200 hotelli ja majoitustoiminnassa ja 1 900 muussa matkailua palvelevassa toiminnassa. Työllisten määrä on toki noussut em. vuodesta (ks. kohta matkailu), mutta jakauma alatoimialojen välillä on todennäköisesti edelleen melko ajankohtainen. Vantaan (1+1 laajennus) sekä Helsingin (4) projektien lisäksi majoituskapasiteettia on jatkossa tulossa myös Hyvinkäälle. Tämä tarkoittaa varovaisensikin arvion mukaan 2000–3000 huonekapasiteetin lisäystä nykyiseen. Tosin monet naista projekteista ei valmistu vielä kuluvana vuonna. Huonekäyttöaste oli jo edellisvuonna (kesäkuussa 75 %) suurempi kuin kertaakaan vuodesta 2003 ulottuvalla mittausjaksolla. Kaikki merkit viittaavat siihen että kuluva kesä tulee työllistämään enemmän mara-alan työntekijöitä vielä enemmän, sillä mm. aasialaisten Alipay -sukupolvi on vasta löytämässä Suomen. Lisäksi venäläisten ostovoima on parantunut huomattavasti syksyn 2016 kuluessa. Finavia on jo selkeästi rekrytoinneissa reagoinut kiinalaisten kasvaneisiin määriin. Kiinaa taitavien palveluoppaiden määrä on lentokentällä kasvanut. Syksyllä 2016 Finavian ja Pekingin lentoaseman välinen työntekijävaihto poiki oppia kiinalaisesta palvelukulttuurista ja kiinalaismatkustajien tarpeista. On hyvinkin todennäköistä että hotellit ja ravintolat jatkossa yhä enenevässä määrin rekrytoivat mandariinikiinan taitoista työvoimaa.

Mara ry:n tammikuun jäsenkyselyssä yli 60 prosentilla kyselyyn vastanneista yrityksistä on jo tällä hetkellä vaikeuksia löytää työntekijöitä avoimiin toimiin. Ylivoimaisesti suurimmat esteet avoimien paikkojen täyttymiseen ovat hakijoiden puute tai hakijoiden puutteellinen ammattitaito. Pelkästään 150 suurinta alan yritystä arvioi palkkaavansa noin 7 000 uutta kokoajakaista työntekijää vuoteen 2020 mennessä. Laskennallisesti tämä tarkoittaa arviolta Uudellamaalla 2 700–3 000 työpaikkaa. Ylipäätään työikäisen väestön määrän supistuminen ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat tulevat hidastamaan mara-alan kasvua. Uudellamaalla oli vuoden 2016 neljännen kvartaalin aikana (keskimäärin kuukauden aikana) uusia avoimia kokkien paikkoja 419 ja vastaavasti tarjoilijoiden paikkoja 265. Suurimmillaan viime vuonna luvut olivat kokkien osalta jopa päälle 500 ja tarjoilijoiden osalta lähes 400 luokkaa. Kahvilamyymyjien paikkoja on Uudellamaalla ollut varsin paljon. Luvut vaihtelevat 65:n ja 150:n välillä kvartaalista riippuen. Lentoemäntien osalta ”piikki” osui vuoden 2015 viimeiseen kvartaaliin. Silloin avoimien paikkojen määrä oli tasan sata. Tämän jälkeen luvut ovat olleet varsin vaatimattomia. Lentokapteenien paikkoja ei ole ollut käytännössä lainkaan viimeisen kahden vuoden aikana.

Uudellamaalla kymmenen viimeisen vuoden aikana toisen asteen oppilaitosten opiskelijakiintiöissä mara-alan uusien opiskelijoiden määrä on kasvanut noin 350 henkilöllä. Uusien opiskelijoiden määrä oli korkeimmillaan vuonna 2011 (noin 2 950). Uudenmaan osuus mara-alan uusista opiskelijoista oli vuonna 2015 vajaat 30 prosenttia. Perinteisesti työllistymismahdollisuudet ovat olleet paremmat toisen asteen tutkinnon suorittaneilla kuin vastaavasti AMK-tason koulutuksen läpikäyneillä.

Ohjelmistoalalla (teknologiateollisuuden tietotekniikka-ala ja vastaavasti PALTA:n määrittelemä tietojenkäsittelypalvelut) yritysten rekrytarpeet pysyvät korkealla tasolla. Alalla

voitaneen nostaa kolme osaamisaluetta yli muiden. Näitä ovat pilvipalvelut, kyberuhkat (ja näin ollen tietoturvaosaaminen) ja edelleenkin peliteollisuus.

Uttamaata myöten on edelleenkin puutetta nykyaikaisten verkkopohjaisten tietojärjestelmien eli pilvipalveluiden osaamisesta. Nimenomaan pilvipalvelut näyttävät olevan osa-alue, jossa suurimmat liike-elämän palveluiden konsulttitalot tällä hetkellä kasvattavat liikevaihtoa. Tätä osaamista alan suuret toimijat ovat sittemmin saaneet yritysostojen kautta kenties enemmän kuin palkkaamalla luonnollisen kasvun kautta. Tietoturvan osalta avoimena olevien työpaikkojen lukumäärä ylittää merkittävästi pätevien hakijoiden määrän. Samalla yrityksissä kasvaa myös huoli siitä, että monilta tietoturva-ammattilaisilta puuttuu riittävä koulutus heidän nykyiseen työhönsä. Oppilaitos-yritysyhteistyö konkretisoituukin ensimmäistä kertaa kyberturvallisuuden saralle. F-Secure ja Intel ovat tehneet lahjoituksen Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston yhteiselle tietoturvan opetusta ja tutkimusta edistävälle HAIC-tutkimuskeskukselle. Lahjoitukset käytetään apurahoihin, joita myönnetään maahan opiskelemaan tulevien tietoturva-alaan keskittyvien maisteriopiskelijoiden elinkustannusten kattamiseksi. Kyberuhkat koetaan koko ajan suurempina, mitä enemmän laitteita on liitetty verkkoon ja mm. teollisuudessa ns. Industry 4.0:n mukana ongelmat ja suojaus-tarve moninkertaistuu nykyisestä.

Myös Uudenmaan ELY-keskus on ollut Microsoftin ja erinäisten kumppaniyritysten kanssa pilvipalveluteknologia osaamisen kartuttamisessa. Viime vuonna käynnistynyt Azure Akatemiassa Ohjelmassa 250 tietotekniikka-alan ammattilaista päivitti (pilvipalvelu) osaamisensa. Microsoftin kumppaniverkostossaan toteuttamassa kartoituksen perusteella mukaan tarvitaan 300 uutta pilviammattilaista lisää. Näin ollen kuluvalle vuodelle on käynnistetty uusi akatemia.

Pelialan kasvu on Uudellamaalla hyvin pitkälti rakennettu kotimaisten toimijoiden ympärille. Syksyllä kaava muuttui sikäli, että valkovenäläisen pelijätti Wargaming ilmoitti Slushin yhteydessä yhteistyöstä helsinkiläisen pelitalo Boomlagoonin kanssa. Tämä on ensimmäinen kerta, kun isossa mittakaavassa pelialan yhdistyminen konkretisoituu ulkomaalaiseen yhtiöön, muutenkin pääoman pumppaamisen tai puhtaasti yritysoston kautta.

Peruskoodareita enemmän tulee jatkossa lisääntymään tekoäly-ympäristön osaamistarve. Patentti- ja rekisterihallitus on ilmoittanut tarpeikseen koodata algoritmeja tietokantojen sisällölliseen analyysiin. PRH on asettanut melkoisen haasteen kotimaiselle osaamiselle: ”Kyse on poikkeusyksilöistä, joita ei välttämättä ole Suomessa yhtään.” Tämä tukee ennestään voimakasta ulkomailta rekrytointia. Keskustelu puolesta ja vastaan jatkuu - pitääkö lupaprosesseja löyhentää nykyisestä, käy edelleen kiivaana. Muutama vuosi sitten arvioitiin mm. pelialan osalta ulkomaalaisten osuuden työllisistä olevan 25 %.

Ohjelmistoalan rekrytointimäärät eivät jatkossakaan tule näkymään työ- ja elinkeinotoimistojen tilastoissa millään tavalla. On syytä huomata että kyseessä on vain yksi toimiala muiden joukossa, mihin alan osaajia työllistyy. Pankit, logistiikka, verkkokauppa sekä liike-elämän palvelut etupäässä, mutta myös kaikki muut toimialat, jotka tarvitsevat analytiikkaa omista ja potentiaalisesti uusista asiakkaista tarvitsevat ohjelmistoalan osaamista lähitulevaisuudessa. Ylipäätään kasvava tarve digitaaliseen osaamiseen läpi toimialojen on ruvennut näkymään suorina rekrytointeja enemmän yrityskauppoina. Uusin irtisanomis-rekrytointiuutinen tuli maaliskuussa helsinkiläislähtöiseltä F-Securelta. Yhtiö on ilmoittanut ir-

tisanovansa 30 henkeä, mutta ilmoitti rekrytoivansa kuluvana vuonna työntekijöitä eri tehtäviin. Sama ilmiö toteutui mm. Tieto Oyj:ssä viime vuonna.

Suuret vähittäiskauppojen toimijat ovat alkaneet tunnetusti hyödyntämään kuluttajien dataa erilaisten kanta-asiakaskorttien kautta. Aikaisemmasta poiketen dataa on yhä enemmän ruvettu systemaattisesti analysoimaan. Data-analysoinnin tarve ja sen optimaalinen hyödyntäminen tulee kasvamaan yhä enemmän useilla toimialoilla. Puhutaan ns. ninjaryhmistä, joiden kasaaminen kasvaa lähitulevaisuudessa. Tämän myötä paitsi it-ammattilaisten myös markkinoinnin sekä tuotekehityshenkilöstön vahvistamista tullaan lisäämään. Kyseessä on eräänlainen ´tunnista ja vastaa´-tyyppinen operatiivinen tiimi, joka käyttää hyväkseen kaikkia sosiaalisen median, myynnin ohjelmistojen ja viimein IoT:n tarjoamia keinoja uusien asiakkaiden löytämiseksi ja heidän tarpeidensa täyttämiseksi. Tätä on toki harjoitettu mm. Yhdysvalloissa jo pitkään. Esimerkkinä käy Facebookin viimeaikaiset yritysotot (ja sitä kautta asiakastietojen laajennettu hyödyntäminen).

Tieto- ja viestintäteknikan ammattilaisten järjestön Tivian mukaan Suomessa tarvittaisiin heti 7 000 uutta ohjelmistoammattilaista ja tulevina vuosina tarve kasvaa jopa 3 800 henkilöllä vuodessa. Vuonna 2020 Suomesta voi puuttua jo 15 000 ohjelmistoammattilaista. Tietysti on syytä huomioida että näkökulma ei ole täysin objektiivinen, mutta alan ilmiöiden ja yritysten ja riippumattomien tahojen arvioiden perusteella opintovaje on ilmeinen.

Opetushallinnon Vipunen tietokannan mukaan uusia AMK-tietojenkäsittelyopintoalan uusia opiskelijoita oli vuonna 2015 Uudellamaalla 730 kappaletta. Vuodesta 2010 uusien opiskelijoiden määrä on kasvanut 90:llä. Uudenmaan osa koko maan tietojenkäsittelyopin opiskelijoista oli 42 prosenttia vuonna 2015. Koko maassa uusien opiskelijoiden määrä on kasvanut vuodesta 2010 vain 40 opiskelijalla. Ylemmän korkeakouluasteen aloittaneiden opiskelijoiden määrät ovat varsin pienet. Koko maassa luku on vain muutaman sadan luokkaa.

5G verkkojen rakentamiseen lisääntyy tarve, sillä nykyisellä tiedonsiirtonopeudella verkot ovat jo varsin kuormittuneet ja tiedonsiirtonopeuden kasvattamista ei voida pitkään enää lykätä. Tämän myöten tietoliikenne-asentajien tarve tulee todennäköisesti lisääntymään, joskin tämä ei tule toteutumaan vielä kuluvan vuoden aikana. 5G verkkojen asentamisajankohdasta on lukuisia eri arvioita, niin kuin aina ennakoidessa tulevaisuuden teknologiamallia, mutta lähitulevaisuuden investointitarpeet ainakin Kiinassa ja muualla Kaukoidässä luovat tarpeen osaajille. Tosin investointien kohdentumisen myötä, saattaa olla alan työmahdollisuudet voivat ulottua myös ulkomaille. Joka tapauksessa Espoossa vaikuttaa yksi maailman suurimmista verkkovalmistajista (Nokia), joka on tulevaisuuden tarjouskilpailussa todennäköisesti varsin vahvoilla.

Lähitulevaisuudessa automaatiotutkijoiden ja -insinöörien kysyntä saattaa hyvinkin todennäköisesti kasvaa. Uudellamaalla on jo nyt ilmeisen paljon osaamista tutkimuslaitos- ja korkeakoulusaralla automaattiohjauksella toimivien laivojen sekä ylipäättään automatisoitujen kulkuneuvojen käytöstä talviolosuhteissa. Tästä on kuitenkin hyvin rajallisesti julkista tietoa, joten kyseessä on enemmänkin heikko signaali kuin varma ennakointi kuluvan vuoden osalta.

Yritysjärjestelyjen edelleen korkea määrä lisää kirjanpitäjien, tilintarkastajien sekä juristien kysyntää. Veroneuvonta- ja lakipalvelut sekä liikkeenjohdon konsultointipalvelut ovat edelleen kasvava ala, jossa mm. neljän suurimman toimijan yhteisliikevaihto kasvaa viiden-

kahdeksan prosentin vuosivauhtia. Yritysoistoissa on lisätty ohjelmisto-osaamista. Vuosi-
rekrytoinnit ovat liikkuneet pelkästään näiden yritysten osalta Uudellamaalla arviolta viiden-
sadan paikkeilla ja trainee -ohjelmat mukaan lukien puhutaan arviolta 700–800 työllisestä.
Vuoden 2016 viimeisellä kvartaalilla tilintarkastajien avoimia paikkoja oli 44, kirjanpitäjien
paikkoja 133 ja asianajajien paikkoja 22. Asianajajien paikkoja lukuun ottamatta paikkojen
määrät olivat vuotta aiempaa korkeammalla tasolla.

Alkuvuotta myöten kuuma peruna on Uudellamaalla ollut provisiopalkkaiset työt, niiden
suuret rekrytointimäärät ja ymmärrettävä vähäinen vetovoima. Puhelin- ja myyntiedusta-
jien työnantajien maine on kärsinyt pahasti räikeiden työehtojen ja nollasopimusten myö-
tä. On kuitenkin huomattava että pitkälle provisiopalkkainen työ edelleen on tietyillä toimi-
aloilla varsin vetovoimaista, esim. teknologiatuotteiden kuten hyvinvointi/terveysteknologia
myyntityö kovine osaamisvaatimuksineen. Viime vuonna pitkälti provisiopalkkainen auto-
ala kasvoi huomattavasti enemmän kuin vähittäiskauppa kokonaisuudessaan. Joskin au-
toalan herkkyyks tuli jälleen pintaan helmikuussa hallituksen liikennekaarihankkeen myötä.
Tulevaisuuden rekrytointitarpeisiin voi suhtautua varsin suurella varauksella.

Digiosaamisen kartuttamisesta yli toimialarajojen on varsin haluttu taito jo pidempään.
Ei niinkään suuri idea työllistämisen kannalta, mutta pilottina mielenkiintoinen myös Uudel-
lemaalle tulee olemaan Tekesin digiboosti-rahoituskampanja. Tässä pk-yritykset voivat pal-
kata yhden tai useamman digiammattilaisen vuoden ajaksi, ja Tekes maksaa puolet heidän
palkastaan. Ylipäättään digiosaajan määre on hankala ja kenties liian yleispätevä. Tämä te-
kee sen tavoitettavuuden jokseenkin hankalaksi. Johtuen siitä että tällä nimikkeellä rekry-
toidaan alueella yhä enemmän, parhaimmat eväät tehtävään antaa useimmiten it-, myynti
ja markkinointitutkinto. Ei ole epäilystäkään etteikö tämä kysyntä kasva myös jatkossa kun
yritykset läpi toimialojen uusivat toimintamallejaan.

Toistaiseksi finanssialan kokonaishenkilöstön määrä ei ole Uudellamaalla juurikaan
muuttunut. Deloitte arvioi että 85 prosenttia maailman omaisuudenhoidoliiketoiminnasta on
alttiina sille, että sen hoitavat jatkossa robotit. Suomalaisen finanssisektorin osalta arviot
työpaikkojen vähentymisestä on kuitenkin Deloitteen taholta maltillisempia. Konsulttiyrityk-
sen arvioissa viidessä vuodessa katoaisi joka neljäs työpaikka katoaa. Tämä tarkoittaisi
Uudellamaalla noin 5000–6000 työpaikkaa. Ajatuskehikko perustuu Robo 3.0 maailmaan,
jossa robotit hallinnoivat asiakkaan varoja, tekee allokaatiot sekä osto ja myyntisuunnitel-
mat. Ihmisen rooliksi jää tarkistaa ne ja painaa nappia. PWC:n arvio on että kuluvan vuo-
den pitäisi olla robotiikan läpimurtovuosi pankeissa. Finanssisektorin työnjako tulee eittä-
mättä muuttumaan lähitulevaisuudessa. Viime vuoden puolella Royal Bank of Scotland il-
moitti vähentävänsä 550 yksityispankkiiria ja korvaavansa heidät roboteilla. Samankaltai-
sia uutisia on muitakin. Suomessa pörssikauppaa suoraan tekevät pääasiassa ulkomaa-
laiset välittäjät. Pankit Suomessa ovat jo pidempään keskittyneet kenties suurempikattei-
seen rahastotoimintaan.

Työttömyyden määrän ja rakenteen näkymät

Työttömyys on kääntynyt laskuun Uudellamaalla. Tämä johtuu päätoimialojen parantui-
neesta vireestä, sillä viimeaikaiset rekrytoinnit ovat selkeästi alueella lisääntyneet. Tämä

käy ilmi myös aluebarometrien (EK:n suhdannebarometri sekä pk-yritysbarometri) tuloksista. Erityisen positiivista on että myös että työttömyyden pitkittyminen on kuluvaan vuoden alussa kääntynyt laskuun.

Helmikuun Ammattibarometrin tuloksista käy ilmi että erityisen vaikeaa myös jatkossa työnsaanti on mm. tietyissä media- ja kustannusalan ammattiteissa (kirjansitojat, sitomotyöntekijät, painopinnanvalmistajat, painajat, toimittajat ja tiedottajat). Näistä mm. painajat vielä 80-luvulla tekivät vuoro- ja ylitöitä suurten mediatalojen palveluksissa varsinkin suurilla ansioilla. Nyt tämän tyyppisissä ammattiteissa kenties paras valtti työnsaantiin on uudelleen koulutautuminen. Myös toimittajan työ on muuttunut muutaman vuoden aikana. Yhä enemmän tässäkin ammatissa kaivataan moniosaamista. Tämä sisältää mm. editoimisen, taittamisen ym. työtehtäviä, joihin vielä muutama vuosi takaperin oli oma osaaja, jonka myöten toimittajat pystyivät keskittymään ydinosaamiseensa. Toimittajien ammattiteissakin freelancer-työt ovat yleistymässä aivan suurtenkin lehtitalojen osalta. Lisäksi työnsaanti tulee jatkossa olemaan varsin haastavaa erityisesti luovilla aloilla/ taiteilijoilla (kuvataiteilijat, ohjaajat, näyttelijät, valokuvaajat, muusikot ym.). Tämä on harmillista, sillä näihin ammatteihin valmistavat opinnot useinkin vaativat ylempää korkeakoulututkintoa, ja ylipäänsä opiskelupaikan saanti on alun perin varsin hankalaa

Ammattibarometri ilmestyy kahdesti vuodessa. se kertoo työ- ja elinkeinotoimistojen näkemyksen keskeisten ammattien kehitysnäkymistä lähitulevaisuudessa. Ammattibarometrin laatimistyön tekevät TE-toimistot, jotka arvioivat asiantuntemuksensa perusteella noin 250 ammatin työvoiman kysyntänäkymiä ja työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapainon kehitystä puoleksi vuodeksi eteenpäin. Työ- ja elinkeinotoimistot perustavat omat arvionsa asiakasrajapinnassa saamansa tietoon asiakkaiden tarpeista ja näkymistä, työvoima- ja koulutustarvetutkimushaastatteluuissa (TKTT) ja Harava-haastatteluuissa saataviin yritysten näkemyksiin, työnantajakäynteihinsä sekä PK-barometrin, työnantajahaastatteluiden sekä muiden barometrien tuottamiin informaatioon.

Tarkemmin Ammattibarometrin tulokset ovat nähtävissä osoitteessa www.ammattibarometri.fi

Helsingin seutukunta

Espoo, Helsinki, Vantaa, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Lohja, Karkkila, Vihti, Sipoo

Helsingin seutukunnassa asui vuoden 2016 lopussa 1 519 059 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 18 665 henkilöllä. Vuoden 2016 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 88 646.

Helsingin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Helsingin seutukunta on Suomen väkirikkain seutukunta, sekä Uudenmaan ja koko Suomen yrityskeskittymä. Seutukunnassa sijaitsee neljännes koko maan yritystoimipaikoista ja kolmannes yksityisen sektorin työpaikoista. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstietojen mukaan Helsingin seutukunnassa syntyi vuonna 2012 noin 45 prosenttia maan kaikkien yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta.

Helsingin seutukunnan suurimmat työssäkäyntialueet ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Hyvinkää, Lohja ja Kerava. Helsingin seutukunnassa on Uudenmaan työpaikoista yli 90 prosenttia ja näistä pääkaupunkiseudun kunnissa lähes 80 prosenttia

Pääkaupunkiseutu työssäkäyntialueena eroaa erittäin paljon muista kunnista. Se on ainoa alue, jossa käydään enemmän töissä kuin alueella vastaavasti on työllisiä. Eniten pääkaupunkiseudulla käydään töissä Kirkkonummelta, Nurmijärveltä, Sipoosta ja Tuusulasta. Seutukunnassa helsinkiläiset, lohjalaiset, hyvinkääläiset, ja karkkilalaiset käyvät eniten töissä omassa kunnassaan. Veropohja on hyvän työllisyysasteen ansiosta alueella korkea, kuten Uudellamaalla kokonaisuudessaankin.

Helsingin seutukunnassa alueen tarkastelu useissakin tapauksissa rajoittuu liiaksi pääkaupunkiseutuun, vaikka erityisesti alueen teollinen toiminta on vahvasti keskittynyt Keski- ja Pohjois-Uudellemaalle. Väkiluku on ollut lievässä kasvussa viimeiset vuodet lähes kaikissa alueen kunnissa. Alueen kone- ja metallialan yrityksissä valmistetaan autonomisia työkoneita logistiikkasektorille, edistyneitä kartonkikoneita, ohutlevyn lävistyslinjoja ym. sekä kotimarkkinoille että erityisesti vientiin. Useimmat yritykset ovat pärjänneet juuri vahvan vientiliikevaihtonsa ansiosta myös aluetalouden ”karikkovuodet”. Missään nimesessä alue ei ole riippuvainen kahdesta ”jättiläisestä”; mm. siltanostureista ja hissejä valmistavista globaaleista, miljardiliikevaihtoa takovista yrityksistä, toisin kuin harhaisesti usein tilanne yleistetään.

Helsingin seutukunnan väestöllinen huoltosuhde (eli ei työikäisten ja työikäisten välinen suhdeluku) oli noin 0,5 vuonna 2015. Tämä on Suomen seutukunnista alhaisin, mikä tarkoittaa että Helsingin seutukunnassa väestöllinen ikärakenne on kaikista ”edullisin”. Alhaisin huoltosuhde oli Helsingissä, Vantaalla, ja Järvenpäässä. Huoltosuhde oli korkein Kauniaisissa, Karkkilassa ja Lohjalla.

Vastaavasti 65-vuotta täyttäneiden osuus oli Helsingin vuonna 2015 seutukunnassa 16 prosenttia. Tämä on Oulun seutukunnan jälkeen Suomen alhaisin luku. 65-vuotta täyttäneiden osuus kasvaa jatkossa muiden alueiden tavoin myös Helsingin seutukunnassa, vaikkakin hitaammin kuin valtaosassa Suomea.

Ikääntymisen kielteisten vaikutusten hillitsemiseen on alueella kiinnitettävä jatkossa huomiota ennaltaehkäisyyn. Tämän avulla on mahdollista saada pitkäaikaissairaudet nopeammin hallintaan, vähentää tapaturmien, yksinäisyyden, psyykkisten ongelmien ja muiden sairauksien vaikutuksia sekä pidentää omaehtoisen asumisen mahdollisuuksia. Erityisesti kaupunkisuunnittelulla tiedetään olevan huomattavia vaikutuksia ikäihmisten mahdollisuuksiin selviytyä omassa lähiympäristössään. Asuntojen tulisi sijaita paikoissa, joissa palveluita on tarjolla kaikille ikäryhmille. Lähiympäristön ja lähellä sijaitsevien palvelujen suunnittelulla voidaan tukea ikäihmisten omaehtoista selviytymistä ja pidempää koto-

na asumista. Yksi käytännön esimerkki, joka on eri puheenvuoroissa nostettu esiin, ovat senioripuistot liikunnallisine palveluineen.

Liian pienelle huomiolle jää, että väestön vanheneminen on myös voimavara. Tämän hetkisten ja tulevien eläkeläisten ostovoima on huomattavasti korkeampi kuin vielä kuin vielä muutamia vuosikymmeniä aikaisemmin. Näin ollen palveluiden käyttö tulee hyvinkin jatkumaan pitkään eläkkeelle jäämisen jälkeen. Laskennallisesti ikääntyneiden aiheuttamat kustannukset omalle kunnalle tai jatkossa erityisesti maakunnalle alkavat kumuloitumaan vasta muutaman viimeisen ikävuoden aikana.

Koulutustaso on Helsingin seutukunnassa varsin korkea - vuonna 2015 noin 30 prosenttia aikuisikäisestä väestöstä oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Korkeasti koulutettujen osuus on kasvanut huomattavasti kahdenkymmenen ja jopa kymmenen viimeisen vuoden aikana. Hyvin usein mielletään että seutukunnassa ja perinteisesti vauraalla pääkaupunkiseudulla erityisenä ongelmana on ollut juuri tämän ryhmän työllistyminen. On totta että korkeasti koulutettujen työttömyys nousi usean vuoden ajan enemmän kuin muilla koulutustasteilla, mutta missään taantuman vaiheessa suhteellinen työmarkkina-asema ei ole ollut edes lähellä yhtä keho kuin peruskoulu tai toisen asteen opintojen suorittaneiden ryhmissä.

Helsingin seutukunnassa palvelualojen merkitys on suurempi kuin muualla Uudella maalla. Vuonna 2014 yksityisen sektorin työllisistä lähes puolet oli palvelualalla. Palvelualoilla merkittävin toimiala on liike-elämän palvelut ennen informaatiota ja viestintää, logistiikkaa sekä matkailu- ja ravintolapalveluita. Informaatio- ja viestintäalan kasvu on ollut vuoden 2014 jälkeen merkittävää. Microsoftin ostettua Nokia matkapuhelinliiketoiminnan, siirtyi Microsoftin liiketoiminta informaatio- ja viestintä toimialaluokituksen. Samalla elektroniikkateollisuudesta putosi pois iso palanen. Toki sittemmin myös Microsoftin toiminnot on Espoossa ajettu alas. Suurin osa näistä ovat työllistyneet, oletettavasti eniten ohjelmistotalalle, joskin tätä ei pysty aukottomasti osoittamaan toteen. Teollisuuden osuus yritysten liikevaihdosta oli vuonna 2014 noin 23 % ja työllisistä 12 %. Vuonna 2014 elektroniikkateollisuuden osuus teollisuuden liikevaihdosta oli 56 %, (mutta niin kuin edellä on mainittu, tämän osalta tilanne osittain muuttunut), kone- ja metalliteollisuuden 11 % ja elintarviketeollisuuden 7 %. Tukku- ja vähittäiskaupan osuus yksityisen sektorin työllisistä oli alueella vuonna 2014 noin 20 %. Kaupan alan työllisten määrä on kuitenkin vuodesta 2014 saakka jossain määrin laskenut, vaikkakin lasku nyt näyttää toistaiseksi pysähtyneen.

Alkava yrittäjyys ja startup -ekosysteemi ylipäättään on alueella vahvaa. Hautomot ovat muuttumassa yhä enemmän kiihdyttämöiksi, kun yhteisöllisiin työtiloihin sidotaan pääomasijoittajat mukaan. Pitkään startuppien ja kasvuyritysten suurimmaksi aluevaikutukseksi katsottiin pääasiassa positiivisen yritysilmapiirin luomisen alueelle. Tilanne onkin jokseenkin muuttunut, kuten seuraavan kappaleen kiihdyttämötoiminnan kartoituksesta käy ilmi. Lisäksi jo vakiintuneet yritysten ja pääomasijoittajien vuosittaiset kohtaamiset (Slush) ovat saaneet aikaan suuren mahdollisuuden ulkomaalaisen pääoman ohjautumiselle alueen yrityksiin.

Pääkaupunkiseutua myöten kohtuuhintaisten asuntojen rakentaminen ei ole ollut riittävää etenkin matalapalkka-alojen työpaikkojen täyttämiseksi. MAL aiesopimusten (2012–2015) ja nykyinen vuoteen 2019 ulottuva sopimus) yhtenä tavoitteena on ollut Helsingin seudun asuntotuotannon kokonaismäärän nostaminen kestäväälle tasolle, sekä lisätä kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa huomattavasti aikaisemmasta. Asuntotuotantotavoi-

te koko seudulla oli viime vuoden osalta asetettu 13 500 asuntoon ja vuodesta eteenpäin 1000 asunnon määrän vuosikasvu. Tämän myötä vuonna 2019 asuntotuotantomäärä olisi 16 500 asuntoa. Lisäksi MAL-tavoitteena on asetettu jatkossa ARA-tuotannon nostaminen 30 prosenttiin asuntotuotannosta. Alueella on paljon ollut keskusteluissa täydennysrakentaminen merkittävänä keinona asuntopulan pienentämisenä. Tämä ei riitä, sillä rakentamisen tiivistäminen toteutetaan pääasiassa kovan rahan asuntotuotannon kautta. Ylipäänsä kaavoitus on edelleenkin liian vähäistä ja varannossa on huomattava epäsuhta paitsi asuntojen ja toimitilojen välillä niin myös eri asuntotyyppien välillä. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n vuoden 2016 Asuntotuotantotarve 2040 -tutkimuksen mukaan Helsingin seutu tarvitsee 50 prosenttia lisää asuntoja niiden tämänhetkiseen asuntokantaan nähden.

Kuluvana vuonna tuli voimaan laki, jonka myötä valtion tukemien ARA-asuntojen tulorajaksi asetettiin 3 000 euroa. Asuntoihin on tähän mennessä läpi kuntarajojen pyritty saamaan erikokoisia ja eri-ikäisiä, sekä myös tulotasoltaan erilaisia perheitä. Jatkossa joillakin perhekunnilla muuttaminen suurempaan asuntoon on tulorajojen muuttuessa käytännössä mahdotonta. Näin ollen etenkin pääkaupunkiseudulla asutaan entisestään ahtaammin eikä uusille asuntotarpeessa oleville ole vastaavasti asuntoja saatavilla, etenkin kun ARA-rakentaminen on edelleenkin melko vähäistä. Tulorajojen palauttaminen saattaa hyvinkin mahdollisesti luoda myös uuden kannustinloukun – pienituloisen ihmisen ei välttämättä kannata ottaa työtä vastaan, jos riskinä on jäädä ilman asuntoa.

Toimitilojen segregaatio on pitkään ollut merkittävä ongelma. Pääkaupunkiseudun noin miljoonasta tyhjästä toimistoneliöstä huomattava osa on sellaista, jonka kysyntä on varsin alhaista. Hyvien, modernien ja energiatehokkaiden (esim. Helsingin keskusta, Ruoholahdi, Keilaniemi) kiinteistöjen tila on vakaa, vuokrat ovat osittain nousussa ja niistä on pulaa. Samaan aikaan vanhaa tilaa on tyhjänä kadun toisella puolella – kyseessä on klassinen kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelma. Tämä myös hämää yleisiä tilastoja luettaessa. Tällaisesta kärjistävä esimerkki on seuraava: jos alueen pääkadun toisella puolella uudessa tilakannassa vuokrat ovat 20 euroa ja toisella puolella vanhassa tilakannassa 10 euroa, näyttää tilasto 15 euron keskivuokraa. Mikä ei kerro mitään oikeasta alueellisesta hintatasosta. Joka tapauksessa pääkaupunkiseudun ulkopuolella tyhjäksi jääneisiin liiketiloihin on jo pidempään ollut varsin hankalaa löytää korvaavaa liiketoimintaa, eikä muuntorakentaminen ole enää samanlaisessa nosteessa kuin muutama vuosi takaperin.

Helsingin kaupunkivaltuustossa hyväksyttiin syksyllä 2016 varsin riitaisissa merkeissä yleiskaavasta kaupunkibulevardin rakentamisesta Hämeenlinnan väylän varteen. Tämän myötä keskuspuisto suunniteltiin osittain pilkottavaksi asuntojen tieltä. Viranomais taholta tähän päätökseen ja sen eteenpäinviemiseen on tulossa ainakin merkittävä hidaste. Uudenmaan ELY-keskus sekä Liikennevirasto ovat vuoden alusta valittaneet Helsingin ratkaisusta (Helsingin) hallinto-oikeuteen. Molempien valitukset koskevat paitsi Hämeenlinnanväylää, niin myös Länsiväylää, Turunväylää, ja Lahdenväylää. Valitusten argumentteja ovat olleet:

- Kyseisten väylien muuttaminen kaupunkibulevardeiksi ei riittävällä tavalla turvaa seudullisia ja valtakunnallisia liikenneyhteyksiä. Esimerkiksi väylien välityskyky laskee noin puoleen ja bussi- ja tavaraliikenne hidastuu.

- Liikenneturvallisuus. Nykyiset väylät ovat turvallisia, koska kukaan ei risteä tasossa ja esimerkiksi kevyt liikenne on erotettu autoliikenteestä. Jos kaikki tuodaan samaan ympäristöön, konflikteja eittämättä muodostuu.
- Kaupunkibulevardien vaikutuksista tehdyt selvitykset ovat puutteellisia. Sekä ELYn että Liikenneviraston mukaan vaikutuksia seudulliseen ja valtakunnalliseen liikenteeseen ei ole riittävästi selvitetty tai niiden tulokset vaikutusten osalta ovat ristiriitaisia.
- Selvityksen alueellinen raja on keskittynyt pääosin Helsinkiin. Mitä tapahtuu bulevardiverkon ulkopuolella, on puutteellisesti selvitetty. Erityisesti puutteet ja ristiriidat kohdistuvat virastojen mukaan valtakunnalliseen ja kansainväliseen tavaraliikenteeseen ja pitkänmatkan bussiliikenteeseen.

ELY-keskus ei ole vielä pohtinut, aikooko se edetä asiassa korkeimpaan hallinto-oikeuteen asti, mikäli tilanne niin vaatii.

Maan hallitus on korostanut energia- ja ilmastostrategiassaan erityisesti biopolttoaineita, mutta myös sähköautoilua halutaan lisätä. Liikenteen päästöjä tavoitellaan laskettavan valtakunnallisesti vuoteen 2030 mennessä noin 50 prosenttia verrattuna vuoden 2005 tilanteeseen. Tämä tulee vaikuttamaan alueen työssäkäyntiedellytyksiin kehyskunnista pääkaupunkiseudulle ja erityisesti Helsinkiin. Päästövähennystoimenpiteet kohdistetaan erityisesti tieliikenteeseen, jossa päästövähennyspotentiaali on suurin.

Helsingin seudun liikenne (HSL) on tahollaan teettänyt selvityksen asenteista yksityisautoilua kohtaan. Selvityksen tuloksien mukaan autojen omistus voi kääntyä Helsingin seudulla lähiaikoina laskuun ao. argumenteilla:

1. Asenteet autoilua kohtaan ovat muuttuneet. Auton statussymboliarvo on laskenut ja asukkaat suosivat kaupunkimaista elämäntapaa sekä arvostavat ympäristöä ja terveyttä.
2. Monet nuoret jättävät ajokortin hankkimatta ja vastaavasti ikääntyvä väestö luopuu autoilusta ja ulkomaalaistaustaiset omistavat auton kantaväestöön kuuluvia harvemmin.
3. Digitalisaation myötä syntyy uusia palveluita, joiden avulla matkoja on helpompaa ketjuttaa ja autojen yhteiskäyttö lisääntyy. Yhä useammat palvelut voi hankkia suoraan kotiin, mikä myös vähentää liikkumistarvetta.

Tutkimuksesta käy ilmi että sähköautot ja itseohjautuvat autot voivat lisätä tai vähentää autoilua riippuen siitä, tulevatko ne yhteiskäyttöön vai yksityiseen omistukseen. On huomattavaa että pitkän aikavälin toteuma ei ole missään määrin ennakoanut tulevaa. Autojen omistus on kasvanut Helsingin seudulla parin vuosikymmenen ajan.

Toisaalta seutukunnan työpaikoista noin puolet on Helsingissä. Tämän myötä, kuten aikaisemmin on tullut todetuksi, kehyskunnista sekä muualta pääkaupunkiseudulta sukkuloidaan erittäin paljon Helsinkiin. Sujuvien yhteyksien täytyisi laajentaa hyvinkin useaan kehyskuntaan, mikä tekee kattavan liikenneyhteyksien muodostamisen vähintäänkin haasteellisiksi. Lisäksi alueella käydään paljon vuorotyössä, jolloin edes pääväylillä ei ole julkista liikennevälineitä käyttäen mahdollista sukkuloida Helsinkiin saati muualle pääkaupunkiseudulle. Kysymyksiä herättää, saadaanko esimerkiksi taksiyhteys tai vuokra-auton käyttö sujuvasti kehyskunnasta kotiovelle (kohtuuhintaan) kaikkina vuorokaudenaikoina. Onko

myöskään ylipäättään realistista kohtuukustannuksin tällainen malli soveltaa muualla kuin kenties merkittävimpien kehyskuntien juna-asemien yhteyteen. Osittain tämä voidaan ratkaista etätöiden lisäämisellä, mutta ainakin lähitulevaisuudessa useat työtehtävät edellyttävät fyysisistä paikalla oloa toimipisteessä.

Kaikesta huolimatta ja yleisen ilmapiirin muutoksen myötä, Helsingin kaupunki on panostanut autottomuutta mm. pyöräilyteiden lisäämisen kautta. Pyöräily onkin lisääntynyt varsin lyhyessä ajassa - Helsingissä pyöräiltiin 10 % enemmän tammi–syyskuussa 2016 vuoden 2015 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Tiedot on saatu kaupungin konelaskentapisteistä. Vaikka pyöräily on lisääntynyt Helsingissä, on pyöräilyn osuus kaikista matkoista edelleen noin 10 %. Toisin sanoen liikenne on lisääntynyt myös joukkoliikenteessä ja/tai yksityisautoilussa. Helsingin tavoitteena on, että pyöräilyn osuus kaikista matkoista kasvaa 15 %:iin vuoteen 2020 mennessä. Tällä ei yksistään ole juurikaan ole vaikutusta liikenteestä aiheutuviin päästöihin.

Tallinnan ja Helsingin välisen rautatietunnelin rakentaminen nähdään huomattavasti realistisempana vaihtoehtona kuin kenties muutama vuosi takaperin. Euroopan Unionin kustantama selvitys ja siitä noussut keskustelu on nostanut projektin pr-arvoa huomattavasti.

Vastaavasti Uudenmaan liiton toimeksiannosta tehdyn selvityksessä kävi ilmi, että peruskallioiden merenpohja jatkuu Viron rannikon tuntumaan Naissaaren ja Eestin matalaan asti. Tämä tekee tunnelityön rakentamisen huomattavasti helpommaksi kuin vastaavasti pehmeällä merenpohja-aineella.

Tunnelin myötä matka-aika kahden pääkaupungin keskustan välillä lyhenisi noin puoleen tuntiin. Helsinki ja Tallinna muodostavat yhdessä noin puolentoista miljoonan asukkaan talousalueen. Tunnelin seurauksen Helsinki–Tallinna olisi täysin kilpailukykyinen alue tieteen, elinkeinoelämän, matkailun ja kulttuurin osalta, verrattuna vaikkapa Tukholmaan. Merenalainen tunneliyhteys kehittäisi myös tavaraliikenteen kilpailukykyä kasvua ja vahvistaisi Helsingin roolia satamakaupunkina. Kuljetusmahdollisuudet Keski- ja Itä-Euroopaan sekä Välimeren alueelle nopeutuisivat merkittävästi

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Helsingin seudulla (Helsingin seutukunta pl. Lohja, Siuntio ja Karkkila) kaikkien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2016 kasvoi kaksi prosenttia (kvartaalien 1, 2 ja 3 keskiarvo). Voimakkaimmin kasvaneet alat olivat rakentaminen (+10 %), liike-elämän palvelut (+8 %), matkailu- ja ravintolapalvelut (6 %) sekä yksityiset palvelut kotitalouksille (+7 %). Teollisuuden liikevaihto pysyi vuotta aikaisemmalla tasolla. Ainoastaan kaupan liikevaihto hiukan laski tukkukaupan myötä.

Henkilöstön määrän osalta vuoden 2016 lopulliset tiedot ovat jo saatavilla. Kaikkien toimialojen yhteenlaskettu henkilöstön määrä kasvoi kahdella prosentilla. Eniten viime vuonna kasvoi liike-elämän palvelut (+6 %). Kasvua oli myös rakentamisessa (+3 %), matkailu- ja ravintolapalveluissa (+3 %) sekä hiukan teollisuudessa (+1 %). Teollisuudessa nousua oli kaikilla kvartaaleilla viimeistä lukuun ottamatta, jolloin liikevaihto oli aavistuksen pakkasella (-0,4 %) Kaupan alalla henkilöstön määrä pysyi vuoden 2015 tasolla. Ainoastaan logistiikassa (toimialat 49-53) henkilöstön määrä hiukan laski (-1 %).

Palkkasumma kasvoi Helsingin seudulla kaikkiaan kolme prosenttia. Eniten palkkasumma kasvoi liike-elämän palveluissa (+7 %), rakentamisessa (+6 %), matkailu- ja ravintolapalveluissa (+6 %) sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnassa (+5 %). Ainoastaan teollisuudessa palkkasumma hiukan laski (-1 %). Mm. kaupan alalla palkkasumma kasvoi hiukan (+1 %). Näyttääkin siltä että Helsingin seudulla vielä viime vuonna alalla korostui lisätyötuntien tarjoaminen osa-aikaisille.

Helsingin seutukunnan kehitystä ja tulevaisuuden arviointia ei voi sivuuttaa jättämällä käsittelemättä seuraavat toimialat: rahoitus- ja vakuutus, tietotekniikka-ala ja mm. liike-elämän palvelut. Nämä palvelualat ovat hyvin pitkälti yrityspalveluja, vaikka joihinkin sisältyy myös b-to-c liiketoimintaa. Koska toimialat on kuitenkin varsin kattavasti käsitelty jo Uudenmaan ELY-keskus -osiossa, on alla seutukuntatarkastelu rajoittunut seuraaviin toimialoihin: rakentaminen, matkailu- ja ravintolapalvelut sekä logistiikka. Näissä aloissa on paljon konkreettista, hyvinkin aluekohtaista ja ajatuksia nostattavaa tietoa.

Asuntotuotanto tulee jatkumaan kuluvana vuotena korkealla tasolla. Rakennusteollisuuden helmikuun (2017) asuntotuotantokyselyn mukaan Helsingin seutukunnan osuus koko maan vapaarahoitteisten asuntojen aloituksista oli viime vuonna 44 prosenttia, ja osuuden ennakoidaan kasvavan tänä vuonna lähes puoleen. Alkanut asuntotuotanto olikin viime vuonna noin vajaat 16 300 tarkista. Vuonna 2015 seutukunnan osuus oli yli puolet koko maan asuntojen aloituksista, vaikkakin asuntoaloitusten määrä (noin 11 500) itsessään oli pienempi. Asuntotuotantokyselyn mukaan tonttikustannukset ja -pula sekä osaavien toimihenkilöiden puute ovat tärkeimmät tuotantoa haittaavat tekijät tällä hetkellä.

Asuntojen kalleus on alueella ikuisuuskysymys. Vuokrien hinnat ovat jo pitkään nousseet enemmän kuin vastaavasti omistusasuntojen. Viime vuoden viimeisellä neljänneksellä vapaarahoitteisten asuntojen keskineliöhinta oli pääkaupunkiseudun kunnissa keskimäärin 18 euroa ja ARA-asuntojen osalta reilut 13 euroa. Vastaavasti kehyskunnissa vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen keskineliöhinta oli 13 euroa ja 12 euroa. Kehyskuntien vuokrien ero vapaarahoitteisten ja ARA-asuntojen osalta pitkälti selittää ARA-asuntojen alhaisen täyttöasteen. On merkillepantavaa että pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien ARA-asuntojen hintaero on varsin maltillinen. Pääkaupunkiseudulla ARA-asuntojen täyttö aste on lähes 100 %. Sekä pääkaupunkiseudulla että kehyskunnissa ARA-vuokrien keskineliöhinnat ovat nousseet viidessä vuodessa vajaan viidenneksen. Vastaavasti vapaarahoitteisten vuokrien keskineliöhinnat ovat nousseet viidessä vuodessa pääkaupunkiseudulla neljänneksen ja kehyskunnissa viidenneksen. Pääkaupunkiseudulla Helsingin vapaarahoitteisten vuokrien keskineliöhinta (vajaa 19 euroa) on selkeästi korkeampi kuin vastaavasti Espoossa (reilut 16 euroa) ja Vantaalla (vajaa 16 euroa).

Myös omistusasuminen kallistuu edelleen pääkaupunkiseudulla ja vastaavasti halpeenee kehyskunnissa. Tammikuussa pääkaupunkiseudulla osakeasuntojen hinnat nousivat yli kolme prosenttia viime vuoteen verrattuna. Vastaavasti kehyskunnissa hinnat laskivat peräti kuusi prosenttia. Tammikuu on kolmas perättäinen kuukausi kun asuntojen hinnat ovat kehyskunnissa laskussa. Pääkaupunkiseudun tammikuun neliöhinta (Espoon, Helsingin ja Vantaan painottamaton keskiarvo) oli käsittämättömät 56 % korkeampi kuin kehyskunnissa (kuntien painottamaton keskiarvo hinta) ja prime alueilla vielä enemmän. Tästä huolimatta ihmiset pyrkivät muuttamaan pääkaupunkiseudulle yhä enenevässä määrin. Sijainti

ratkaisee väestön asunnon vaihdon/oston yhteydessä yleisellä tasolla selkeästi enemmän kuin asuntojen neliömäärä. Käänteinen Nurmijärvi-ilmiö on seutukunnassa jo pidempään ollut käynnissä. Vaikka uusia asuntoja rakennetaankin, tulee kysynnän paineen edes osittaiseen tyydyttämiseen tämänhetkisen rakentamisen tason jatkua myös jatkossa. Omistus-asuntojen kasvun takana on muun muassa kevyt rahapolitiikka, joka on ruokkinut sijoittajien intoa asuntoinvestointeihin. Mm. Rakennusteollisuus arvioi, että jopa runsas kolmannes kerrostalojen uudistuotannosta on päätynyt sijoittajille.

Seutukunnassa pääkaupunkiseudun osalta viime vuoden luvut asuntotuotannon osalta on julkaistu eriteltyinä:

- Espoossa aloitettiin vuonna 2016 kaikkiaan 3 500 uuden asunnon rakentaminen. Asuntoaloituksia oli noin tuhat enemmän kuin mitä niitä on keskimäärin 2000-luvulla ollut. Vuonna 2016 aloitetuissa kohteissa oli 1 360 vuokra-asuntoa, joista 30 % oli ARA-asuntoja. Vuosina 2015 ja 2016 asuntoja valmistui noin 2 450 ja vuonna 2017 valmistuu arviolta yli 3 000 asuntoa.
- Helsingissä valmistui vuonna 2016 yhteensä 4 400 asuntoa, aloitettiin 5 100 asunnon rakentaminen ja myönnettiin rakennuslupa 5 600 asunnolle. 2010-luvulla asuntorakentaminen on ollut Helsingissä aikaisempiin 2000-luvun vuosiin verrattuna runsaampaa. Vuodesta 2012 alkaen asuntoja on valmistunut keskimäärin vuosittain lähes 4 500 kappaletta. Myönnettyjen rakennuslupien määrä oli Helsingissä viime vuonna jo kolmatta peräkkäistä vuotta ennätyskorkealla, eli asuntotuotannon oletetaan pysyvän hyvällä tasolla myös vuonna 2017. Kaupunginvaltuuston asuntotuotantotavoite on tällä hetkellä 6 000 asuntoa vuodessa. Vuoden 2016 asuntotuotannossa kasvoivat merkittävästi vapaarahoitteinen vuokra-asuntotuotanto ja asumisoikeusasunnot. Määrällisesti merkittävin asuntorakentamisen aloitusten alue oli Länsisataman alue, jossa alkoi yli tuhannen asunnon rakentaminen. Eniten asuntoja, 770 kappaletta, valmistui Kruunuvuorenrannassa.
- Vantaalla viime vuonna valmistui yhteensä lähes 3 000 vuokra- ja omistusasuntoa, joista 2 430 tehtiin kerrostaloihin. Aloitettu asuntotuotanto oli 3 300. Asumisasioiden yksiköstä vallitseva asuntorakentamisen buumi on kovin sitten 1970-luvulla. Kuluvalle vuodelle Vantaa ennustaa määrän olevan noin 3 000 asuntoa ja seuraaville 4–5 vuodelle 2 800–3 000 asuntoa vuodessa.

Rakennuslehden tekemän kyselyn mukaan Helsingin, Espoon ja Vantaan välillä on suuria eroja kerrostalotonttien hinnoissa. Helsingissä tonttien hinta on 450–2 500 euroa kerrosneliömetriä kohden, Vantaalla 320–710 euroa ja Espoossa 280–1 620 euroa.

Viime vuonna asuntotuotanto painottui edellisvuoteen verrattuna vahvasti omistusasuntoihin ja kovan rahan vuokra-asuntoihin. Pääkaupunkiseudulla ARA-asuntojen aloituksia oli 3400 ja Kehyskunnissa (Helsingin seutukunta pl. Siuntio ja Karkkila) 480 kappaletta. Nämä kunnat muodostavat yhdessä MAL aiesopimusalueen.

Esimerkiksi Helsingissä, jossa vuokra-asuntojen määrä asuntokannasta on korkea, 46 %, ARA-asunnot muodostavat vain 20 % asuntokannasta. Muissa pk-seudun kunnissa ARA-tuotannon osuus asuntokannasta on hyvin pitkälti samanlainen. Toisin sanoen alu-

eilla, joissa on paljon työpaikkoja matalapalkka-aloilla, kohtuuhintaisten asuntojen osuus asuntokannasta on varsin alhainen.

Muualla seutukunnassa ARA-asuntojen rakentaminen on vieläkin vähäisempää, mutta sillä ei ole asumiskustannusten osalta juurikaan merkitystä. Sitä paitsi näiden kehnohko täyttöaste asentaa kyseenalaiseksi, josko ARA-rakentaminen kehyskunnissa on edes tarkoituksenmukaista. Pienasuntoja rakennetaan alueella erittäin vähän. Mm. Helsingin viime vuoden reilusta 5100 asuntoaloituksesta yli 90 % oli kerrostaloja.

Seutukunnassa on meneillään muutama miljarditason rakennusprojektia, useita yli sadan miljoonan ja lukuisia yli kymmenen miljoonan euron hanketta. Reilusti yli puolella kunnista on lisäksi uudisasuntotuotantoa. Koulujen ja päiväkotien huono kunto näkyy korjausrakentamisprojekteina varsin useassa kunnassa. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella toimitali- ja liiketilarakentaminen on hyvin vähäistä. Sen sijaan logistiikkakeskuksia rakennetaan edelleen muualla sekä pääkaupunkiseudun kunnista Vantaalle. Suurimpina yksittäisinä kohteina mm. Sipoossa sekä Järvenpäässä ja viimeisenä varmistui Vantaalle rakennettava Postin logistiikkakeskus ja Kesko Vantaan Hakkilan päivittäistavarakaupan logistiikkakeskuksen merkittävä laajentaminen.

Kesko tahollaan etsii edelleen käyttöä Keravalla sijaitsevalle logistiikkakeskukselle. Vuonna 2011 valmistunut jättivarasto on yksi Keskon historian suurimmista investoinneista, joka maksoi noin 50 miljoonaa euroa. Varasto tyhjeni, kun Anttila siirsi keskusvaraston Orimattilan Pennalaan. Keskon harmiksi muilla ei ole tarvetta resursseille; Tokmannilla on jo toimiva logistiikkakeskus Mäntsälässä, Stockmann on juuri saanut valmiiksi oman Tuusulassa. Lisäksi myös suurilla huolintayrityksillä on Uudellamaalla jo omat varastotoimipisteensä.

Liike- ja toimitilarakentamista on käynnissä pääasiassa pk-seudulla. Vastaavasti SOTE-alan investointeja useissa kunnissa. (Huom. kaikista em. hankkeista on varsin laaja lista osiossa Investoinnit)

Ainakin vuoteen 2020 ja mahdollisesti vuoteen 2022 saakka rakentamisen volyymit pysyvät alueella korkealla tasolla. Suuri epävarmuus jatkossa on, missä määrin suuret Keski-Pasilan ja Kalasataman projektit korvautuvat uusilla projekteilla. Todennäköisesti näiden valmistumisen myötä alan kasvu saattaa olla yhä riippuvaisempi korjausrakentamisesta, joka ylipäättään on varsin suhdannevapaa rakentamisen osa-alue.

On syytä huomata että em. suurten projektien ohessa, alueella tullaan lähitulevaisuudessa rakentamaan kokonaan uusia kaupunginosia alueilla, joiden aluetaloudellinen merkitys on tahollaan vähintään yhtä merkittävä kuin ym. kantakaupungin hankkeet pääkaupunkiseudulle. Näistä esimerkkinä käyvät Tuusulan rykmentinpuisto ja Lohjan asuntomessualueet.

Rakennusteollisuus on ennustanut kuluvalle vuodelle asuntorakentamisen osalta vaatimatonta muutaman vuoden kasvua. Viime vuoden varsin hurja nousu, alkavan asuntotuotannon osalta lienee kuluvalle vuodelle haasteellista saavuttaa. Olisi joka tapauksessa varsin varovaista ennustaa Helsingin seudulle pienempää kuin viiden vuoden kasvua. Ylipäättään meneillään olevien ja alkavien investointien perusteella, koko rakentamisen liikevaihto tulee todennäköisesti kasvamaan suurin piirtein saman verran.

Päivittäistavarakauppojen aukioloaikoja on lakimuutoksen jälkeen alettu alueella laajalla rintamalla pidentämään. Helsingin Kannelmäessä Kaaren kauppakeskuksen Prismasta

tuli Suomen ensimmäinen hypermarketti, joka on auki 24 tuntia. Myös muualla seutukunnassa isommat päivittäistavarakaupan yksiköt ovat pidentäneet aukioloaikojaan. Yleisesti sulkeutumisaajat ovat klo 23 ja 24 ja liikkeet avaavat jo yleisesti klo 6 ja 7 välisenä aikana – toisin sanoen pitkälti samoin kuin entiset Siwat, Valintat ja vastaavasti nykyiset elintarvikekioskit. Kaikki Uudenmaan suurimmat kauppakeskukset sijaitsevat Helsingin seutukunnassa ja alueelle myös kohdistuvat meneillään olevat ja tulevat laajennukset. Toisaalta myös suurin osa ns. kaupan alan kriisiyksiköistä on nimenomaan Helsingin seutukunnassa.

Alueella edelleen laajennetaan kauppakeskuksia ja osittain rakennetaan uutta. Hyvänä esimerkkinä käy Iso Omena, jonka ensimmäinen laajennusosa avautui elokuun alussa. Tämän myötä yksistään kahviloiden ja ravintoloiden määrä nousi 40:en. Paljon puhuvaa on, että kuluvan vuoden huhtikuussa viimeisen laajennusosan valmistumisen myötä ravintoloiden määrä laajenee yli 20:llä. Myös mm. vuonna 2020 valmistuvan Espoonlahden Lipulaivan 40 000 m² pinta-alasta 10 % varataan ravintoloille ja kahviloille. Kaiken kaikkiaan Länsimetron varrelle tulee 70 uutta kauppaa, ravintolaa, kahvilaa ja myymälää. Tämä on jo lähes 60 % Kauppakeskus Jumbon palvelupaletin lukumäärästä.

Matkailussa hotelliyöpymiset käytännössä katsoen kohdistuvat pääasiassa Helsinkiin ja Vantaalle. Hotellikapasiteetti tulee näissä kaupungeissa entisestään laajentumaan Helsinki- Vantaan lentokenttähotellin, Vantaan Flamingo laajennuksen, (Helsingin) Hakaniemen hotellin, Lappland Hotelsin sekä mahdollisesti myös Ruskeasuolle kaavaillun hotellien myötä. Muualla seutukuntaan valmistuu ainoastaan uudistunut Hyvinkään Sveitsi. Jatkossa Helsingin monipuolinen festaritarjonta, joka vuosi suuremmaksi paisuva Slush, vuosittaiset urheilutapahtumat, sekä myös lisääntyvä kylpyläturismi mukaan tuovat varman tulovirran alueelle. Keväällä hotellein käyttöastetta tulee kasvattamaan taitoluistelun maailmanmestaruuskilpailut, jotka alustavan arvion mukaan tuovat alueelle noin 40–50 000 turistia.

Muualla seutukunnassa Espoon monipuolinen luonto Nuuksion kansallispuistoinen ei varsinaisesti tuo merkittävässä määrin matkailutuloja. Mm. kiinalaiset tuovat enemmän matkailijatuloja Lappiin kuin Helsingin seutukuntaan pl. Helsinki. Vastaavasti venäläiset käyttävät Vantaan kylpyläpalveluja ja Helsingin ostosmahdollisuuksia, mutta muuten tämä ryhmä vie ruplia pääasiassa lähinnä itärajalle. Samoin kehyskuntien kulttuurihistorialliset kohteet tulevat hyödynnettyä lähinnä päivämatkailijoiden muodossa. Pitkään on ollut tapetilla kuntien välinen yhteistyö, mutta ainakaan tällä hetkellä näytöt ovat varsin vähissä. Tosin Hyvinkää pyrkii selkeästi nostamaan profiiliaan edellä mainitun Sveitsi projektinsa myötä. Sveitsin sateenvarjon alle tulee mm. spa-hotelli, ravintoloita, kahviloita, elokuvateattereita, kylpylä, maauimala, sisäliikuntakeskus ja seikkailuliikuntapalveluita.

Helsingin sataman matkustajaliikenne vilkastuu entisestään Länsisataman uusitun terminaalin (45 miljoonan euron investointi) myötä. Tallinnan liikenne tulee olemaan kuluva- na kesänä parhaimmillaan 24 lähtö vuorokaudessa. Nykyisin yhä useammin laivaan astumisen syy ei olekaan lomamatkustus. Varsinkin Tallinnan ja Helsingin väliä kuljetaan työn perässä koko ajan enemmän ja enemmän. Yhä useammin lomamatkaaja on Kauko-Idästä lentokoneella Suomeen saapunut turisti. Tämä luonnollisesti tukee Helsingin ja Tallinnan kaksoiskaupunki ideologiaa. Toisaalta pääkaupunkiseudun matkailijatulojen kannalta tämä ei kenties ole niinkään toivottava suuntaus, sillä alueen matkailijatuloista valuu osa auttamatta Tallinnaan. Helsingin sataman markkinaosuus Manner-Suomen merisata-

mien matkustajaliikenteestä oli viime vuonna lähes 80 prosenttia ja yksilöidystä tavaraliikenteestä reilut neljännes. Kansainväliset risteilijämatkustajien tulovirta mara-alalle on ollut melko vaatimatonta.

Lentoliikenteen matkustajamäärät nousivat viime vuonna vuoteen 2015 verrattuna. Etenkin kv-matkustajilla kasvu oli varsin korkea, 5 prosenttia. Valtaosa matkustajista tulee reittilennoilta, sillä tilauslentoasiakkaiden osuus oli selkeästi alle kymmenen prosenttia (7 %). Vain 15 prosenttia matkustajista oli viime vuonna kotimaisia. Kenties yllättävää on että vaihtomatkustajien osuus ulkomaalaisista matkustajista (14 miljoonaa) oli ainoastaan reilut kaksi miljoonaa eli 15 %. Toisin sanoen kyseessä on ns. kova ydin, johon Finnair ja Visit Finland muutaman muun toimijan kanssa pyrkivät vaikuttamaan StopOver -strategian turvin. Toki StopOver kohdistuu nimenomaan aasialaisiin eli eniten tulovirtaa tuovaan kansanryhmään. Kuluvana vuonna lentomatkustajien määrä tulee hyvin todennäköisesti kasvamaan, sillä mm. A350-koneiden määrä on ja sitä myöten kenties Aasian yhteydet. Visit Finland on ollut näkyvästi läsnä mm. Aasiassa matkailumessutapahtumissa. Finnairkin nosti profiiliaan ja otti ensimmäisenä lentoyhtiönä Alipayn viralliseksi maksutavaksi Aasian lennoilla. Selkeästi aasialaisten matkustajien profiili on muuttumassa eläkeläisryhmistä nuoriin yksinmatkustajiin ja pareihin.

Laivamatkustuksella menee varsin hyvin, ja luvut ovat kasvaneet jo pidempään. Viime vuonna matkustajaliikenne kasvoi muutaman prosentin edellisvuodesta ja matkustajien vuosimäärä (n. 12 miljoonaa) oli enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Jo vuosia kasvu on tullut Tallinnan liikenteestä, kun Ruotsin matkat ovat jatkaneet laskua. Enää 20 prosenttia laivamatkustajista muodostuu Tukholman liikenteestä. Vastaavasti Tallinnan liikenteen osuus matkustajista on päälle 70 prosenttia. Viime vuonna kasvua toi osaltaan yhden aluksen lisäys Tallinnan välisellä reitillä. Matkailijoiden muille aloille tuoma ns. sivuvirta on merkittävä, sillä kolme neljäsosaa laivamatkustajista tekee ostoksia. Vastaavasti kaksi kolmasosaa käyttää ravintola ja kahvilapalveluja. Nähtäväksi jää miten Tallinnan risteilyille käy Viron viinaveron muutoksen myötä.

Helsingin anniskeluravintolat tulevat todennäköisesti hyötymään jossain määrin Viron alkoholiveron reippaasta kasvusta. Tosin ainakin yksi varustamo on nostanut esille Helsingin ja Riikan välisen laivayhteyden avaamisen. Tämän lisäksi maa on panostanut muutaman ”mega-alkon” myötä mm. suomalaisturisteihin. Pikaruokaravintolatoiminta kasvaa seutukunnassa vahvasti, joskin tulovista näyttää jakaantuvan erittäin epäsuhteisesti mm. suurten ketjujen kesken. Epassi on lisännyt lounasruokailulistoja aikaisemmasta, minkä myöten lounasruokailun tulot ovat laajentuneet aikaisemmasta useammalle toimijalle. Kauppa-keskuksiin on tullut omia ”ravintolamaailmoja” fast food tyyppisesti, ja toimijoina on jopa maan huippukokkeja kenties puoliksi ”kokeilumeiningillä”. Joka tapauksessa kuluttajien valinnanvara on lisääntynyt hyvinkin lyhyessä ajassa. Helsingissä on jopa suuren maailman tuntua, paitsi uusien muotiketjujen, niin myös ravintolatarjonnan osalta.

Logistiikan keskeisimmät alueet ovat Helsingin satama, Helsinki-Vantaan lentoasema ja Vantaan sekä Kuuma-alueen logistiikkaklusteri. Ulkomaankaupan arvosta lentorahdin osuus on noin kymmenen prosenttia, ja tämä koostuu lähes yksinomaan Helsinki-Vantaan lentokentän rahdista. Valtaosa ulkomaankaupasta (tonneissa) on merirahdista, ja tästä neljännes (12 milj. tonnia) kulkee Helsingin sataman kautta. Merirahdin merkitys on näin ol-

len seutukunnassa, Uudellamaalla ja koko maassa huomattava: Helsingin sataman tuonti kasvoi jonkin verran (+4 prosenttia) ja vienti taasen pysyi ennallaan. Kokonaistavaraliikenne kasvoi jo kolmatta vuotta peräkkäin. Näin ollen vaikka ulkomaankaupan arvo on Suomessa laskenut, on tonnimääräisesti Helsingin satamassa ollut jo muutaman vuoden kasvua. Yli 60 prosenttia liikenteestä on kumipyörä- ja vastaavasti noin 30 prosenttia konttiliikennettä. Sekä kumi- että konttiliikenteen tonnimäärä kasvoi. Autoja tuotiin viime vuonna 37 000, mikä on reilu viidennes vuotta aiempaa enemmän. Autotuonnissa Helsinki kilpailee vahvasti Hangon kanssa. Bulkki liikennettä, joka on pääasiassa Helenin kivihiiltä, oli viime vuonna noin miljoona tonnia. Kärjistäen kivihiilen tuonti muodostaa suhteellisen paljon, noin 8 prosenttia Helsingin sataman liikenteestä. On melko helppo ennakoida että kuluvana vuonna Helsingin sataman tavaraliikenne tulee jokseenkin kasvamaan, koska tavaroiden vienti ja ulkomaankauppa ylipäättään on alkanut elpymään. Helsingin sataman vienti on pärjännyt hyvin myös laskusuhdanteen ja nollakasvun aikaan.

Lidlin Järvenpään logistiikkakeskus valmistuu vasta 2018. Tällä hetkellä Inexin logistiikkakeskukset toimivat vielä Espoon Kilossa ja Sipoossa. Näillä näkymin toiminta siirtyy kokonaisuudessa Sipooseen vuonna 2018. Sen sijaan Stockmannin logistiikkakeskus Tuusulassa on toiminut vajaan vuoden verran. Paljon puhuvaa nykylogistiikan tehokkuudesta on yhtiön ilmoitus automaatiokeräilyn kymmenkertaisesta tehokkuudesta ihmistyövoimaan verrattuna. Jo aikaisemmin Stockmann ilmoitti että Tuusulaan ei rekrytoitu yhtiön ulkopuolelta. Merkittäviä logistiikkakeskuksia ovat Kuuma-alueella Keravan Sinebrychoff, Nurmijärven DB Schenker ja Mäntsälän Tokmanni. Näistä DB Schenker on huolintayritys, jonka liikevaihto muodostuu maantiekuljetuksista - ja laivarahdista. Huolintayrityksistä 80 prosenttia on ulkomaalaisomistuksessa. Kahden suurimman huolintayrityksen DB Schenkerin ja Kuehne+Nagel Oy:n yhteenlaskettu liikevaihto on noin 600 miljoonaa euroa. Näistä jälkimmäisellä on logistiikkakeskus Vantaan Tikkurilassa. Huolinnan liikevaihto on ollut loppuvuodessa kasvussa vientimäärien kasvun myötä.

Linja-autoliikenteessä julkisen liikenteen avaaminen kilpailulle sai aikaan aggressiivisen toimijan, Onnibussin tulon markkinoille 2012. Kuluttajat ovat hyötäneet edullisista yhteyksistä ja pidempien yhteyksien lisäksi yritys avasi viime vuonna yhteyden myös Uudenmaan sisälle välille Helsinki–Porvoo. VR:n reagointi hintojen alennuksineen on tuonut kuluttajille ennennäkemättömän edulliset hinnat etenkin kaukoyhteyksille. Näyttää siltä että pudotuspeli on käynnissä, sillä Onnibussi ilmoitti helmikuun alussa yt-neuvotteluiden alkamisesta.

HSL on laajentumassa sillä Siuntio, Tuusula ja mahdollisesti myös Järvenpää pyrkivät jäseniksi. Toiseenkin suuntaan on vetoa, sillä Hyvinkään kaupunki irtisanoi sopimuksensa lippuyhteistyöstä vuoden alusta alkaen. Siuntion jäsenyyspyrkimykseen pitkälti vaikutti liikenne- ja viestintäministeriön päätös lopettaa Siuntion junaliikenne. Näyttää siltä että HSL-jäsenyyden myötä osa junaliikenteestä jatkaa muuttumattomana. Em. kuntien HSL:lle maksamat korvaukset ovat huomattavat. Mm. Tuusula tulee maksamaan jäsenyydestään kolme miljoonaa euroa vuodessa ja Siuntio 700 000 euroa. Tällä hetkellä spekuloidaan, mikä on Järvenpään ratkaisu liittymisen osalta. Tämän tapaiset päätökset ovat aluetaloudellisesti varsin merkittäviä. Hyvät yhteydet työpaikkakeskeittymiin kohtuukustannuksiin lisäävät kuntien houkuttelevuutta työikäisen väestön kotipaikkakuntana. Mahdolliset uudet liitokset astuvat voimaan vuonna 2018. Pelkästään maksa ja hyödy -sopimus kyseessä ei

kuitenkaan ole. Mm. Tuusulassa paljon kritiikkiä on aiheutunut etelä-tuusulalaisten liikenneyhteyksien heikentyminen liitoksen myötä.

Startup -toiminnalla on alueella alueelle merkittävää nostetta. Pohjoismaiden suurimassa startupien yhteisössä, Startup Marian tiloissa toimii nyt yli 60 yritystä. Mariasta on ilmoitettu, että tilojen lopullisen remontoinnin jälkeen toiminta laajenee jopa muutamaa sataan yritykseen. Tiloissa toimii kuusi pääomasijoitusyritystä, joiden rahastoissa on yli 300 miljoonaa riskirahaa. Tämä on todennäköisesti kiihdyttämötoiminnan osalta Pohjoismaiden suurin pääomapotti. Toisin kuin perinteisessä kiihdyttämötoiminnassa, yritykset toimivat tiloissa verrattain pitkään, yhdestä kolmeen vuotta jonka jälkeen parhaimmat pystyvät ponnistamaan maailmalle. Startup Marian onnistumista mitataan pidemmän päälle sillä: 1. miten moni yritys pystyy kasvamaan sieltä ulos, 2. miten niiden liikevaihto ja henkilöstömäärä kehittyvät; sekä 3. mikä on yritysten kasvupotentiaali.

GE Healthcaren Startup Villagessa (Vallila) toimii yli 30 terveysteknologian startupia, ja vastikään siellä on alittanut kymmenkunta energia-alan startup yritystä. Espoossa suurin yhteisö on Aalto-yliopiston kampuksen yhteydessä hyvinvointi- ja terveysteknologiaan keskittynyt Vertical -kiihdyttämö, jossa toimii noin 50 startupia. Vastaavasti Helsinki Business Hubin kautta tuli pääkaupunkiseudulle uusia työpaikkoja syntyi yli 200 kappaletta ja erilaisia yrityspilotteja aloitettiin 19. Helsinki Business Hub on profiloitunut erityisesti korkean jalostusasteen yritysten saamisesta alueelle.

Pienempiä määriä startuppeja toimii esimerkiksi yhteistyötiloissa, kuten Hub13 ja Technopolis UMA. Helsingin seudusta on tullut kiinnostava alue erilaisille pilottihankkeille. Hyvä esimerkki on Zalando, joka avasi Helsinkiin teknologiakeskuksensa.

Samoin startup -tiloja avaavat useat yritykset, kuten Nokia pääkonttorinsa naapurissa Espoon Karaportissa. Myös erityisesti pankkisektorilla on ollut jo jonkin aikaa yrityksen omia, ydintoiminnasta eriytettyjä varsin itsenäisesti toimivia startup -kokoonpanoja. Startup Marian tapaan, myös näissä kesto on ollut pidempi kuin perinteisessä kiihdyttämöohjelmissa.

Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät

Helsingin seutukunnan henkilöstön (~työllisten) määrä on ollut yhtämittaisessa kasvussa jo vuoden 2014 viimeisestä kvartaalista saakka. Työllisyysasteesta ei ole saatavilla seutukuntakohtaisia tietoja, mutta on hyvin todennäköistä että se ylittää Uudenmaan luvun. On tosin syytä ottaa huomioon että sekä työikäinen kantaväestö että työikäinen nettosiirtolaisuus kasvaa vuosittain usealla tuhannella, mikä taas aiheuttaa haasteen korkealle työllisyysasteelle.

Joka tapauksessa henkilöstön (~työllisten) kasvu tapahtuu varsin laajalla toimialarintamalla, mikä osoittaa että alueen kasvu ei ole muutaman palvelualan varassa, niin kuin niin useana aikaisempina vuotena. ”Uudenmaan työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät” -osiossa on melko seikkaperäisesti nostettu esille työvoiman kysyntä- ja lähitulevaisuuden osaamistarpeita. Nämä varsin seikkaperäisesti kuvaavat myös Helsingin seutukunnan työmarkkinatilannetta kysynnän näkymästä. Kenties näin ollen tässä osiossa on tarpeen tarkastella helmikuun Ammattibarometrin tuloksia pääkaupunkiseudun ja muun Helsingin seutukunnan osalta.

Alueen elinkeinorakenne on paitsi Uudenmaan seutukunnista palveluvaltais, niin työpaikkojen luonne on varsin korkeateknologiapainotteinen. Tämän myötä yrityksissä avautuvissa paikoissa TE-toimiston rooli rekrytointiprosessissa on joissakin työtehtävissä jopa marginaalinen. Uudenmaan osiossa aiemmin esiin nostettu työvoiman kysyntä tiettyjen toimialojen osalta pätee varsin pitkälti myös Helsingin seutukuntaan.

Työllisten määrä on Helsingin seudulla kehittynyt seuraavasti:

Kaikki toimialat: kasvua yhdeksän perättäistä kvartaalia Q4/2014→Q4/2016

Teollisuus: kvartaalitarkastelulla laskua ja nousua kuluvan vuoden aikana

Rakentaminen: kahdeksan perättäistä (2015–2016) kvartaalia kasvua. Vuoden 2016 kasvu ka. 3,2 prosenttia

Matkailu- ja ravitsemustoiminta: neljä perättäistä kvartaalia (2016) kasvua. Vuoden 2016 kasvu ka. 2,7 prosenttia

Kauppa: Lähes nollakasvua kaikkina kvartaaleina vuonna 2016. Vuodet 2013–2015 vahvasti negatiivisia kaikkina kvartaaleina

Informaatio ja viestintä: välillä 2014–2016 henkilöstön määrä kasvanut kaikkina (12) kvartaaleina

Liike-elämän palvelut: henkilöstön määrä kasvanut 11 kvartaalia peräjälkeen (q2/2014 eteenpäin). Kuluvan vuoden ka. kasvuprosentti 6,5

Työttömyyden määrän ja rakenteen näkymät

Työttömyys seutukunnassa laskenut jo viisi perättäistä kuukautta. Helmikuussa työttömiä työnhakijoita oli noin 83 700 eli noin seitsemän prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Nuorten työttömyys laskenut neljä perättäistä kuukautta. Helmikuun lopussa työttömiä nuoria noin 8 000 eli 14 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömyys kääntyi helmikuussa 2017 laskuun ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2012. Yli 12 kuukautta yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli helmikuun lopussa noin 34 400 eli neljä prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Työttömyys jakautui helmikuun lopussa koulutusasteittain: alempi perusaste (5 %), ylempi perusaste (20 %), keskiaste (40 %), alin korkea-aste (7 %), alempi kk. aste (9 %), ylempi kk. aste (11 %), tutkijakouluaste (1 %) ja koulutusaste tuntematon (7 %).

Korkeimmat työttömyysasteet:

Helsinki 11,7 %

Lohja 11,4 %

Vantaa 11,3 %

Karkkila 10,9 %

Mitä kuluvan vuoden aikana työttömyyden osalta? Työttömyyden lasku jatkuu todennäköisesti kevään ajan ja koko loppuvuoden. Kesällä valmistuu kouluista paljon nuoria, tosin näyttää että kesätoita on paremmin tarjolla kuin vuotta aiemmin. Määräaikaiset työsuhteet katkeavat ja opettajia vapautuu edellisvuosien malliin työmarkkinoiden käytettäväksi ja etu-

päässä työ ja elinkeinotoimistojen listoille. Joka tapauksessa palvelualat ja rakentaminen vetävät hyvin ja näillä aloilla työn hyvillä referensseillä/kautta hyvillä opintokombinaatioilla yllättävänkin vaivatonta. SOTE-ala vetää edelleen, mutta pientä kitkatyöttömyyttä esiintyy, sillä toisen asteen oppilaitoksista valmistuu melko paljon työvoimaa. Kuitenkin! Kilpailu työpaikoista on edelleen kovaa. Joka vuosi Helsinkiin muuttaa 5000 työikäistä enemmän kuin täältä vastaavasti muuttaa pois.

Ohjelmistoala työllistää jatkossakin. Iso kysymysmerkki miten startti plus palvelu kiinnostaa uusia yrittäjiä.

Raaseporin seutukunta

Hanko, Inkoo, Raasepori

Raaseporin seutukunnassa asui vuoden 2016 lopussa 42 328 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 482 henkilöä. Vuoden 2016 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 278.

Raaseporin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Raaseporin seutukunnassa oli vuonna 2013 noin 15 700 työpaikkaa. Tämä on 2 % Uudenmaan työpaikoista. Hankolaiset (84 %) ja raaseporilaiset (75 %) käyvät pitkälti töissä omisissa kunnissaan. Inkoolaisista käy kotikunnassa töissä 65 %. Inkoolaiset sukkuloivat eniten pääkaupunkiseudulle.

Raaseporin seutukunnan elinkeinorakenne nojautuu vahvasti teollisuuteen. Yksityisen sektorin työllisistä vuonna 2013 teollisuuden osuus oli selkeästi suurin 24 %, tukku- ja vähittäiskaupan osuus oli 17 %, rakentamisen sekä logistiikan 11 % sekä liike-elämän palveluiden osuus oli 14 %. Työllisti 8 % ja matkailu- ja ravintolapalvelut 5 %. Liikevaihdollisesti sekä teollisuuden (35 %) että kaupan (25 %) osuus oli työllistävää vaikutusta suurempi. Alkutuotannon osuus työllistäjänä oli vuonna 2012 viisi prosenttia ja vastaavasti yritysten liikevaihdosta kolme prosenttia.

Länsi-Uudenmaan matkailuyhteistyö olisi ehdottomasti seikka johon alueella tulisi panostaa. Etelä-Suomen kaunein rannikko Hangossa, Uudenmaan kalarikas Lohjan järvi, monipuoliset urheilumahdollisuudet (kisakylä, kisakallio), Tammisaaren vanhakaupunki, Lohjan tytyrinkaivos, sekä mm. uniikit ruukkialueet (Billnäs ja Fiskars) olisivat etenkin ulkomaalaisille monella tavalla uniikkeja kohteita. Mm. opaspalveluja, kalaoppaita, ravintoloiden määrän lisäämistä ylipäättään kesäkauden yli tulisi tavalla tai toisella olla jatkossa tar-

jolla, etenkin kun sekä aasialaiset ja ruplan vahvistumisen myötä venäläiset tekevät taas todennäköisesti paluuta Suomeen.

Nykyisellä hotellikapasiteetilla tulovirta rajoittuu pitkälti päiväreissaajiin ja kausimatkalijoihin. Etenkin Hangossa ja Lohjan järvellä ns. kakkosasuntojen määrä on varsin korkea. Näyttää siltä että Tammisaaressa tilanne on muuttumassa samanlaiseksi.

Väestö vanhenee Länsi-Uudellamaalla nopeammin kuin muualla. On syytä huomioda että tämä ei automaattisesti tarkoita pelkästään terveydenhuoltomenojen kasvua, mutta myös veropohjan pientymistä. Työpaikkoja täytyy saada luotua lisää, jotta veropohja saadaan pidettyä kohtuutasolla. Tällä hetkellä tilanne on että nuori polvi muuttaa pois kasvukeskuksiin, etenkin pääkaupunkiseudulle parempien työmahdollisuuksien perässä.

Raaseporin tulevaisuuden vahvuus tulee ehdottomasti olemaan Koverharin myötä entisestään kasvava sataman logistiikkaklusteri. Hangon satama on lähinnä Manner-Eurooppaa sijaitseva satama Suomessa, joka on lähes jäätön läpi vuoden. Se on viime vuosina muodostunut yhä tärkeämmäksi osaksi ulkomaankauppaa harjoittavien yritysten logistista ketjua laajalla myös Uudenmaan ulkopuolella. Satama on erikoistunut autojen, konttien, paperin ja trailereiden käsittelyyn. Nykyään eniten kasvaa kumipyöräliikenne. Suomeen tuotavat autot tuodaan pääasiassa Hangon sataman kautta. Tosin Helsingin sataman osuus on kasvamassa.

Tänä päivänä Hangon satama kuuluu Suomen merkittävimpien satamien joukkoon (yli 40 säännöllistä linjaliikenneyhteyttä viikossa).

Satama on käyttökatteella mitattuna Suomen viidenneksi kannattavin satama. Tavaravolyymi jakautuu melko tasan tuonnin ja viennin kesken. Venäjän transitioliikenteen jyrkkä väheneminen on pystytty hyvin kompensoimaan mm. autojen tuonnilla Suomeen. Öljyn hinnan ollessa korkealla katsottiin että yksi Hangon sataman vahvuuksista tulisi jatkossa olemaan nimenomaan rikkidirektiivin myötä sataman Hangon saama kilpailuetu muihin Suomen satamiin nähden. Öljyn hinnan laskusta huolimatta Hangon volyymit ovat kuitenkin jatkaneet kasvua. Hangon Satama on Suomen eteläisin satama, josta on nopea yhteys Keski-Eurooppaan, kaikkialle Suomeen ja Venäjälle. Perinteisesti Hangon Satama on erikoistunut metsäteollisuuden tuotteiden vientiin ja autojen tuontiin – nykyään eniten kasvaa kumipyöräliikenne. Hangon Satama toimii tehokkaasti ja turvallisesti myös talvisaikaan.

Logistiikan osalta suurimmat ongelmat alueella ovat Valtatie 25:n ruuhkaisuus sekä sähköistämätön junayhteys Hyvinkäälle. Hangosta Raaseporin, Lohjan, Vihdin kautta Hyvinkäälle ja sieltä edelleen Mäntsälään johtava valtatie 25 on Uudenmaan uloin valtatie. Tämä yhdistyy Porvooseen johtavaan kantatie 55:en. Valtatie 25 on mutkainen päätie, joka on erittäin tärkeä sataman rekkakuljetuksille. Ohituspaikkojen määrä on tällä hetkellä tiellä varsin rajallinen ja satamasta kulkevat rekat aiheuttavat jo nyt suuren tukkeen muulle liikenteelle. Mikäli sataman kapasiteetti tai tavaramäärät kasvavat nykyisestä, on tilanne ilman korjauksia äärimmäisen hankala. Junaradan sähköistys edistäisi paitsi henkilöliikenteen kehittämistä, niin mahdollistaisi tulevaisuudessa mm. suorat yhteydet pääkaupunkiseudulle Hangosta ja Tammisaaresta ilman junanvaihtoa parantaen näin alueen houkuttelevuutta työpaikka- ja asuinalueena. Radan sähköistys olisi luonteva jatke mm. Kirkniemen ja Hangon välisellä osuudella toteutetuille investoinneille, jotka mahdollistivat enim-

millään 25 tonnin akselipainon junat ensimmäisenä Suomessa. Hangossa ja Raaseporissa kausimatkaileijoiden määrä on kasvussa ja tätä pidetään yhtenä merkittävänä tulolähteenä myös jatkossa. Jopa Helsingin ydinkeskustan hintaiset uudet Hangon Regatta Span asunnot ovat menneet hyvin kaupaksi ja kummastakin em. kunnasta ostetaan tällä hetkellä asuntoja kesä- ja viikonloppukäyttöön. Teollisuudella on alueella hyvin voimakas perinne ja yrittäjien keskuudessa koetaan ongelmalliseksi että Uusimaa kuuluu osaksi tukialue III:a, jossa tukitasot ovat maan alhaisimmat. Väestötiheyden, BKT:en, työttömyysasteen sekä tiettyjen maantieteellisten erityispiirteiden myötä Raaseporin seutukunta Lohjan ja Siuntion kanssa toimivat hyvinkin samanlaisessa toimintaympäristössä kuin useat alueet Uudenmaan ulkopuolella, joissa kehittämisavustusten taso on korkeampi. Näin ollen alueen kilpailukyky kärsii selkeästi, etenkin vientiä harjoittavien yritysten osalta.

Alueen merkittävin lähitulevaisuuden infraprojekti ja siihen koplatu uusien asuntojen rakentaminen toteutuu, jos Espoo-Lohja-Salo-välin oikorata eli niin sanottu tunnin juna rakennetaan. Lohjalla junaradan asema sijoittuisi Lempolaan, johon Lohja on sitoutunut radan toteutuessa kaavoittamaan kokonaan uuden 10 000 asukkaan kaupunginosan työpaikka-alueineen. Tätä varten tarvitaan uusi liikenneverkko ja kunnallistekniikka. Uudenmaan (maakunta)liitto meneillään olevassa maakuntakaavan valmistelussa huomioidaan myös tunnin juna -hanke. Matka Lempolasta Helsinkiin kestäisi oikoradalla 26 minuuttia. Inkoon hiilivoimalan purku ei ole edelleenkään edennyt sitten lokakuun jolloin Fortum Power & Heat Oy jätti purkulupahakemuksen. Kun projekti pääsee alkuun, tulee tämä työllistämään eri tehtäviin kymmeniä jopa toistasataa työntekijää.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yritysneuvonnassa käyneiden määrät ovat Länsi-Uudellamaalla huomattavassa kasvussa, mm. Vastaavasti Raaseporissa luku vuodessa kolminkertaistui. Uusyrityskeskus Novagon mukaan Startti Plus palvelu koettiin uusien yrittäjien keskuudessa varsin hyödylliseksi. Tuettu konsultointi koettiin yritystoiminnan alkuvaiheessa erittäin hyödylliseksi, liiketoiminnan kehittämisen, markkinoinnin ja jopa rekrytoinnin kannalta.

Näyttää siltä että viime vuosi oli lähes kaikilla päätoimialoilla parempi kuin vuotta aiemmin. Toisin kuin muualla Uudellamaalla, paikallinen metalliala on hyötynyt Turun telakan laivatilauksista. Kemianteollisuusklusterin tilauskanta on ollut kasvussa. Ylipäättään teollisuuden tilauskanta on kasvussa viennin elpymisestä johtuen. Tämä näkyy myös teollisissa investoinneissa, jotka ovat viime vuonna lisääntyneet. Rakentaminen on elpymässä. Kerrostaloasuntoja rakennetaan useilla paikkakunnilla. Palvelualalla ja kaupassa on jonkin verran kasvua. Mm. Lohjalla Anttilan liiketila ei ennättänyt kauaa olla tyhjillään kun Tokmanin avasi liikkeensä Anttilan tiloihin. Lisäksi Suur-Seudun osuuskaupalla on aikomus rakentaa Lohjan Saukkolaan liikkeen. Toisaalta mm. Melban kauppakeskuksen tilanne on vielä täysin auki. Tuorein arvio Suur Seudun osuuspankin taholta on että kauppakeskus avautuu vasta vuonna 2019. Lohjalla on paljon liiketiloja tyhjillään, eikä katukuvasta kyllä mitenkään paista että Länsi-Uudellamaalla olisi korkeasuhdanne. Lähinnä tilanne on että ollaan matkalla kohti normaalia, mutta edelleenkin kirittävää on.

Hangon Sataman tavaraliikenteen määrä vuonna 2016 nousi uuteen sataman ennätykseen ja päättyi 4,74 miljoonaan tonniin. Tämä on 16 % enemmän kuin edellisvuonna. Aluk- sia kävi Hangon Satamassa vuoden aikana vajaat 2 000 kappaletta. Vastaava luku vuon- na 2015 oli reilut 1700. Sekä tuonti että vienti kasvoi vuonna 2016 ja varsinkin vienti piristyi loppuvuotta kohti. Ainoa tuoteryhmä, missä oli lievä lasku, oli tuontiautoissa, joiden mää- räksi tuli n. 81 000 kappaletta vuoden 2016 aikana.

Hangon vapaasataman autologistiikkayritykset ovatkin näin ollen viime vuoden aika- na lisänneet resursseja kumipyöräkuljetusten kasvaessa. Sataman kannalta huono uuti- nen oli että Stevenan suurin asiakas Svenska Orient Linien -varustamo lopetti liikennöinnin Hangon sataman ja Rostockin välillä vuoden 2017 alussa. Varustamo oli Stevenan suurin asiakas Hangossa ja Stevena joutuu aloittamaan henkilöstön kanssa neuvottelut toimin- nan jatkosta. Stevenalla on Hangossa 19 kokoaikaista työntekijää ja 10 tilapäistä työnteki- jää. Stevena toivoo löytävänsä uusia asiakkaita mm. Koverharin liikenteestä. Myös varas- toterminaalia Hangossa pyörittävä Farocon Oy on asetettu helmikuussa konkurssiin Län- si-Uudenmaan käräjäoikeudessa. Henkilöstövähennyksistä ei ole vielä tietoa. Myös logis- tiikkayhtiö Victor Ek kärsii taloudellisesti Svenska Orient Linienin lopetuspäätöksestä. Ajoin- tus osui yhtiön kannalta varsin hankalaan aikaan, sillä Viktor Ek on vastikään investoinut uuteen logistiikkahalliin. Ilmeisesti Finnlines tulee ottamaan jatkossa suurimman osan las- teista, joita Svenska Orient Linien kuljetti. Tämän myötä Finnlines saattaa palkata uusia työntekijöitä. Todennäköisesti Stevenan, Viktor Ekin ja Faroconin henkilövähennykset tu- levat kuitenkin ylittämään 20–30 henkilöllä Finnlinesin rekrytoinnit.

Elokuussa 2016 suunniteltiin, että Hangon toisesta, Koverharin satamasta, olisi tarkoi- tus kuluvan vuoden kesästä lähtien varastoida ja viedä merelle Nord Stream 2 maakaasun siirtoon valmistettua teräsputkea yhteensä 350 kilometriä. Projektin arvioitiin silloin työllis- tävän sata ihmistä muutaman lähivuoden. Projekti ei ainakaan Hangon kannalta ole eden- nyt toivotulla tavalla. Kaupunki osti keskustan ulkopuolella sijaitsevan sataman terästeh- taan konkurssipesältä kaksi vuotta sitten. Kaupunki on vuokrannut satamasta kaikkiaan 8 hehtaarin alueen Hangon satamalle Oy:lle neljäksi vuodeksi

Länsi-Uudellamaalla on terveys- ja sosiaalialalla käynnissä neljä projektia. Muuallakin Suomessa toimintaansa laajentanut Esperio on parhaillaan rakentamassa hoivakotia Inkoo- seen. Hoivakotiin tulee 15 tehostetun tuen hoivapaikkaa ja 5 hoivapaikkaa asiakkaille, jot- ka tarvitsevat vähemmän tukea. Hoivakoti työllistää yrityksen ilmoituksen mukaan noin 30 henkilöä.

Hanko on aloittanut marraskuun 2016 alussa yhteistyön hoivayhtiö Impact Caren kans- sa sairaalahoidosta kotiutuvien potilaiden kuntoutuksessa. Hoivapäiviä sairaalassa voi- daan vähentää, kun hoitohenkilökunta auttaa kotiutettavaa potilasta kotona arkeen pa- laamisessa.

Attendo on valittu Hangon kaupungin terveystalouden toteuttajaksi. Attendo on tuotta- nut Hangolle lääkäripalveluja jo aiemmin ja nykyiset työntekijät jatkavat tehtävissään. Uusi sopimus tulee voimaan joulukuun 2016 alussa. Tarjouskilpailussa edellytettiin, että palve- lut pysyvät nykyisen tasoisina.

Perusteilla oleva kiinteistösijoitusyhtiö Osra on ostanut Raaseporin Karjaalla sijaitsevan Meltolan sairaalakiinteistön. Nyt tiloissa toimii vastaanottokeskus, jota ollaan sulkemassa.

Lohjan suunnitelmat järjestää asuntomessut Hiidensalmessa vuonna 2021 näyttää osoittautuvan varsin haasteelliseksi. Päätös asuntomessuhakemuksen jättämisestä vietään kaupunginvaltuustoon kuluvan kevään aikana. Alueen kaavamuutoksen valmistelua ei vielä ole tehty. Toteutuessaan alueelle rakennettaisiin asuinalue 2 600 hengelle. Uusia asuntoja rakennetaan edellisvuosien tapaan usealla paikkakunnalla Länsi-Uudellamaalla. Yksittäiset projektit ovat kokoluokaltaan kuitenkin melko pieniä, joten yllä oleva asuntomessuprojekti olisi rakennusosalalla aluetaloudellisesti huomattava.

Alueella uskotaan että Länsi-Uudenmaan alueen kiinnostavuus uusien elinkeinomahdollisuuksien ja työpaikkojen kannalta nopeiden tietoliikenneyhteyksien myötä. Tätä strategiaa tukee viime vuoden joulukuussa allekirjoitettu sopimus Suomen ja Saksan välisestä C-Lion1 -merikaapelin Hankoon rantautuvan liittymän rakentamisesta. Hangon ja Raaseporin alueen yritysten ja kuntien tavoitteena on muodostaa alueesta merkittävä kansainvälisen tietoliikenteen solmupiste Frankfurtin, Tukholman ja Helsingin rinnalle. Hankkeessa on mukana em. kaupunkien mm. paikallisia yrityksiä.

Alueella on meneillään kaksi merkittävää teollista investointia. Toinen on Metsä Woodin Lohjan Kerto-tehtaan tuotantolinjojen uudistus. Investoinnin ansiosta tehtaan tuotantokapasiteetti kasvaa 30 prosenttia nykyiseen 120 000 kuutioon kertopuuta vuodessa kuluvana vuonna. Kuten usein on tapana, Lohjallakin automaation lisääntyminen tulee pienentämään työntekijämäärää määrää. Lohjan investointi on osa yrityksen isoa 100 miljoonan euron investointia. Toinen merkittävä teollinen investointi on menossa Hangossa, sillä Orionin tytäryhtiö, lääkeaineita valmistava Fermion, on parhaillaan rakentamassa 30 miljoonan euron uutta tuotantolaitosta. Investoinnin myötä tehtaan vanhin tuotantoyksikkö ajetaan asteittain alas. Orionin ilmoituksen mukaan uusi tuotantolaitos on valmis vuonna 2018.

Meneillään oleva liikenteen murros on aktivoinut länsi-uusimaalaiset Hangon, Tammiisaaren, Karjaan, taksiyhtiöt yhteistoiminnan tiivistämiseen yhdessä Porvoon ja Loviisan taksiyhtiöiden kanssa. Nämä ovat perustaneet Taxi Uusimaa Nyland -nimisen taksiyhtiön. Uudella yhtiöllä on yhteensä 160 autoa.

Inkoossa suunnitellaan noin kymmenen yritystontin kaavoittamista Inkooporttiin, kantatie 51:n varteen. Kaavaehdotus tulee näillä näkymin kunnanvaltuuston käsittelyyn vasta kuluvan vuoden syksyllä 2017.

Kunnat yhä enemmän ulkoistavat IT-palveluitaan. Myös Inkoo on siirtynyt tähän malliin, tosin palveluntarjoaja on täysin kuntaomisteinen Kuntien Tiera. IT palvelukokonaisuus siirtyy vastedes Kuntien Tieran hallinnoimaksi

Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät

Hangon satamassa tulee lähitulevaisuudessa mahdollisesti tulossa irtisanomisja ja mahdollisesti korvaavia rekrytointeja. Todennäköisesti kuluvan vuoden osalta työpaikkojen nettomäärä laskee 20–30 hengellä.

Toisaalta tuontiautojen kasvavien volyymien myötä vapaasataman kolmesta autologistiikan toimijasta SE Mäkinen Logistics on jo ilmoittanut rekrytoivansa lisää työntekijöistä. Myös Uttera ja Assistor ovat jo aiemmin lisänneet työntekijöiden määrää eivätkä yritykset ole poistaneet mahdollisuutta lisärekrytointien suhteen.

Ahtaajia ja varastotyöntekijöiden paikkoja kyllä tulee aukeamaan, mutta samalla heitä tulee irtisanotuiksi. Varsinaista rekrytointibuumia ei kuluvana vuonna tule toteutumaan.

Korjausrakentamista on kuluvanakin vuonna Länsi-Uudellamaalla todennäköisesti viime vuoden tapaan. Uudisrakentamisen osalta ei ole ainakaan mainittavaa piristymistä, vaan todennäköisesti alueella liikutaan samalla tasolla kuin edellisvuonna. Ns. tunnin rata ja asuntomessut tulevat lisäämään rakentamisen määrää ja rekrytointeja huomattavasti, ja ammattitaitoisen työvoiman kysyntä kasvaisi korkeammaksi kuin kertaakaan finanssi-kriisin jälkeisenä ajanjaksona.

Kaupan alalla Länsi-Uudellamaalla viimeaikainen kehitys on ollut jokseenkin heikkoa. Keskon yt-neuvottelujen tuloksena Lohjalta lakkautettiin yksi Siwa. Lisäksi Kilpailu- ja kulluttajaviraston määräyksestä johtuen kaksi Siwaa on edelleen pakkomyyntilistalla.

Vastaavasti mitään uutiskynnyksen ylittäviä myyjien paikkoja ei myöskään suurissa määrin tule lisää, etenkin kun mm. kauppakeskus Melban rakentamisesta uhkaa tulla ns. ikuisuusprojekti.

Teolliset investoinnit eivät ole näkyneet teollisina lisärekrytointeina. Päinvastoin, niin kuin Metsä Woodin investoinnissa näyttää käyvän. Rakennusosalalla eivät rekrytointitarpeet tule kuluvan vuoden aikana juurikaan muuttumaan. Tällä hetkellä Metsä Woodin ja Fermionin investoinnit toki näkyvät rakennusalan työvoiman tarpeessa.

Nord Streamin projekti aiheuttaisi toteutuessaan logistiikka-alan suurekrytinnin, mutta projektin osalta ei ole edistystä Koverharin osalta tapahtunut.

Hangan Vapaasatamassa toimiva perheyritys SE Mäkinen Logistics on laajentamassa toimintaansa ja on palkannut lisää työntekijöitä. Alkuvuoden 2017 aikana yritys on palkannut 15 työntekijää autojen varustelu-, varastointi- ja siirtotehtäviin. Alkutuotannon osuus työllisistä oli kolme prosenttia.

Työttömyyden määrän ja rakenteen näkymät

Työttömyys seutukunnassa on laskenut yhtäjaksoisesti jo helmikuusta 2016 lähtien. Tällä hetkellä työttömiä on 2 035 mikä on 14 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vastaavasti pitkäaikaistyöttömiä on 828 mikä on kahdeksan prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömyyskin on jo laskenut neljä perättäistä kuukautta. Alueella on selkeästi pystytty tuoman uutta elinvoimaista yritystoimintaa, mikä on työllistänyt alueen työttömiäkin. Seutukunta on kenties paras esimerkki siitä, että erittäin hankalasta työmarkkinatilanteesta ja stagnaatiosta voi ponnistaa eteenpäin, kun vaan uskotaan omaan tekemiseen ja pyritään löytämään ”niitä paljon peräänkuulutettuja omia vahvuuksiaan”. Turismi, kauppa ja vahva satamaklusteri ovat varmaan ainakin merkittävimpien tekijöiden joukossa, joiden myötä alueen tuotantoa on pystytty vahvistamaan, energiasektorin investointien myötä. Helmikuussa työttömiä työnhakijoita oli noin 2035 eli noin 14 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömyys on laskenut yhtäjaksoisesti helmikuusta 2016 lähtien. Pitkäaikaistyöttömyys kääntyi laskuun marraskuussa 2016 ja helmikuussa yli 12 kuukautta työttömänä olleita oli 827 kappaletta. Toki luvut eivät oikeuta hurraa-huutoihin, mutta kehitys on melko lyhyessä ajassa ollut sängen hyvää.

Työttömyys jakautui helmikuun lopussa koulutusasteittain: alempi perusaste (9 %), ylempi perusaste (25 %), keskiaste (44 %), alin korkea-aste (7 %), alempi kk. aste (5 %), ylempi kk. aste (4 %), tutkijakouluaste (0 %) ja koulutusaste tuntematon (5 %)

Työttömien profiilista käy ilmi että työttömyys koskettaa enemmän ns. ”sinikaulusväkeä kuin Helsingin seutukunnassa.

Työttömyysasteet:

Hanko 11,2 %

Inkoo 8,6 %

Raasepori 10,3 %

Työttömyyden lasku jatkuu kevään ajan ja samoin koko loppuvuoden. Kesällä valmistuu nuoria paljon, mutta toisin kuin pk-seudulla, avautuvien kesätyöpaikkojen määrää on vaikeampi arvioida. Joka tapauksessa palvelualat, kauppa ja turismi vetävät kesäajan hyvin. Näillä aloilla samoin kuin satamassa (mikäli tilanne siellä stabiloituu) työn saanti hyvillä referensseillä saattaa olla yllättävänkin vaivatonta. Alue on melko iäkästä ja SOTE-ala tarjoaa jatkossa paljon työmahdollisuuksia alan nuorille.

Porvoon seutukunta

Askola, Myrskylä, Pukkila, Porvoo, Sipoo

Porvoon seutukunnassa asui vuoden 2016 lopussa 59 125 henkilöä, Vuoden aikana kasvua oli 153 henkilöä. Vuoden 2016 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 968.

Porvoon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Porvoon seutukunnan elinkeinorakenne nojautuu vahvasti teollisuuteen. Yksityisen sektorin työllisistä vuonna 2014 teollisuuden osuus oli selkeästi noin 30 %. Tukku- ja vähittäiskaupan, rakentamisessa oli 15 %, rakentamisen sekä liike-elämän palveluiden osuus oli kaikissa noin 15 %. Logistiikka työllisti alle 10 % ja matkailu- ja ravintolapalvelut 5 %. Liikevaihdollisesti teollisuuden osuus oli todella suuri, 87 %. Tämä johtuu lähes yksinomaan Kilpilahden kemianteollisuusklusterista. Matkailun kerrannaisvaikutukset muille aloille (vähittäis- ja tukkukauppa, elintarviketuotanto/maatalous, huoltamot ja korjaamot, sekä sähkö-, vesi- ja kaasuhuolto) ovat niin merkittävät, että em. prosen-

tuaalinen osuus ei juurikaan anna mitään informaatioarvoa elinkeinon aluetaloudellisesti merkityksestä.

Porvoon seutukunnan elinkeinoelämän tulevaisuuden kulmakiviä tulee jatkossa olemaan hyvin suurella todennäköisyydellä Porvoon Kilpilahdella kemianteollisuuden ympärille kehittyvä bioteollisuusklusteri, seutukunnan rakentaminen sekä yhä kasvavassa määrin matkailu. Yksistään väestön ikärakenteen perusteella voidaan aiheellisesti ennakoida että hoiva tulee työllistämään paljon. Kasvua tulee todennäköisesti tapahtumaan viiden vuoden päästä ja tarve rekrytoinnille kasvaa kenties hyvinkin pian. Tässä vaiheessa on turha spekuloida, tuleeko kasvu julkisen vai yksityisen vai kolmannen sektorin kautta ei lienee tarkoituksenmukaistakaan. Suuri haaste tulevaisuudessa tulee olemaan, pystytäänkö alueelle jatkossakin ylläpitämään koulutetun työikäisen väestön säilymistä alueella. Mm. koulutusohjelmien sisältö aluetaloudellisesti kasvavilla aloilla luo parhaan työkalun, jotta nuoret jatkavat työelämässä Itä-Uudellamaalla myös jatkossa. Tälläkin hetkellä Haaga-Helian (Porvoon kampus) ammattikorkeakoulu tarjoaa kaksi erillistä turismiin suuntautuvaa koulutuslinjaa joten päällisin puoli paletti ja tulevaisuuden osaamistarpeet tiedostetaan.

Porvoon Kilpilahden satama (Sköldvik) on tonnimääräisesti Suomen suurin satama. Vaikkakin öljynjalostuksen tuotteiden vienti on käytännössä keskittynyt Porvooseen, on sataman tuonti vientiäkin suurempi. Venäjän raakaöljy kulkee meriteitse pääasiassa Primorskin öljysatamasta Koivistosta. Vastaavasti kaikki Suomen öljyjalostuksen tuotteet lähtevät maailmalle nimenomaan Sköldvikistä. Satama palvelee myös muiden Kilpilahden teollisuusalueen yritysten merikuljetustarpeita. Kemikaalien ja kaasun osuus kokonaisrahdistista on Tosin ainoastaan alle 10 %. Öljytuotteiden rahtimäärät eivät ole karsineet pitkittyneestä taantumasta, joskin vuoden 2015 kilpilahden seisokki näkyy selkeästi rahtimäärän laskuna. Muuten tonnimääräisesti vuosirahti on pyöreästi 22–23 miljoonan paikkeilla. Ainakaan lähitulevaisuudessa vienti tai tuontimäärissä tulee tuskin tapahtumaan muutosta.

Seutukunnassa on mahdollisuus saada merkittävästi kasvua matkailun osalta. Pieneksi kunnaksi, jossa majoituskapasiteetti on varsin rajallinen, alueella on pärjätty suhteellisen hyvin. Näyttää siltä että myös Porvoo on saanut osansa aasialaisten kasvavista määristä. Kaiken lisäksi alue on selkeästi pääkaupunkia enemmän jo vuosia pystynyt hyödyntämään risteilijämatkailijoiden suurta potentiaalia. Venäläiset ovat ruflan vahvistumisen myötä palaamassa Uudellemaalle, mistä itä-uusimaa on selkeästi saanut ”osansa”. Korkeasti koulutettujen työikäinen väestö on seutukunnassa 2010 -luvulla kasvanut vuositasolla 450–500 vuosivauhtia. Tätä voi pitää pienen seutukunnan osalta suhteellisen hyvänä kehityksenä. Tämän kehittäminen on jatkossakin ensi arvoisen tärkeää, sillä työvoimaa poistuu nimenomaan rutiinitöistä ja vastaavasti lisääntyy asiantuntijatyötehtävissä. Lisäksi useissa työtehtävissä työntekijöiden keski-ikä on varsin korkea, joten myös jatkossa alueella on monipuolisia työtehtäviä tarjolla.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Porvoon seutukunnan tammi-syyskuun 2016 liikevaihto oli kaksi prosenttia alemmalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Tämä johtui kehnosta alkuvuodesta, sillä tammi-huhtikuussa liikevaihto aleni 12 prosenttia vuotta aiempaan verrattuna. Vastaavasti ensimmäisen kvartaalin liikevaihto laski peräti päälle 14 prosenttia. Sen sijaan touko–syyskuun välisenä aikana liikevaihto laski ainoastaan yhtenä kuukautena, heinäkuussa. Porvoon liikevaihto oli vuonna 2015 varsin voimakkaassa laskussa, sillä jokaisena kvartaalina liikevaihto laski yli 20 prosenttia. On kuitenkin syytä huomata että alueen liikevaihto nousee ja laskee kemianteollisuuden mukana - näin ollen seutukunnan liikevaihto liikkuu lähes täysin öljyn ja kaasun maailmanmarkkinahinnan mukaan. Aukottoman lähestymistavan tarkastelu tulisi tehdä öljynjalostuksesta poistetun liikevaihdon laskennan kautta. Tästä ei kuitenkaan voi antaa muuta kuin arvioita, perustuen päätoimialojen tilauskantaan ja investointien kokonaissuuruuteen.

On hyvin todennäköistä, että mm. muutaman miljoonaluokan teollisten investointien, useiden rakennusprojektin ja matkailun hyvän vireen johdosta vuoden 2016 kokonaisliikevaihto onkin viime vuotta korkealla tasolla. Mikäli Länsirannan K-Citymarketin, Sipoon sillan rakentaminen ja alla mainitut uudisasuntotuotantoprojektit käynnistyvät kuluvan vuoden aikana, tulee alueen öljynjalostuksesta puhdistettu liikevaihto hyvinkin todennäköisesti kasvamaan.

Kilpilahden alue on Suomen merkittävimpiä kiertotalousklustereita, sillä Nesteen omalle tuotannolle sopimattomia tai vastaavasti öljynjalostuksessa syntyviä sivuvirtoja käytetään muiden yhtiöiden raaka-aineina. Kilpilahdessa toimivat kemianteollisuuden yhtiöt ovat hyvin vähän riippuvaisia Suomen suhdannetilanteesta, sillä tuotteet menevät lähes kauttaaltaan vientiin.

Seutukunnan merkittävimmät investoinnit ovat 2010 luvulla sijoittuneet Kilpilahdelle. Viime vuonna ja yhä meneillään oleva KED Oy:n (Kilpilahti Electricity Distribution) 40 miljoonan euron investointi sähkön siirtoverkon kapasiteetin ja huoltovarmuuden parantamiseksi. Vastaavasti muoviteollisuuden raaka-aineita tuottava Ashland Finland Oy investoi puoli miljoonaa euroa sovelluslaboratorioonsa. Lisäksi Neste Jacobs toimitti Borealikselle energian kulutukseen hiilivetyhäviön optimointiin säätöratkaisun. Kuluvana vuonna Borealis investoi 25 miljoonaa euroa kapasiteetinlaajennukseen Porvoossa. Investoinnilla lisätään vuosituotantokapasiteettia 65 000 tonnilla 220 000 tonniin vuoteen 2018 mennessä, jonka myötä yhtiön valmiudet vastata paremmin putki- ja erikoispakkausmarkkinoilla paranee sekä ja muovien toimittaminen Venäjän kasvaville markkinoille.

Porvoossa on rakentamisessa suhteellisen hyvin uudisrakentamista, varovaisen arvon mukaan tilanne näyttää paremmalta kuin vielä viime syksynä. Myös korjausrakentaminen on varsin korkealla tasolla, näin ollen näyttää siltä alan ammattimiesten ei välttämättä tarvitse lähteä työnhakuun esim. pääkaupunkiseudulle. Kuten niin yleisesti Uudellamaalla, myös Itä-uudellamaallakin uudisrakentamista jarruttaa kaavoitusprosessien hitaus. Neljä asuntotaloa rakennetaan paraillaan Toukovuoreen (yht. 120 asuntoa). Näistä arviolta puolet on aravavuokra-asuntoja. Joitakin muitakin hankkeita on toteutumassa todennäköisesti kuluvan vuoden puolella. Jo syksystä asti on ollut suunnitteilla kuusi kerrostaloa Taidetehaan viereen. Projektin olisi tarkoitus nytkähtää eteenpäin kuluvana keväänä, mutta ase-

makaava ei ilmeisesti vieläkään ole tullut lainvoimaiseksi. Myös Länsirannalle on suunnitella viidestä kuuteen kerrostaloa.

Kuluvana vuonna aloitetaan todennäköisesti rakentamaan Point Collegen oppilasrakennus rakennusleasing mallilla. Porvoossa Linnankosken Lukion jo alkaneen remontin kustannusarvio on 11 miljoonaa euroa. Rakenteilla on myös ns. Slottsgården-kortteli (kaksi rakenteilla olevaa kerrostaloa). Taloissa on kaikkiaan 68 asuntoa, ja niissä tulee vapaa-rahoitteisia vuokra-asuntoja. Jo aikaisemmin Porvoon 30 miljoonan euron ns. elinkaariprojekti on pitänyt merkittävästi yllä korjausrakentamista.

Yksi merkittävimmistä korjausrakentamisurakoista on Porvoon Näsissä keväällä alkava mittava kerrostalojen parvekeremontti. Yhdellä kertaa kunnostetaan noin 400 asunnon parvekkeet ja parkkitalo. Edellisen kerran saman taloyhtiön ja muita alueen asuntoja remontoitiin vuonna 2013 ja silloin peruskorjausten kustannukset olivat 20 miljoonaa euroa. Näsiin saatetaan lähitulevaisuudessa toteuttaa täydennysrakentamista.

Sipoon merkittävin rakennusprojekti tulee toteutuessaan olemaan Nikkilän ratasillan purkaminen ja vastaavasti uuden rakentaminen. Liikenneviraston on tarkoitus laittaa 7,5 miljoonan euron projekti käyntiin jo kuluvan vuoden aikana.

Sipoo saattaa lähitulevaisuudessa laajentua Pohjois-Paippisessa. Ensimmäinen osayleiskaavaaluonnos valmistui muutama kuukausi sitten joulukuussa. Alueelle on kaavailtu asuntoja jopa 1200 ihmiselle. Rakentaminen alueella ei kuitenkaan tule tapahtumaan ainakaan kuluvan vuoden aikana, sillä Sipoon maankäyttöjaosto on palauttanut kaavan uudelleen valmisteltavaksi.

Selkeästi suurin kaupan alan investointi käynnistyy ilmeisesti kuluvan vuoden aikana. Kesko usean vuoden kartoituksen jälkeen on päättänyt Citymarketin rakentamisesta Porvoonjoen Länsirannalle. Investoinnin arvo on merkittävä, yli 20 miljoonaa euroa. Kaupunginhallitus on jo esittänyt asemankaavan muuttamista rakentamisen mahdollistamiseksi. Kaupunginvaltuuston on määrä lopullisesti päättää asiasta kuluvan kevään aikana.

Viime vuonna voimakkaasti kasvanut automyynti tulee todennäköisesti jatkossakin kasvamaan ainakin Porvoossa tai ainakin kasvuun on uskoa. Autotalo Laakkonen on aloittanut Porvoon Kuninkaanportissa uudisrakennuksen rakennustyöt. Autoliike saa noin 1 200 neliötä myyntitilaa uusille autoille. Tilat valmistuvat elokuun 2017 loppuun mennessä. Kotitalousleasing lanseerattiin suurella volyymilla autokaupoissa viime vuonna. Laakkosella arvioidaan kotitalouksien leasingin merkityksen kasvusta jo kuluvana vuonna.

Porvoolainen veneenvalmistaja Wedmec Marine sai merkittävän nosteen liiketoiminnalleen, sillä Tanskan puolustusministeriö tilasi yritykseltä viisi arktisiin oloihin suunniteltua Serecraft venettä. Toimitusaika on kuluvan vuoden aikana. Juuri tämän tyyppistä tunnettavuuden kasvua pienet perheyrietykset tarvitsevat, vahvasti kilpailluilla toimialoilla. Saa nähdä näkykö tämä esimerkiksi siviilipuolen hankinnoissa.

Matkailu on Itä-Uudellamaalla todennäköisesti voimakkaimmin kasvavista toimialoista, ja alueen toimijat tekevät laajalla skaalalla yhteistyötä myös alueen ulkopuolisten kuntien kanssa sekä varsin aktiivisesti valtakunnallisen matkailun edistämiskeskus VisitFinlandin kanssa. Tutkimus- ja analysointikeskuksen Porvoota koskevan matkailuselvityksen mukaan kokonaismatkailutuloksen arvioidaan olevan välillä päälle 80 miljoonaa euroa. Tämä toki sisältää sekä matkailun välittömät ja välillisen vaikutukset. Matkailun kokonaistyyllisyys-

vaikutukset ovat peräti 570–590 henkilötyövuotta. Joskin tämä ei kokonaan jää verohyötynä Porvooseen, sillä Porvooseen pendelöidään matkailualan töihin myös muualta. Kuten muuallakin Uudellamaalla, matkailun peruspiirre, kausiluonteisuus, korostuu myös Itä-Uudellamaalla. Kesäsesongin aikaan alan työllisten määrä kasvaakin huomattavasti aiemmasta. Vastaavasti muina aikoina useat alalla toimivat joutuvat kenties etsimään töitä muilta toimialoilta. Myös Porvoossa on sisäistetty, että ulkomaalaisten tuoma tulovirta on lähes kolminkertainen kotimaisiin matkustajiin nähden. Tämä ei sisällä ulkomaalaisia reputyöntekijöitä, jotka tosin harvemmin majoittuvat keskustassa, vaan sen sijaan enemmän Kilpilahden alueen majoituspisteissä. Porvoon majoituskapasiteetti on varsin alhainen. VisiitPorvoon sivuilla on listattu ainoastaan seitsemän hotellia, ja näidenkin joukossa muutamman huoneen boutique-hotelleja. Lisäksi esim. Haikkoon majoittujat eivät välttämättä missään vaiheessa edes vieraile Porvoossa, sillä hotellissa järjestetään seminaareja/työmatkojen virkistyspäiviä esim. pääkaupunkiseudulta käsin.

Uusia yrityksiä alueelle toivotaan lisää, myös yritysalueiden kautta. Porvoossa on tulossa myyntiin kahdeksan hehtaaria yritysmaata, kun Augustinrannan louhintatyöt Tolkisissa valmistuvat. Tolkisten Kiinteistökehitys aloittaa keväällä 2017 ensimmäisen teollisuushallin rakentamisen alueelle. Tähän mennessä varma tulija alueelle on Porvoon Energia, joka on siirtämässä pääkonttorinsa Augustinrantaan Stora Enson sahan entiseen konttoriin.

Toisaalla Porvoon Energia rakentaa aurinkovoimalaa jätevedenpuhdistamoon Hermaninsaareen. Ensimmäisessä vaiheessa asennetaan yhteensä 152 paneelia kahdelle katopinnalle. Myöhemmin niitä on tarkoitus asentaa lisää. Aurinkovoimala on uuden yritysyhteistyön pilottihanke.

Alueella on useitakin miljoonainvestointeja, jotka pääosin mainittiin aikaisemmin. Suurin on Kilpilahdella, jossa KED Oy (Kilpilahti Electricity Distribution) kehittää parhaillaan 110 kilovoltin siirtoverkkoa. Noin 40 miljoonan euron arvoisella investoinnilla halutaan varmistaa sähköjakelun korkea laatu alueella. Lähitulevaisuudessa tehonlisäykset kapasiteetin laajennusten kautta ovat alueella varsin suuret, ja näin ollen tähän varaudutaan KED Oy:n massiivisella investoinnilla.

Vuodesta 2013 osa Viessmann konsernia ollut kylmälaitevalmistaja Norpe vaihtaa nimensä vuoden 2017 alussa Viessman Refrigeration Systems Oy:ksi. Myös myyntiyhtiö Norpe Suomi Oy:n nimi muuttuu Viessmann Kylmäjärjestelmät Oy:ksi. Vuoden 2017 alussa Porvoon tehtailla otettiin käyttöön uusi valumuotti, joka liittyy kylmähylylköiden malliston uudistamiseen. 1,5 miljoonan euron investointi oli suurin Norpen historiassa. Ilmeisesti investointien myötä ei ainakaan ole rekrytoitu lisää työvoimaa.

Kolmas merkittävä teollinen investointi toteutettiin ABB:n Porvoon tehtaalla. Yhtiö investoi uuteen valokatkaisijoiden tuotantolinjaan. Yhtiön mukaan miljoonainvestointi kolminkertaistaa katkaisijoiden vuosittaisen tuotantokapasiteetin ja poistaa pullonkauloja. Porvoossa valmistetaan vuosittain noin 25 miljoonaa kytkintä, pistorasiaa, jatkoholkkia ja asennusrasiaa. Porvoossa on käytössä myös yrityksen suurta julkisuutta saaneet YuMe robotit.

Yhdessäkään edellä mainituissa kolmessa teollisessa investoinnissa ei ole otettu kantaa rakennusvaiheen tai vastaavasti sen jälkeisiin työllisyysvaikutuksiin.

Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät

Palkkasumma on ollut seutukunnassa selkeästi kasvussa: Tammi–syyskuun välisenä aikana ainoastaan touko- (-7 %) ja kesäkuussa (-4 %) palkkasumma laski aikaisempiin vuosiin verrattuna. On merkille pantavaa että Porvoon seutukunnassa palkkasumma on noussut myös vuonna 2014 että 2015 aikaisempiin vuosiin verrattuna, mikä viittaa että työllisten määrä on ollut alueella kasvussa. Osa-aikaisille tarjotut lisätunnit selittävät todennäköisesti hyvin vähän tätä ilmiötä.

Selkeästi kuluvan vuoden aikana rakennusala tulee alueella todennäköisesti lisäämään rekrytointejaan. Joskin esim. infrapuolella Sipoon sillan lupaprosessi on kesken ja tämä ratkaisu osittain saattaa vaikuttaa merkittävästi rekrytointimääriin. Koska ala vetää muualakin, on hyvinkin todennäköistä että paikalliset ammattimiehet ovat ensisijaisia hyötyjiä.

Matkailijoiden määrissä mikään ei viittaa laskun, päivästön. On erittäin todennäköistä, että vanhan Porvoon kahvilat, kaupat, ym, matkailuun liittyvät elinkeinot tulevat tarvitsemaan lisää työvoimaa. Tietysti uuden K-Citymarketin valmistuminen lisää toteutuessaan työpaikkoja, mutta kuluvan tilannetta se ei tule vielä muuttamaan puoleen tai toiseen.

Toisin kuin esim. pääkaupunkiseudulla, ulkomaalaisten yritysten suhteellinen osuus urakoitsijoina on kenties jokseenkin pienempi. Tosin niin kuin on nähty aikaisemmin, Kilpilahden rekrytoinneissa on turvauduttu hyvinkin pitkälti mm. Baltiasta ja Puolasta tulevilla monitaitureilla. Todennäköisesti kevään aikana mara-sektorin rekrytoinnit rupeavat lisääntymään. Alalle on paitsi satsattu Porvoon kaupungin matkailuneuvonnan kautta taholta, niin helppo saavutettavuus mm. pääkaupunkiseudulla on ehdottomasti suuri etu alan kasvulle. Venäläisten ostovoima on huomattavasti parantunut viimeisen puolen vuoden aikana, ja tämä näkyi jo hiukan venäläisten lomakauden aikaan (1.1–8.1).

Yritystoiminnan aloittaminen (starttirahalla yritystoiminnan aloittaneet) on laskenut huomattavasti vuosina 2015 ja 2016 vuoteen 2014 verrattuna. Yksi selittävä tekijä tähän on että työmarkkinat ovat alkaneet vetää aikaisempaa enemmän.

Ammattibarometrin Porvoon seudun arvioissa oli ainoastaan 15 ammattia joissa arvioitiin olevan pulaa osaavasta työvoimasta seuraavan puolen vuoden aikana. Sote-aloilta listoilla lähihoitajat sekä sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat. Mm. perinteiset lääkärit, hammaslääkärit ja sosiaalihoitajat eivät Itä-Uudenmaan pulalistalla ole.

On kuitenkin muistettava että lähihoitajat työskentelevät esim. palvelutaloissa, lastenhoitajina, kotihoidossa, sairaankuljetuksen ensihoidossa sekä hammashoitajien työssä. Vastaavasti kussakin näissä työtilanne myös on varsin erilainen. Pulaa alalla on teollisuuden työnjohtajista, mikä viittaa Kilpilahden rekrytointiongelmiiin. Myös varastomiehistä on pulaa. Isoista yksiköistä Inex Partners toimii jo osittain Sipoossa ja täysimääräisesti vuodesta 2018 eteenpäin. Rakennusalan aluetaloudellisesti merkittävät projektit selkeästi selittävät rakennusinsinöörien- ja rakennusalan työnjohtajien tarpeelle. Iso kysymys on se, miten alueella reagoidaan koulutuksen kautta tähän tarpeeseen. Esille on noussut muiden alan insinöörien muuntokoulutus rakennusosalalle. Tässä olisi hyvä huomioida myös aluetaloudelliset tarpeet, jos tämä projekti ylipäättään käynnistyy.

Työttömyyden määrän ja rakenteen näkymät

Työttömyys seutukunnassa on laskenut yhtäjaksoisesti jo helmikuusta 2016 lähtien. Tällä hetkellä työttömiä on 2 035 mikä on 14 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vastaavasti pitkäaikaistyöttömiä on 1152 mikä on neljä prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömyys laski toisen perättäisen kuukauden ajan. Nuorten työttömyys on kääntynyt jo jyrkkään 17 prosentin laskuun. Lyhyessä ajassa kehitys on ollut sangen hyvää.

Työttömyys jakautui helmikuun lopussa koulutusasteittain: alempi perusaste (7 %), ylempi perusaste (23 %), keskiaste (46 %), alin korkea-aste (9 %), alempi kk. aste (8 %), ylempi kk. aste (4 %), tutkijakouluaste (0 %) ja koulutusaste tuntematon (4 %): Alimman korkea-asteen tutkinnon suuri suhteellinen osuus merkitsee että tutkinnot ovat jo melko iäkkäitä.

Työttömien profiilista käy ilmi että työttömyys koskettaa enemmän ns. ”sinikaulusväkeä kuin Helsingin seutukunnassa.

Työttömyysasteet:

Askola 7,7 %

Myrskylä 13,0 %

Porvoo 9,6 %

Pukkila 10,1 %

Oleellista jatkossa työttömyyden osalta:

- Työttömyyden lasku jatkuu kevään ajan ja samoin koko loppuvuoden.
- Kesällä valmistuu kouluista paljon nuoria, Toisin kuin pk-seudulla avautuvista kesätyöpaikoista on vaikeampi ennakoida.
- Joka tapauksessa palvelualat, kauppa ja turismi vetävät kesäajan hyvin. Näillä aloilla samoin kuin satamassa (mikäli tilanne siellä stabiloituu) työn saanti hyvillä referensseillä saattaa olla yllättävänkin vaivatonta.
- Alue on melko iäkästä ja SOTE-ala tarjoaa jatkossa paljon työmahdollisuuksia alalle, mikäli opinnot toisella asteella kiinnosta nuoria.
- Paljon alkamassa ja suunnitteluvaiheessa merkittäviä investointeja jotka työllistävät rakennusalaan parhaimmilla vuosia- joskin epävarmuustekijöitäkin on (tuleeko asuntomessu ylipäättään, tunnin junan toteutuminen).

Loviisan seutukunta

Lapinjärvi, Loviisa

Loviisan seutukunnassa oli vuoden 2016 lopussa 17 957 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 128 henkilöllä. Vuoden 2016 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 018.

Loviisan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Loviisan seutukunnassa väestö on 2010-luvulla vähentynyt keskimäärin muutamalla kymmenellä henkilöllä vuodessa. Luonnollinen väestönlisäys on ollut selkeästi negatiivinen kaikkina vuosina 2010-luvulla. Loviisassa käydään pääasiassa työssä oman kunnan alueella (päälle 60 %). Asukasluvultaan huomattavasti pienemmästä Lapinjärvellä pendelöidään selkeästi enemmän. Lapinjärveläisistä vain noin puolet on työssä oman kuntansa alueella. Eniten Lapinjärveltä käydään työssä Loviisassa.

Seutukunnan elinkeinorakenne nojautuu vahvasti energiasektoriin ja teollisuuteen. Myös alkutuotanto työllistää alueella suhteellisesti enemmän kuin muualla Uudellamaalla. Vuoden 2014 aluetietojen mukaan maa- ja metsätalouden työllisten lukumäärä 520 ylitti mm. rakentamisen ja (410), majoitus- ja ravitsemustoiminnan (250), eikä ollut kuin hiukan pienempi kuin kaupan alan (590) työllisten määrä. Vuonna 2014 teollisuus eniten yksityisellä sektorilla eniten (830 työllistä) eli vajaan neljänneksen. Tukku- ja vähittäiskaupan osuus sekä liike-elämän palveluiden osuus oli 15 % kummallakin sekä maa- ja metsätalouden 10 %. Fortum Loviisa tulee jatkossakin olemaan merkittävin yksittäinen työllistäjä (vuonna 2016 yhteensä 600 työntekijää) seutukunnassa ainakin vuosille 2027 ja 2030, jolloin reaktoreiden nykyiset toimiluvat raukeavat.

Aluetalouden kasvun kannalta uutta yritystoimintaa kaivataan jatkossa alueelle nykyistä enemmän. Mikäli Schneider Electricin entisiin tuotantotiloihin suunniteltava yritysperustotoite toteutuu, voisi tämä tuoda hyvän toimintaympäristön uudentyyppiselle yritystoiminnalle.

Esim. matkailuun ja ylipäättään vapaa-ajan aktiviteetteihin erikoistuneet yritykset voisivat hyvin menestyä Loviisan seutukunnassa. Tämän tyyppistä yritystoimintaa ei alueella juurikaan ole, sillä ainoastaan prosentti yksityisen sektorin liikevaihdosta tuli vuonna 2013 matkailu- ja ravintolapalveluista. Toimialalla olisi valtava potentiaali, sillä kalaisat vedet tunnetaan jo nyt laajastikin Etelä-Suomessa. Mm. venäläisturistit olisi otollinen kohderyhmä, ei pelkästään kalastukseen vaan yleisestikin ekoturismien ympärille. Näyttää siltä että matkailijamassat liian usein jäävät isoon naapurin Porvooseen. Tilanteen muuttamiseen tulisi alueella pystyä jatkossa enemmän panostamaan.

SOTE-sektori on työllistä runsaasti (880), mutta työllistäjänä on pääasiassa kuntasektori. Kuten Länsi-Uudellamaalla ja Porvoon seutukunnassakin, eläkeikäisten osuus on nyt ja myös tulevaisuudessa varsin suuri työikäisiin verrattuna. Ts. huoltosuhde on etenkin tulevaisuudessa varsin ongelmallinen eikä ole vaikea ennakoida hoivahenkilöstön tarpeen lisääntyvän.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Fortumin Loviisan merkitys on paitsi itäuusmaalaisille merkittävä työnantaja, niin myös koko Suomen energiantuotannon yksi kulmakiviä. Ydinvoimalaitoksella tuotettiin sähköä yhteensä kahdeksan terawattituntia vuonna 2016, mikä on noin 13 % Suomen sähkön-tuotannosta. Loviisan voimalaitoksen käyttökerroin (noin 90 %) oli kansainvälisessä mittakaavassa maailman painevesilaitosten parhaita. Fortum teki viime vuonna aluetaloudellisesti varsin järeän investoinnin, 100 miljoonaa euro mikä ylitti 20 miljoonalla eurolla edellisvuoden vuosihuollon investointimäärän. Yhtiö ei ole vielä julkistanut vuoden 2017 mahdollisista vuosihuolloista.

Loviisan Satama siirtyi vuodenvaihteessa 60 prosenttisesti Helsingin Sataman omistukseen. Helsingin Satamasta kauppaa on kommentoitu seuraavilla synergiaeduin: ”Loviisan sataman hyvä sijainti mahdollistaa sataman kehittämisen.” Aiemmin bulkkitavaran vientiin ja tuontiin pitkälle profiloitunut sataman ympärille on spekuloitu tulevaisuudessa hyvinkin erilaista roolia. Helsingin Satamasta on ilmoitettu, että jatkossa Loviisan sataman kautta voitaisiin kuljettaa mm. bioenergiatuotteita ja kiertotalouteen liittyviä tuotteita. Mm. Helsingin sataman ruuhkaisuus on nostanut lisännyt spekulatioita josko lähitulevaisuudessa osa Helsingin ja Tallinnan välisestä laivaliikenteestä siirtyisi Suomen puolella nimenomaan Loviisaan. Helsingin satamat ovat täynnä laivoja ja tukossa Vuosaarta lukuun ottamatta. Suomen Kuljetus ja Logistiikan (SKAL) on ilmoittanut, että Helsingin keskustan satamat ovat yhtä tukossa kuin ennen Vuosaaren sataman rakentamista. Tällä hetkellä varmasti toteutuva investointi on (Suomen Viljava rakentaa) kolmen uuden laakasiilorakennuksen rakentaminen Loviisan Satamaan nykyisten varastojen viereen. Rakentaminen alkaa maaliskuussa 2017. Laakasiilot valmistuvat elokuun 2017 puoliväliin mennessä.

Loviisan satama on ollut esillä myös työvoiman ulkoistamisten osalta. Syksyllä kaavailtiin mahdollisuutta, jossa lomautettuina olevia sataman työntekijöitä olisi vuokrattu massiivipuuta käsittelevän Timberpoint yrityksen käyttöön. Timberpoint oli loppusyksystä rakentamassa talotehdasta Porvoon Kuninkaanportin alueelle, ja yritys tarvitsi ulkopuolista työvoimaan Porvoon projektiinsa. Siihen, toteutuiko tämä lomautettujen hyödyntäminen Porvoon Kuninkaanportin projektissa, ei ole saatu vahvistettua.

Hoivapalveluyritys Mikeva suunnittelee Lapinjärven Porlammille palvelutaloa mielenkiintoisella ns. välivuokrausmallilla. Mallissa yritys ottaa riskin tyhjilleen jäävistä tiloista. Lapinjärven kunta vuokraa tilat tilojen omistajalta.

Lapinjärvellä aletaan kehittämään Suomen mittakaavassa täysin ainutlaatuista hyötykasvien viljelymenetelmää, jossa led-valonauhat integroidaan vesiputkistoon. Teknologiassa ei käytetä laisinkaan auringonvaloa. Mukana on IT-jätti Fujitsu ja kolme suomalaista yksityistä ja hämeenkyröläinen led-valoihin erikoistunut Kyrel Oy. Kyseessä on miljoonaa investointi ja maailmanlaajuisestikin ainutlaatuinen projekti.

Loviisaan saattaa käynnistyä merkittävä koulurakennus/korjaus projekti. Loviisan sivistyslautakunnan ruotsinkielinen jaosto on hyväksynyt ruotsinkielisen koulukeskuksen hankesuunnitelman. Kaupunki aikoo rakentaa uuden koulurakennuksen sekä peruskorjata lukiorakennuksen. Uudisrakennusta alettaneen rakentaa vuoden 2018 keväällä tai kesällä. Lukiorakennus peruskorjataan vuoden 2019 loppupuolella. Uudisrakennuksen kustannusarvio on vajaat 7,5 miljoonaa euroa ja peruskorjauksen melkein 4 miljoonaa euroa. Jaoston mukaan uusi rakennus pitäisi tehdä pääosin Uudellamaalla hiukan nosteessa olevasta puusta. Jos rakentamisessa käytetään massiivipuulementtejä, uudisrakennuksen hinta-arvio nousee 12,5 %. Puun selkeästi kalliimpi hinta betoniin nähden on suurin syy, miksi materiaalia vieroksutaan useimmissa rakennuskohteissa.

Loviisan keskustaan Sibeliuksenkadun varrelle suunnitellaan kahta 3–5-kerroksista uudisrakennusta. Taloihin tulee yhteensä 41 asuntoa. Tontilla sijaitsevaan vanhaan kartonkitehtaaseen rakennetaan neljä loft-asuntoa. Kartonkitehtaaseen tulevat taloyhtiön yhteiset tilat. Autopaikat tulevat pihakannen alle. Hankkeen on tarkoitus käynnistyä syksyllä 2017.

Rengasmyynti jatkuu Loviisassa, sillä Vulko Oy on ilmoittanut jatkavansa Euromasterin toimintaa. Euromaster lopetti Loviisan tuotannon, myymälän ja rengashuollon vuonna 2016. Vulko Oy jatkaa nyt toimintaa ja huolto- ja rengasliiketoiminta avataan helmikuussa 2017. Vulko palkkaa kaksi Euromasterin entistä työntekijää.

Merkittävä teollinen investointi/hankinta toteutui alkuvuonna kun Loviisalainen Loval Oy osti uuden EGO Elektro Geräte AG -tuotantolinjaston saksalaiselta EGOthermiltä. Linjasto on jo siirretty Loviisaan. Lehden tietojen mukaan tehtaalle olisi tulossa myös uusia työpaikkoja. Loval valmistaa lämmityselementtejä- ja ratkaisuja sekä putkivastuksia. Loval työllistää 200 henkilöä ja lähes 80 % sen tuotteista menee vientiin. Yhtiö on osa Nibe Industrier -ryhmää.

Japanilainen Fujitsu kokeilee Lapinjärvellä uudenlaista kasvihuoneviljelytekniikkaa yhdessä lapinjarveläisen Robbe's Lilla Trädgårdin kanssa. Fujitsu päätti investoida Suomeen, koska täällä on vahvaa teknistä osaamista sekä kokeiluun soveltuva ilmasto ja energiakustannukset. Fujitsun kasvihuoneessa kasvatetaan salaattia ja yrttejä neljässä kerroksessa led-valaistuksella ilman päivänvaloa. Tietoa kerätään antureilla ja Fujitsun tekniikkaa ohjaa kasvihuoneen laitteita ja tuotantotekniikkaa etänä. Yhtiö kerää samalla osaamista pilvipalveluiden soveltamisesta ruokatuotannossa ja maataloudessa. Kasvihuonetuotanto alkaa vuonna 2017.

Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät

Alueella on tapahtunut viime kuukausien paljon hyviä yrityspuolen ratkaisuja, rengasmyynnin jatkuminen, puutalorakentaminen sekä ainutlaatuinen kasvihuoneviljelyteknologia, josta jälkimmäiseen aluetaloudelliset merkitykset ovat toistaistesi varsin vaatimattomat. Loviisan sataman profiili tulee mahdollisesti hyvinkin todennäköisesti kasvamaan, mikäli Viiron yhteys otetaan käyttöön. Ilmeisesti jo nyt Jätkäsaaren Wood Cityn elementtiratkaisut on nimenoman tuotu meriteitse Loviisan sataman Jätkäsaareen. Kyseessä on tosin vahvistamaton tieto.

Loviisan työttömyys on laskenut yhtäjaksoisesti kesäkuusta 2016 lähtien. Helmikuun lopulla työttömiä työnhakijoita on 946 eli 20 prosenttia vähemmän vuotta aiemmin. Pitkä-

aikaistyöttömyys kääntyi myöskin laskuun viime vuoden marraskuussa. Helmikuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli 438 eli 10 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömiä nuoria oli helmikuussa 71. Tämä on 37 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Myös nuorten työttömyys on laskenut yhtäjaksoisesti kesäkuusta 2016 lähtien.

Yksi varsin merkittävä nimittäjä näillä edelle mainituissa eri demografisten ryhmien työttömyyksissä tai pikemminkin niiden kehityssuunnissa on se, että paitsi työttömyys laskee, niin laskuvauhti kaiken aikaa voimistuu.

Työttömyyden määrän ja rakenteen näkymät

Loviisan seutukunnan palkkasumma ei kieltämättä ole viimeisen parin vuoden aikana aika ole ollut lähellekään Uudenmaan yleistä positiivista tasoa, vaan pikemminkin päinvastoin. Etenkin ensimmäisellä ja toisella kvartaalilla lasku vuotta aiempaan oli huomattavaa (-8 % kummatkin), eikä kolmannellakaan kasvua juuri tullut (+yksi prosentti). Myös vuoden 2014 ja 2015 on ollut melkoista aaltoiluketta puolin ja toisin.

Työttömyys jakautui helmikuun lopussa koulutusasteittain: alempi perusaste (9 %), ylempi perusaste (26 %), keskiaste (45 %), alin korkea-aste (7 %), alempi kk. aste (5 %), ylempi kk. aste (4 %), tutkijakouluaste (0 %) ja koulutusaste tuntematon (4 %)

Työttömien profiilista käy ilmi että työttömyys koskettaa enemmän ns. ”sinikaulusväkeä” kuin Helsingin seutukunnassa.

Työttömyysasteet:

Lapinjärvi 10,5 %

Loviisa 11,7 %

Oleellista jatkossa työttömyyden osalta:

- Työttömyyden lasku jatkuu kevään ajan ja samoin koko loppuvuoden.
- Kesällä valmistuu kouluista paljon nuoria, Toisin kuin pk-seudulla avautuvista kesätyöpaikoista on vaikeampi ennakoida.
- Joka tapauksessa palvelualat, kauppa ja turismi vetävät kesäajan hyvin. Näillä aloilla samoin kuin satamassa (mikäli tilanne siellä stabiloituu), työn saanti hyvillä referensseillä saattaa olla yllättävänkin vaivatonta.
- Alue on melko iäkästä ja SOTE-ala tarjoaa jatkossa paljon työmahdollisuuksia alan.
- Paljon alkamassa ja suunnitteluvaiheessa on kaikkiaan merkittäviä investointeja, jotka työllistävät rakennusalaan parhaimmilla vuosia: joskin epävarmuustekijöitäkin on (Asuntomessut, tunnin junan toteutuminen).

Lisätietoja

Tutkija Jouni Nupponen

Uudenmaan ELY-keskus

puh. 0295 021 117

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi